

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการวิจัยผลกระทบของธุรกิจ
ที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และคณะ
มีนาคม พ.ศ.2563

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยผลกระทบของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

คณะผู้วิจัย

- 1.รองศาสตราจารย์ ดร. ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด
- 2.รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริพร แยมนิล
- 3.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรณพร เตชะโกศิยวณิช
- 4.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทองใหญ่ อัยยะวรากุล
- 5.พ.ต.ต.ดร. ตุลย์วรรษ ณรงค์ศักดิ์
- 6.ดร. ธีร์รัฐ บุณนาค
- 7.นางนวพร อัมพวา

สังกัด

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
สถาบันตำรวจนครบาลบางชั้น
ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ชุดโครงการ “กระบวนการยุติธรรม-ตำรวจ”

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกสว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

สารบัญ

	หน้า
1 ปกใน	ก
2 สารบัญ	ค
3 สารบัญตาราง	จ
4 สารบัญภาพ	ฉ
5 บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ/หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 คำถามในการวิจัย	3
1.4 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	3
1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย (conceptual framework)	3
6 บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	6
2.1 คำนิยามของอาชญากรรมข้ามชาติ	6
2.2 รูปแบบของอาชญากรรมข้ามชาติ	8
2.3 นโยบายและยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ	10
2.4 กฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ	13
2.5 กฎหมายภายในประเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน	25
2.6 ตัวอย่างคำพิพากษาศาลยุติธรรม	29
2.7 ทฤษฎีอาชญากรรมองค์กร	29
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
2.9 แนวโน้มการลงทุนของจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศไทย	34
7 บทที่ 3 วิธีการศึกษาวิจัย	38
3.1 วิธีการเก็บข้อมูล	38
3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	38
3.3 ขั้นตอนการวิจัย	40
3.4 เครื่องมือการวิจัย	41
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	41
3.6 จริยธรรมการวิจัยในคน	42
8 บทที่ 4 ผลการศึกษา	43
4.1 การศึกษาสภาพปัญหาและรูปแบบของธุรกิจที่สุ่มเสี่ยง ต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ	44
4.2 การศึกษาผลกระทบทางความมั่นคงของธุรกิจที่สุ่มเสี่ยง ต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ	72

	หน้า
4.3 การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็น อาชญากรรมข้ามชาติ	73
4.4 การศึกษามุมมองความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปต่อธุรกิจต่างประเทศที่สุ่ม เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ	76
9 บทที่ 5 อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	100
5.1 ผลการวิจัย	82
5.2 ข้อเสนอแนะ	97
10 บรรณานุกรม	101
11 ผนวกเครื่องมือการวิจัย	104

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 2.1	26
บัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดในอาชีวะและวิชาชีพ ที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522	
ตาราง 2.2	35
แนวโน้มการลงทุนทางตรงของจีนในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2554 ถึง 2560	
ตาราง 2.3	36
แนวปฏิบัติสำหรับการลงทุนในต่างประเทศของบริษัทข้ามชาติจีน	
ตาราง 3.1	39
แสดงความเชื่อมโยง การวิจัยแบบผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและ เชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้การเก็บข้อมูล จากการวิเคราะห์ เอกสาร การใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนา กลุ่มย่อย	
ตาราง 4.1	77
แสดงร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล	
ตาราง 4.2	78
แสดงร้อยละของประสบการณ์เกี่ยวกับธุรกิจที่สุ่มเสี่ยง ต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ	
ตาราง 4.3	79
แสดงความถี่ประเทศที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่สุ่มเสี่ยง กับการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ	
ตาราง 4.4	79
แสดงความถี่สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาธุรกิจที่สุ่มเสี่ยง ต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ	
ตาราง 4.5	80
แสดงความถี่ของรูปแบบของผลกระทบที่ได้รับ	

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	5
แผนภาพ 5.1 แสดงกรอบทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการวิเคราะห์ผลกระทบและ มาตรการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรม ข้ามชาติ จำแนกตามลักษณะความผิด	90
แผนภาพ 5.2 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างรูปแบบของธุรกิจและ อาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ	95

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ/หลักการและเหตุผล

ในยุคที่กระแสโลกาภิวัตน์เป็นตัวขับเคลื่อนความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอันส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ของโลกไร้พรมแดน การทำธุรกิจการค้าการลงทุนระหว่างประเทศสามารถกระทำได้ง่ายขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งอันเนื่องมาจากมาตรการการให้ความคุ้มครองและอำนวยความสะดวกด้านกฎหมาย และนโยบายด้านการค้าการลงทุนระหว่างรัฐที่มุ่งหวังผลประโยชน์ของการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายใต้กระบวนการของกระแสโลกาภิวัตน์ก็นำมาซึ่งภัยแอบแฝงที่อาจส่งผลกระทบอย่างยิ่งยวดต่อสังคม หากขาดการวิเคราะห์เพื่อแสวงหามาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดและมีประสิทธิภาพ กำกับดูแล

อาชญากรรมข้ามชาติถือเป็นภัยแอบแฝงที่สำคัญของยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากเป็นประเภทของอาชญากรรมที่เติบโตและดำเนินควบคู่ไปกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศโดยใช้ประโยชน์จากช่องโหว่ทางกฎหมาย เทคโนโลยีสารสนเทศ คมนาคมขนส่ง และกลไกอำนวยความสะดวกอื่นๆ ของรัฐในการดำเนินการ และด้วยลักษณะเฉพาะของอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้ดำเนินการที่หลากหลายมากจำนวน ต่างเชื้อชาติ ภาษา และต่างถิ่นที่พำนักอาศัย ทำให้การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติมีความซับซ้อนและถือเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองของประเทศ

จากการตระหนักถึงภัยความรุนแรงของอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเป็นภัยคุกคามที่ไม่สามารถจัดการหรือรับมือได้เพียงการบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศ แต่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศที่ประชุมสมัชชาใหญ่ องค์การสหประชาชาติได้มีข้อมติรับรองอนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ (The United Nations Convention against Transnational Organized Crime) ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม 2003 โดยมีประเทศเข้าร่วมเป็นภาคีกว่า 119 ประเทศ (UNODC) ¹ โดยภายใต้อนุสัญญาดังกล่าวได้มีการแบ่งประเภทของการกระทำความผิดซึ่งมักเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ อาทิ การฟอกทรัพย์สิน การฟอกเงิน การทุจริตคอร์รัปชัน การค้ามนุษย์ การค้าชิ้นส่วนมนุษย์ การค้าชิ้นส่วนสัตว์ป่าสงวน การลักลอบนำบุคคลข้ามพรมแดน การค้าอาวุธสงคราม การค้ายาเสพติด² และโดยที่ ประเภทของการกระทำความผิดมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมีหลากหลายรูปแบบมากขึ้น รัฐจึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ติดตามการเติบโตของภาคธุรกิจอย่างใกล้ชิด

โดยสำหรับประเทศไทย ปัจจุบัน มีการลงทุนเชิงรุกของกลุ่มธุรกิจทุนเงินจำนวนมาก จึงอาจเป็นช่องทางให้อาชญากรที่แฝงมาในรูปแบบของกลุ่มธุรกิจ เข้ามามีบทบาทในการลงทุนอสังหาริมทรัพย์

¹ UN General Assembly, United Nations Convention against Transnational Organized Crime: resolution / adopted by the General Assembly, 8 January 2001, A/RES/55/25, available at: <https://www.refworld.org/docid/3b00f55b0.html> [accessed 22 January 2019]

² Id.

และภาคบริการ ไม่ว่าจะเป็น ร้านอาหาร โรงแรม ที่พัก รับเหมาก่อสร้าง โดยเฉพาะโครงการคอนโดมิเนียม ตามย่านธุรกิจ-ที่พักอาศัยสำคัญ โดยมีแนวโน้มที่จะขยายการลงทุนธุรกิจการศึกษาและโรงพยาบาล รวมถึงการเข้าพื้นที่ทางการเกษตร นอกจากนี้ สถิติการขออนุญาตเข้ามาทำงานในประเทศไทยของคนจีนได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ประชาชาติธุรกิจ, 2018) และโดยที่ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางสำคัญของนักท่องเที่ยวจีน (Thailand Investment Review, 2012) จึงยิ่งส่งผลให้ธุรกิจการลงทุนของจีนในภาคบริการและอสังหาริมทรัพย์ขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา การเข้ามาอย่างรวดเร็วของกลุ่มทุนจีนก็นำมาซึ่งปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม อาทิ คดีท้าวไร่ศูนย์เหรียญ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย หรือกรณีการเช่าที่ดินทำสวนกล้วยในจังหวัดเชียงราย ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนท้องถิ่น และแม้กรณีเหล่านี้ยังมิได้ขยายผลเป็นรูปแบบของการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ แต่ก็แสดงถึงพฤติกรรมที่อาจเข้าข่ายผิดกฎหมายหรือไม่เป็นไปตามแนวปฏิบัติข้อกำหนดของรัฐ และหากปัญหาที่ตามมามีนัยทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยิ่งยวดย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายในประเทศได้เช่นกัน

ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่นำมาซึ่งผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงภายในประเทศ และมีความซับซ้อนเนื่องจากการกระทำผิดอาจเกิดขึ้นในหลากหลายประเทศ โดยผู้กระทำผิดต่างสัญชาติ โดยอาศัยเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการประกอบอาชญากรรม และโดยที่กฎหมายอาญาถูกออกแบบมาเพื่อการป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรมภายในประเทศเป็นหลัก ด้วยหลักเหตุผลที่ว่า การก่ออาชญากรรมถือเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นหรือพื้นที่นั้นๆ ทำให้ประสิทธิภาพในการควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติเป็นไปอย่างจำกัด จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหา (Parrish, 2012: 281)

การแสวงหาแนวทางเพื่อวิเคราะห์ลักษณะและผลกระทบของรูปแบบธุรกิจของจีนในประเทศไทย ที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเพื่อประเมินความเสี่ยงต่อการเกี่ยวพันกับอาชญากรรมข้ามชาติ จึงถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพื่อเป็นเครื่องมือในการป้องกัน สอดส่องดูแล และรับมือกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติได้อย่างเหมาะสม เป็นวัตถุประสงค์หลักของโครงการวิจัยนี้

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) การศึกษาสภาพปัญหาและรูปแบบของการเข้ามาดำเนินธุรกิจของธุรกิจข้ามชาติที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ
- 2) เพื่อศึกษาผลกระทบทางความมั่นคงของประเทศจากธุรกิจข้ามชาติที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ
- 3) เพื่อศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของประเทศจากธุรกิจข้ามชาติที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ
- 4) เพื่อศึกษามุมมองความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปต่อธุรกิจต่างประเทศที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

1.3 คำถามในการวิจัย

1. รูปแบบการดำเนินธุรกิจในลักษณะใดที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ
2. การดำเนินธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติมีผลกระทบทางความมั่นคงอย่างไร
3. การดำเนินธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติมีผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างไร

1.4 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

อาชญากรรมข้ามชาติ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีการรวมกลุ่มโดยเจตนาตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ณ ช่วงเวลาหนึ่งเพื่อกระทำการร่วมกัน โดยมีเป้าหมายที่จะกระทำความผิดทางอาญาอย่างน้อย 1 ฐานความผิด ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินและผลประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม (UNODC: 5)

ธุรกิจข้ามชาติที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ หมายถึง ธุรกิจต่างชาติที่เข้ามาจัดตั้งและลงทุนในประเทศไทยที่อาจมีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ หรือให้การสนับสนุน หรือเชื่อมโยงกับอาชญากรรมข้ามชาติ ด้วยลักษณะการดำเนินการที่อาศัยช่องโหว่ของกฎหมายเพื่อจัดตั้งบริษัท

ความมั่นคงของประเทศ หมายถึง ความปลอดภัยและความสงบสุขของประเทศจากการลดอัตรา การเกิดอาชญากรรม ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางพลังงาน

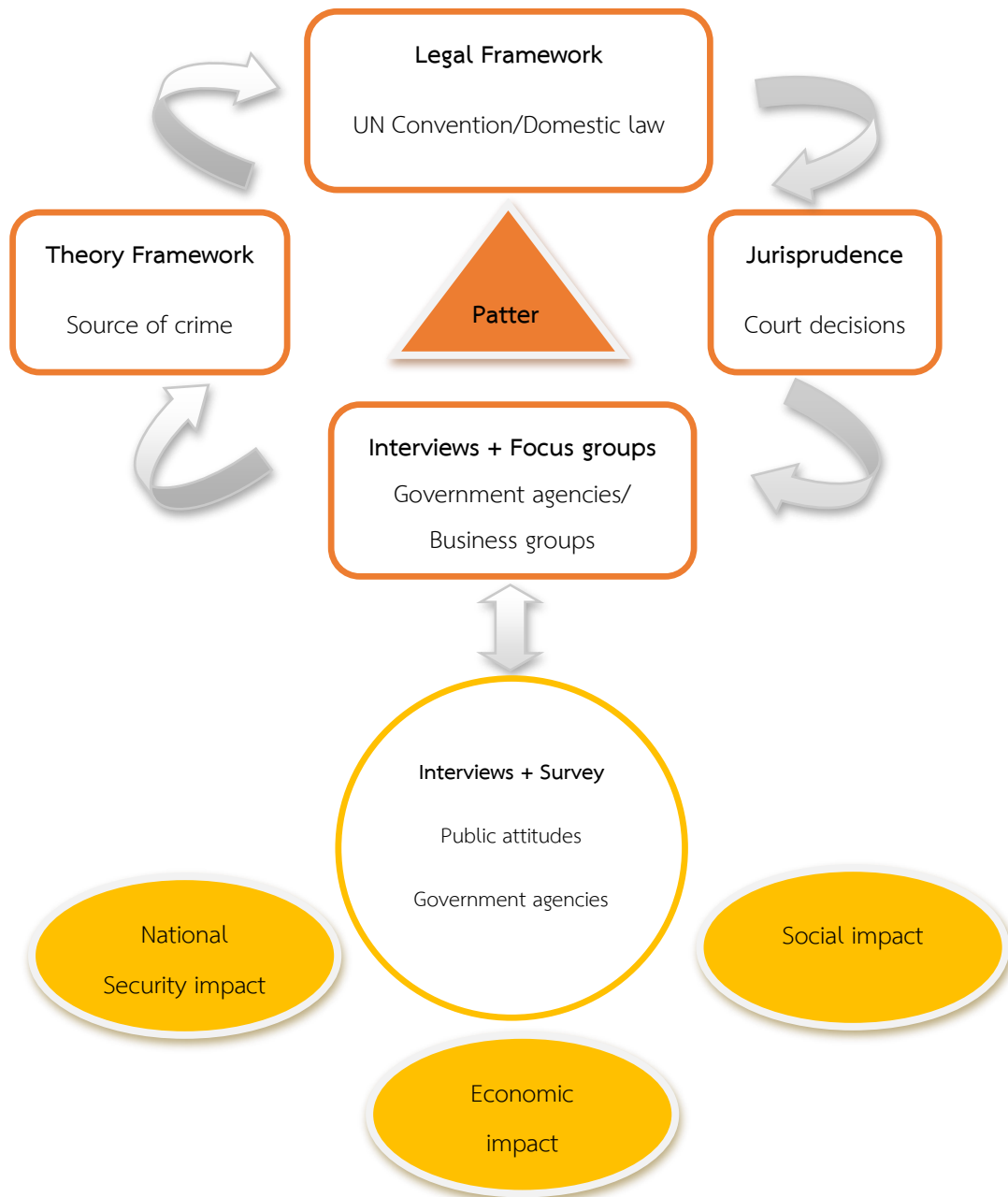
1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย (conceptual framework)

การศึกษาผลกระทบของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติเป็นการศึกษารูปแบบของธุรกิจที่อาจเข้าข่ายการเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและผลกระทบของธุรกิจดังกล่าว โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. การศึกษารูปแบบและสภาพปัญหาของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยศึกษาจาก
 - 1.1 กรอบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ (theory framework) โดยวิเคราะห์องค์ประกอบขององค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ
 - 1.2 กรอบกฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ (legal framework) ซึ่งกำหนดองค์ประกอบขององค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ

- 1.3 กรณีศึกษาจากคำพิพากษาของศาล (jurisprudence) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของคดีที่ศาลตัดสินว่าเข้าข่ายและไม่เข้าข่ายการเป็นองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ
- 1.4 ความคิดเห็นจากนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนเกี่ยวกับรูปแบบของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ
2. การศึกษาผลกระทบของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยศึกษาจาก
 - 2.1 ความคิดเห็นและทัศนคติของประชาชน
 - 2.2 ความคิดเห็นจากนักวิชาการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

แผนภาพ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่นำมาซึ่งผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงภายในประเทศ และมีความซับซ้อนเนื่องจากการกระทำความผิดอาจเกิดขึ้นในหลากหลายประเทศ โดยผู้กระทำความผิดต่างสัญชาติ โดยอาศัยเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการประกอบอาชญากรรม และโดยที่กฎหมายอาญาถูกออกแบบมาเพื่อการป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรมภายในประเทศเป็นหลัก ด้วยหลักเหตุผลที่ว่าการก่ออาชญากรรมถือเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นหรือพื้นที่นั้นๆ ทำให้ประสิทธิภาพในการควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติเป็นไปได้อย่างจำกัด จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหา (Parrish, 2012: 281)

2.1 คำนิยามของอาชญากรรมข้ามชาติ

คำนิยามของอาชญากรรมข้ามชาติมิได้ปรากฏชัดเจนภายใต้อนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ (The United Nations Convention against Transnational Organized Crime) แต่มีข้อบทที่รองรับรูปแบบของการกระทำผิดที่เข้าข่ายอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ โดยอนุสัญญาดังกล่าวได้ให้ความหมายไว้อย่างกว้างๆ ซึ่งมีได้ครอบคลุมเพียงการกระทำผิดที่เกิดขึ้นในรัฐมากกว่า 1 รัฐเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการเตรียมการ การควบคุมบริหารจัดการที่มีขึ้นในรัฐมากกว่า 1 รัฐ ด้วย ทำให้การกระทำผิดที่อาจเข้าข่ายของการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติอาจรวมถึงการกระทำความผิดในรัฐหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบอย่างยิ่งยวดในอีกรัฐหนึ่ง ซึ่งการเปิดกว้างในเรื่องการกำหนดคำนิยามเป็นไปเพื่อใช้เป็นฐานรองรับการกระทำผิดในรูปแบบใหม่ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยจากการเกื้อหนุนของเทคโนโลยีสารสนเทศ การคมนาคมขนส่ง การติดต่อสื่อสาร ตลอดจนช่องโหว่ทางนโยบายและกฎหมายของรัฐ (UNODC, 2019) นอกจากนี้ ขอบเขตการนำไปใช้ของอนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติยังครอบคลุมลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมอื่นๆ อันได้แก่ การกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริต (corruption) ความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม (obstruction of justice) ความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน (laundering of proceeds of crime) และความผิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (participation in an organized criminal group)

อย่างไรก็ตาม อนุสัญญาดังกล่าวมีการกำหนดคำนิยาม ‘กลุ่มอาชญากรรมองค์กร’ ภายใต้ข้อบท 2(a) ให้หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีการรวมกลุ่มโดยเจตนาตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ณ ช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อกระทำการร่วมกัน โดยมีเป้าหมายที่จะกระทำความผิดทางอาญาอย่างน้อย 1 ฐานความผิด ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินและผลประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม (UNODC: 5) อัลบานีส (2005 ed.) ได้ให้ความหมายของอาชญากรรมข้ามชาติว่าเป็นอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในรัฐมากกว่า 1 รัฐ ซึ่งครอบคลุมถึงการวางแผน เตรียมการ การดำเนินการ หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นอาชญากรรมข้ามชาติจึงถือว่าเป็นประเภทของอาชญากรรมที่มีลักษณะเฉพาะด้วยความเกี่ยวพันกับหลากหลายสัญชาติและเขตอำนาจศาลที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามปัญหา

โดยหากพิจารณาจากคำนิยามดังกล่าว อาชญากรรมองค์กรสามารถที่จะขยายเครือข่ายในการดำเนินธุรกิจที่ผิดกฎหมาย หรือแฝงการดำเนินธุรกิจที่ผิดกฎหมายในกรอบของธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมายและกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติได้

สำหรับประเทศไทย ไม่มีกฎหมายภายใน (substantive law) ที่บัญญัติรองรับรวบรวมหลักเกณฑ์ทั้งหมดของอนุสัญญาดังกล่าวไว้ในฉบับเดียว แต่มีการตราพระราชบัญญัติฉบับใหม่หรือแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าวในบริบทของกฎหมายไทย คำนิยามของ “องค์กรอาชญากรรม” ได้รับการบัญญัติไว้อย่างสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 และ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติฯ ได้มีการให้คำนิยามของ “อาชญากรรมข้ามชาติ” เพิ่มเติมเข้ามา อันหมายถึง “องค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดซึ่งมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) ความผิดที่กระทำในเขตแดนของรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ
- (2) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่การเตรียม การวางแผน การสั่งการ การสนับสนุน หรือการควบคุม การกระทำความผิดได้กระทำในอีกรัฐหนึ่ง
- (3) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิด มากกว่าหนึ่งรัฐ
- (4) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่ผลของการกระทำที่สำคัญเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง”

(มาตรา 3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556)

โดยสำหรับคำนิยามของ “องค์กรอาชญากรรม” พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกันว่าเป็นคณะบุคคลซึ่งมีการจัดโครงสร้างโดยสมคบกันตั้งแต่สามคนขึ้นไปไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วระยะเวลาหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งหรือหลายฐานที่มีอัตราโทษจำคุกขั้นสูงตั้งแต่สี่ปีขึ้นไป เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม (มาตรา 3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 และ มาตรา 4 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551)

โดยสำหรับงานวิจัยฉบับนี้ คำจำกัดความที่สอดคล้องกับขอบข่ายและวัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือ คำนิยามของคณะกรรมการนโยบายของสภาความมั่นคงแห่งชาติซึ่งได้ให้คำจำกัดความของ “อาชญากรรมข้ามชาติ” ไว้ว่าเป็น การกระทำขององค์กรหรือกลุ่มบุคคล สมคบ และร่วมมือกระทำความผิดต่อเนื่องจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศ อันเป็นความผิดตามกฎหมายหรือบทลงโทษของประเทศที่องค์กรหรือกลุ่มบุคคล เหล่านั้นดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์และอำนาจที่ขัดต่อหลักกฎหมายและศีลธรรม อันก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์และความมั่นคงของบุคคล องค์กร เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่นๆ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2561 หน้า 8)

นอกจากนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ให้คำจำกัดความในลักษณะเดียวกันสำหรับ “อาชญากรรมข้ามชาติ” ไว้ว่าเป็นการกระทำที่ประเทศที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยสองประเทศถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา และกำหนดโทษโดยมีลักษณะเป็นการกระทำร่วมกันโดยบุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไป ในรูปแบบขององค์กรโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหา อำนาจและผลประโยชน์ร่วมกัน โดยมีการเตรียม การพยายามและลงมือกระทำความผิด ต่อเนื่องกันจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2561 หน้า 8)

พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ได้บัญญัติประเภทหรือลักษณะต่างๆของคดีพิเศษที่อยู่ในอำนาจการสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษไว้ โดยเฉพาะคดีข้ามชาติและองค์กรอาชญากรรม ในมาตรา 21 บัญญัติว่า คดีพิเศษที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่

คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม กฎหมายนี้ได้บัญญัติขอบเขตไว้กว้างกว่าหลักเกณฑ์ในอนุสัญญาฯ เพราะไม่ได้ใช้ถ้อยคำว่า “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” กล่าวคือ การกระทำความผิดข้ามชาติที่ไม่ใช่องค์กรอาชญากรรม หรือการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมที่ไม่มีลักษณะข้ามชาติ และการกระทำความผิดข้ามชาตินั้นต้องเป็นเรื่องที่กระทบความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีนัยสำคัญด้วย ก็จะอยู่ในอำนาจการสืบสวนสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

2.2 รูปแบบของอาชญากรรมข้ามชาติ

สำนักป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime – UNODC) ได้จัดทำรายงานประเมินภัยคุกคามของอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติในปี ค.ศ. 2010 เพื่อส่งสัญญาณเตือนและเพื่อให้นานาชาติสามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในการรับมือกับอาชญากรรมข้ามชาติที่แอบแฝงมาในหลากหลายรูปแบบ โดยรายงานดังกล่าวได้มีการวิเคราะห์รูปแบบสำคัญของอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งปัจจุบันอาจมีได้จำกัดอยู่เพียงเท่านี้ อันได้แก่

- (1) การค้ามนุษย์ (human trafficking)
- (2) การลักลอบแรงงานข้ามประเทศ (smuggling of migrants)
- (3) การค้าโคเคนและเฮโรอีน (cocaine and heroin)
- (4) การค้าอาวุธสงคราม (firearms)
- (5) การค้าทรัพยากรธรรมชาติ (natural resources)
- (6) การค้าผลิตภัณฑ์ปลอมแปลง (counterfeit products)
- (7) โจรสลัด (maritime piracy)
- (8) อาชญากรรมไซเบอร์ (cybercrime)

(United Nations Office on Drug and Crime, 2010)

และจากรายงานดังกล่าว ประเภทของอาชญากรรมข้ามชาติที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ได้แก่ การค้าผลิตภัณฑ์ปลอมแปลง (counterfeit products) จำพวกสินค้าบริโภคทั่วไปที่อาจเสี่ยงต่อสุขภาพของผู้บริโภคและส่งผลกระทบต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจ โจรสลัด (maritime piracy) ในแถบน่านน้ำทวีปแอฟริกา ที่เป็นภัยต่อความมั่นคงและส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ และในขณะที่อาชญากรรมไซเบอร์ (cybercrime) ไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของเด็กและเยาวชน ตลอดจนความสูญเสียทางเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นด้านการค้าการลงทุน (United Nations Office on Drug and Crime, 2010: 17)

นอกจากนี้ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่ องค์การสหประชาชาติได้มีข้อมติรับรองอนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ (The United Nations Convention against Transnational Organized Crime) ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2003 โดยปัจจุบันมีประเทศเข้าร่วมเป็นภาคีกว่า 189 ประเทศ อนุสัญญาดังกล่าวยังมีพิธีสารแนบท้ายที่สำคัญอีก 3 ฉบับซึ่งว่าด้วยการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก การลักลอบแรงงานข้ามพรมแดน ไม่ว่าทางบก ทางเรือ หรือทางอากาศ การผลิตและการค้าอาวุธสงคราม โดยภายใต้อนุสัญญาดังกล่าวได้มีการกล่าวถึงรูปแบบของการกระทำความผิดซึ่งมักเกี่ยวข้องกับการอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ อาทิ การฟอกทรัพย์สิน การฟอกเงิน การทุจริตคอร์รัปชัน การค้ามนุษย์ การค้าชิ้นส่วนมนุษย์ การค้าชิ้นส่วนสัตว์ป่าสงวน การลักลอบนำบุคคลข้ามพรมแดน การค้าอาวุธสงคราม การค้ายาเสพติด (UNODC)

โดยจากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลขององค์การสหประชาชาติและสารัตถะของอนุสัญญาระหว่างประเทศที่กล่าวมาในเบื้องต้น อาชญากรรมข้ามชาติอาจถูกแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ได้แก่

1) การค้าสินค้าที่ผิดกฎหมาย (illicit goods) อาทิ ค้ายาเสพติด (drug trafficking) ค้าอาวุธ (weapon trafficking) ค้าทรัพย์สินได้มาจากการลักขโมย (trafficking in stolen property) การค้าบริการที่ผิดกฎหมาย ขยายของปลอม (counterfeiting)

2) การค้าบริการที่ผิดกฎหมาย (illicit service) อาทิ การค้าบริการทางเพศ (commercial sex) การค้ามนุษย์ (human trafficking)

3) การแทรกซึมภายในองค์กรเพื่อกระทำการผิดกฎหมาย (government or business infiltration) อาทิ การหลอกลวง (fraud) การฉ้อโกง (racketeering) ฟอกเงิน (money laundering) และการทุจริตคอร์รัปชัน (corruption) (Albanese, 2005 ed.)

ในบริบทของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations – ASEAN) ได้จัดตั้งกลไกการประชุมอาเซียนระดับรัฐมนตรี (ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime) และกลไกการประชุมอาเซียนระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (Senior Officials Meeting on Transnational Crime) ขึ้น โดยได้จัดประเพณีปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ที่ให้ความสำคัญเป็นหลักไว้ 8 ประเภท อันได้แก่

- 1) การก่อการร้ายสากล
- 2) การลักลอบค้ายาเสพติด
- 3) การค้ามนุษย์
- 4) การฟอกเงิน
- 5) การลักลอบค้าอาวุธ
- 6) การกระทำอันเป็นโจรสลัด
- 7) อาชญากรรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
- 8) อาชญากรรมคอมพิวเตอร์

(Association of Southeast Asian Nations, 2012)

โดยสำหรับบริบทของกฎหมายไทย รูปแบบขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 และ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีลักษณะซึ่งไม่จำเป็นที่จะจำกัดเพียงลักษณะดังนี้ อาทิ การให้คำนิยามของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบซึ่งรวมถึง การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาขอทาน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การบังคับต้อด้วยะเพื่อการค้า หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ซึ่งหมายถึง การข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น โดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ (มาตรา 4 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556) การให้คำนิยามของความผิดร้ายแรง ซึ่งเป็นความผิดอาญาที่กฎหมายกำหนดโทษจำคุกขั้นสูงสุดตั้งแต่สี่ปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น (มาตรา 3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556)

2.3 นโยบายและยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

สถานการณ์ของภัยอาชญากรรมข้ามชาติที่มีความซับซ้อนและรุนแรงยิ่งขึ้นส่งผลกระทบต่อความจำเป็นของประเทศไทยในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งได้รับการผนวกไว้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป นโยบายที่ 5 ซึ่งให้มีการสร้างเสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ข้ามชาติ โดยมุ่งเน้นการพัฒนา ระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ข้ามชาติของไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2561)

จากการประเมินสภาพปัญหาและความท้าทาย พบว่าประเทศไทยยังคงประสบภัยจากอาชญากรรมข้ามชาติหลักๆ ได้แก่ ปัญหายาเสพติด การค้ามนุษย์และการลักลอบ ขนคนเข้าเมือง การฟอกเงิน การลักลอบค้าอาวุธ การกระทำความผิดเป็นโจรสลัด อาชญากรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ อาชญากรรมทางการเงินในส่วนของการฉ้อโกงประชาชน การปลอมแปลงธนบัตร การปลอมแปลงหนังสือเดินทางและเอกสารปลอม อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมสิ่งแวดล้อม รวมถึงความเกี่ยวโยงกันระหว่างอาชญากรรมข้ามชาติสาขาต่างๆ อาทิ ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดกับการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งใช้ผู้หลบหนีเข้าเมืองดำเนินการลำเลียงยาเสพติดผ่านช่องทางพรมแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน การค้ายาเสพติดหรือการค้าผลผลิตจากสัตว์ป่ามาเป็นเงินทุนสนับสนุนการก่ออาชญากรรมอื่นๆ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2561 หน้า 5-6)

เป้าหมายที่สำคัญของนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นไปเพื่อให้เกิดการบูรณาการและมีกลไกการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐอย่างเป็นระบบ มีความเป็นเอกภาพ มีประสิทธิภาพและเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับหน่วยงานภาครัฐเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้สังคมโดยรวม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งภาครัฐ

กลยุทธ์ที่ 1 ด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย

1.1 ทบทวนและปรับปรุงเพื่อพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการ ระเบียบปฏิบัติประจำ รวมถึงบทลงโทษ ให้มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพปัญหาให้ครอบคลุมทั้งฝ่ายประกอบอาชญากรรม

1.2 กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในดับกฎหมายให้ชัดเจน

1.3 ดำเนินการด้านการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังในการป้องกันและปราบปรามบุคคล กลุ่มบุคคล กลุ่มขบวนการ หรือองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรมข้ามชาติในทุกรูปแบบ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์จากผู้กระทำผิด

1.4 เสริมสร้างความเข้มแข็งในการดูแลเฝ้าระวังเป็นพิเศษในพื้นที่เสี่ยง เน้นการจัดระเบียบ การจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 2 ด้านการข่าวกรอง

2.1 เน้นการข่าวกรองเพื่อการป้องกันและการเฝ้าระวังเพื่อมิให้อาชญากรรมขยายตัวหรือพัฒนาไปเป็นปัญหายุทธศาสตร์ข้ามชาติ

2.2 พัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพกลไกและระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ด้านการข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ส่งเสริมเวทีการหารือและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและข่าวกรอง รวมถึงมุมมอง การประเมินสถานการณ์และแนวโน้ม และองค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหายุทธศาสตร์ข้ามชาติ

2.4 พัฒนาเครื่องมือ อุปกรณ์ ระบบ และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการตรวจจับ เฝ้าระวัง ติดตาม พิสูจน์หลักฐาน รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการข่าวกรอง ให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาขีดความสามารถองค์กร

3.1 โครงสร้าง - พัฒนาระบบฐานข้อมูลทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติตามความเหมาะสม และเน้นประสิทธิภาพในการจัดเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และนำข้อมูลมาใช้เพื่อประสิทธิภาพสูงสุด จัดทำงบประมาณ ให้มีความชัดเจนและกำหนดให้มีโครงการรองรับอย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาระบบโครงสร้างอัตรากำลังที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจงาน ส่งเสริมและสนับสนุนเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้กับหน่วยงานต่างๆ ที่ดูแลการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ และส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันของหน่วยงานรัฐให้มี เอกภาพในด้านนโยบาย เกิดการบูรณาการอย่างแท้จริง

3.2 บุคลากร - สร้างความตระหนัก ความตื่นตัว ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่แท้จริงและให้ความสำคัญ กับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ตลอดจน สร้างทัศนคติที่ดีในการประสานความร่วมมือกับภาคเอกชน ภาค ประชาชน และภาคประชาสังคม

3.3 การพัฒนาองค์ความรู้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ส่งเสริมความร่วมมือ เชิงวิชาการโดยเน้นการศึกษาวิจัยอย่างจริงจัง แลกเปลี่ยนความรู้ และผลการศึกษาวิจัย ทั้งในองค์กรหรือ ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับสถาบันต่างๆ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างความร่วมมือนอกภาครัฐ

กลยุทธ์ที่ 1 ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และจิตสำนึก

1.1 ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึก ความตื่นตัว และความตระหนักให้กับภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคประชาสังคมในทุกระดับเกี่ยวกับภัยและผลกระทบจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อป้องกันมิให้ตกเป็นเหยื่อกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

1.2 จัดฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการ การ ดำเนินการของรัฐ

กลยุทธ์ที่ 2 ความร่วมมือกับภาคประชาชน

2.1 เสริมสร้างศักยภาพของชน ชุมชน โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยงเพื่อให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกและ มี ความเข้มแข็ง

2.2 ส่งเสริมสถาบัน/องค์กรทางสังคม อาทิ สถาบันครอบครัว สถานศึกษา สถาบันทางศาสนาฯฯ ให้ มีบทบาทและความสำคัญในการระดมพลังจัดกิจกรรม และโครงการต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ให้กับ ประชาชน โดยเน้นบทบาท และการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น

2.3 เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและประชาชน

2.4 ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประชาชนหรือชุมชนชายแดนของไทย กับประเทศ เพื่อนบ้านในการเฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในบริเวณพื้นที่ชายแดน

กลยุทธ์ที่ 3 ความร่วมมือกับภาคเอกชน

3.1 พัฒนากลไกหรือส่งเสริมโครงการความร่วมมือแบบหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและเอกชนอย่างเป็น รูปธรรม

3.2 ส่งเสริมเวทีการหารือระหว่างภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจเอกชนอย่างสม่ำเสมอในการแลกเปลี่ยน ความคิด ประสบการณ์ ตลอดจนแสวงหาหรือกำหนดแนวทางร่วมกันในการพัฒนาและเสริมสร้าง ความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐและเอกชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรภาคธุรกิจเอกชนพัฒนามาตรการหรือแนวทางการปฏิบัติหรือดำเนินการเพื่อช่วยเหลือภาครัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ รวมถึงส่งเสริมหลักบรรษัทภิบาลและพัฒนามาตรการสร้างความโปร่งใสในการทำธุรกิจของภาคเอกชน

กลยุทธ์ที่ 4 ความร่วมมือกับภาควิชาการ

4.1 พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือเชิงวิชาการกับสถาบันการศึกษา สถาบันวิชาการ องค์กรหรือหน่วยงานวิจัยเชิงวิชาการ ทั้งของภาครัฐและเอกชน อย่างเป็นรูปธรรม

4.2 ส่งเสริมเวทีการหารือหรือแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับภาควิชาการทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 1 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือระดับสูง

1.1 ส่งเสริมการหารือระดับผู้นำประเทศ เจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลไทย ตลอดจนในระดับปฏิบัติกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในภูมิภาค

1.2 แสดงบทบาทความเป็นผู้นำในฐานะประเทศขนาดกลางของภูมิภาคในเวทีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

1.3 เสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันในเวทีระหว่างประเทศที่เหมาะสมเกี่ยวกับปัญหาผลกระทบหรือการดำเนินการของไทยในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

กลยุทธ์ที่ 2 ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

2.1 เสริมสร้างความสัมพันธ์ ความร่วมมือ และความไว้วางใจกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งระดับชาติและระดับจังหวัดชายแดนของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

2.2 พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการพื้นที่บริเวณชายแดนในการเฝ้าระวังและตรวจตรารการเข้าออกของคน ทุนและสิ่งของรวมถึงการตรวจจับเอกสารการเดินทางปลอมให้มีประสิทธิภาพ

2.3 พัฒนาและเสริมสร้างกลไกความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและข่าวกรอง การประชุมหารือ การติดต่อสื่อสาร และการปฏิบัติการร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

2.4 ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ

กลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริมความร่วมมือภายใต้กลไกทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี

3.1 จัดทบทวนความร่วมมือ ข้อตกลง และพันธกรณีที่มีกับต่างชาติทั้งระดับทวิภาคี ระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ ตลอดจน ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตามให้เป็นรูปธรรม

3.2 ผลักดันข้อเสนอเกี่ยวกับประเด็นปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมในเวทีระหว่างประเทศที่เหมาะสม

3.3 ใช้ประโยชน์จากช่องทางการติดต่อสื่อสารและการประสานงานที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

3.4 พัฒนาและเสริมสร้างระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ข่าวกรองกับองค์กรตำรวจสากลให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและตอบสนองต่อสถานการณ์ด้านอาชญากรรมข้ามชาติที่เปลี่ยนแปลงไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพร่วมของบุคลากร ผ่านโครงการความร่วมมือที่เป็นรูปธรรม ในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญ รวมถึงโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกัน

3.6 เสริมสร้างความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายและการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญา

3.7 เสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเจ้าหน้าที่ประสานงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย

3.8 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และการพัฒนาร่วมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีความก้าวหน้า ทันสมัย และมีความเหมาะสม กับประเทศที่พร้อมจะร่วมมือกับไทยในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

3.9 กำหนดให้มีจุดประสานงานและความร่วมมือกับต่างประเทศ ทำหน้าที่เป็นจุดประสานความร่วมมือระดับชาติด้านอาชญากรรมข้ามชาติกับต่างประเทศในภาพรวม

กลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริมความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะสหประชาชาติ

4.1 ทบทวนพันธกรณีของไทยและส่งเสริมการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศภายใต้กรอบองค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเน้นการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

4.2 สนับสนุนการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา อนุสัญญา พิธีสาร และความตกลงระหว่างประเทศ รวมถึงความริเริ่มที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

4.3 ส่งเสริมความร่วมมือและเรียนรู้จากองค์การระหว่างประเทศ ทั้งสหประชาชาติและองค์กรอื่นๆ ที่มีความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

4.4 ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กร/สถาบันวิชาการ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศ รวมถึงสนับสนุนบทบาทของสถาบันทางวิชาการของไทยในเวทีระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

2.4 กฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

2.4.1 ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย (พ.ศ. 2499)

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นถึงลักษณะเฉพาะของอาชญากรรมข้ามชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในรัฐมากกว่า 1 รัฐขึ้นไป บนพื้นฐานของหลักการที่เกี่ยวข้องกับสารบัญญัติการกระทำความผิด (substantive violation) และเขตอำนาจการบังคับใช้กฎหมายของรัฐ (jurisdiction) ซึ่งการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในรูปแบบดังกล่าวอาจจำเป็นต้องอาศัยกฎหมายภายในที่มีลักษณะบังคับนอกราชอาณาจักร (extraterritoriality) ซึ่งนอกเหนือจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 และ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย (พ.ศ. 2499) มีการกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิดไว้ตามมาตรา 4-8 ดังนี้

มาตรา 4 ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักร ต้องรับโทษตามกฎหมาย การกระทำความผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใดให้ถือว่ากระทำความผิดในราชอาณาจักร

มาตรา 5 ความผิดใดที่การกระทำแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักรโดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำ ผลที่เกิดขึ้นควรเกิดในราชอาณาจักร หรือย่อมจะเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักรก็ดีให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

ในกรณีการเตรียมการ หรือพยายามกระทำการใดซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แม้การกระทำนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ถ้าหากการกระทำนั้นจะได้กระทำตลอดไปจนถึงขั้นความผิดสำเร็จ

ผลจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักร ให้ถือว่า การเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

มาตรา 6 ความผิดใดที่ได้กระทำในราชอาณาจักร หรือที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร แม้การกระทำของผู้เป็นตัวการด้วยกัน ของผู้สนับสนุน หรือของผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้น จะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ก็ให้ถือว่าตัวการ ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำได้กระทำในราชอาณาจักร

มาตรา 7 ผู้ใดกระทำความผิดดังระบุไว้ต่อไปน้นอกราชอาณาจักรจะต้องรับโทษในราชอาณาจักร คือ

(1) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 107 ถึงมาตรา 129

**** (1/1) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 135/1 มาตรา 135/2 มาตรา 135/3 และมาตรา 135/4**

(2) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึงมาตรา 249 มาตรา 254 มาตรา 256 มาตรา 257 และมาตรา 266 (3) และ (4)

**** (2 ทวิ) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 282 และ มาตรา 283**

**** พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 14) พ.ศ. /2540 มาตรา 3**

(3) ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 339 และความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 340 ซึ่งได้กระทำในทะเลหลวง

มาตรา 8 ผู้ใดกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และ

(ก) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือ

(ข) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหาย และผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ

ทั้งนี้ มาตรา 20 ได้บัญญัติให้อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนที่ได้รับมอบหมายเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสำหรับความผิดทุกฐานที่กระทำลงนอกประเทศ ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติทั้งหมดหรือบางส่วนที่การกระทำนอกประเทศจึงเป็นอำนาจสอบสวนของอัยการสูงสุดด้วย

2.4.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ได้บัญญัตินิยามของอาชญากรรมองค์กรและอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ โดยนิยามไว้ดังนี้

มาตรา 3

“องค์กรอาชญากรรม” หมายความว่า คณะบุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปที่รวมตัวกันช่วงระยะเวลาหนึ่ง และร่วมกันกระทำการใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิดร้ายแรงที่และเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ทางวัตถุอื่นๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

“องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” หมายความว่า องค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดซึ่งมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ความผิดที่กระทำในเขตแดนของรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ

(2) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่การเตรียม การวางแผน การสั่งการ การสนับสนุน หรือการควบคุมการกระทำความผิดได้กระทำในอีกรัฐหนึ่ง

(3) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิด มากกว่าหนึ่งรัฐ

(4) ความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่ผลของการกระทำที่สำคัญเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง

มาตรา 5 ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่ง อย่างใดดังต่อไปนี้ (1) เป็นสมาชิกหรือเป็นเครือข่าย ดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (2) สมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงอันเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

มาตรา 8 ผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร...ข้าราชการ ... หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่างๆตามรัฐธรรมนูญ กระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษ เป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา 25 ผู้ใดกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กฎหมายฉบับนี้ ได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมไว้ในมาตรา 26 ด้วยจึงนับว่าเป็นกฎหมายฉบับใหม่ล่าสุดที่ตราออกมาเพื่อรองรับอนุสัญญาฯ โดยตรง จึงมีบทบัญญัติที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาฯมากที่สุด ส่วนสาเหตุที่กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน และความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินไว้ เนื่องจากทั้งสองกรณีมีประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการทุจริต และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว

กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดให้การกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นความผิดอยู่ในอำนาจสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ซึ่งหมายถึง พนักงานฝ่ายปกครองและเจ้าพนักงานตำรวจ รวมทั้ง อัยการสูงสุดหรือผู้ได้รับมอบหมายกรณีความผิดนอกประเทศ) หรือและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจากอัยการสูงสุดหรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

2.4.3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

มาตรา 6 ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

(2) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขังจัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก

ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอราน การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1 หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

มาตรา 9 วรรคสอง ถ้าผู้ที่สมคบกันกระทำความผิดคนหนึ่งคนใดได้ลงมือกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกันผู้ร่วมสมคบด้วยกันทุกคนต้องระวางโทษตามที่ได้บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นอีกกระทงหนึ่งด้วย

มาตรา 10 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 6 ได้กระทำโดยร่วมกันตั้งแต่สามคนขึ้นไปหรือโดยสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม ต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้กึ่งหนึ่ง

ในกรณีที่สมาชิกขององค์กรอาชญากรรมได้กระทำความผิดตามมาตรา 6 สมาชิกขององค์กรอาชญากรรมทุกคนที่เป็นสมาชิกอยู่ในขณะที่กระทำความผิด และรู้เห็นหรือยินยอมกับการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นแม้จะมีได้เป็นผู้กระทำความผิดนั้นเอง

มาตรา 52 ผู้ใดกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบสองปีและปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงหนึ่งล้านสองแสนบาท

2.4.4 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

กรอบแนวคิดของกฎหมายในการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินเกิดจากความตระหนักถึงผลกระทบของกระบวนการฟอกเงินที่สามารถส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงภายในและระหว่างประเทศอย่างรุนแรงและเป็นวงกว้าง ประเทศกำลังพัฒนาซึ่งเป็นแหล่งดึงดูดเงินที่ผิดกฎหมายโดยมีแรงจูงใจจากการพัฒนาเศรษฐกิจแบบเร่งด่วนมักได้รับผลกระทบในระยะยาว อันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืนภายใต้หลักธรรมาภิบาล (UNODC) เนื่องจากการฟอกเงินเป็นวิธีการที่อาชญากรใช้ปกปิดอำพรางแหล่งที่มาของทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการกระทำผิดทางกฎหมายเพื่อเป็นการปกป้องสินทรัพย์ของตนเองหรือของกลุ่มที่สามารถใช้สนับสนุนการกระทำผิดอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำลายหลักฐานการกระทำความผิดและเพื่อหลีกเลี่ยงกระบวนการยุติธรรม การฟอกเงินจึงถือเป็นกระบวนการที่มีบทบาทสำคัญต่อการคุ้มครองอาชญากรและกลุ่มอาชญากรซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดในหลากหลายรูปแบบ อันขึ้นอยู่กับความผิดมูลฐานที่กฎหมายภายในประเทศกำหนด จากการถูกดำเนินคดีทางกฎหมาย ดังนั้น การออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อกำกับดูแลธุรกรรมทางการเงินและเพื่อป้องกันปราบปรามการฟอกเงินจึงเป็นกลไกสำคัญในการปิดกั้นโอกาส (opportunity) และช่องทาง (means) การก่ออาชญากรรมซึ่งเป็นเสมือนท่อน้ำเลี้ยงของอาชญากรในการกระทำความผิด (ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด วรณพร เตชะโกศิยวณิช และทองใหญ่ อัยยะวรากุล นิตยา สำเร็จผล และพุดพิงค์ หุ่นโตภาพ, 2560)

การฟอกเงินมิได้เป็นเครื่องมือถูกจำกัดใช้เพียงเฉพาะแวดวงอาชญากรทั่วไปเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ก่อการร้ายและกลุ่มก่อการร้ายในการรักษาแหล่งเงินทุน ทรัพยากรสำหรับการก่อการร้าย ทั้งนี้ ผู้ก่อการร้ายและกลุ่มก่อการร้ายอาจมีได้สนใจปกปิดแหล่งที่มาที่มากเท่ากับแหล่งปลายทางของเงินและวัตถุประสงค์ของการระดมเงิน (UNODC) นอกจากนี้ การฟอกเงินยังเป็นเครื่องมือส่งเสริมอาชญากรรมประเภทการทุจริตคอร์ปชั่นและอาชญากรรมองค์กร เนื่องจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดประเภทดังกล่าวมักใช้กระบวนการฟอกเงินเพื่อฟอกสินบน กองทุนสาธารณะ เงินกู้จากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ ตลอดจนทรัพย์สินที่ได้จากกระบวนการค้ายาเสพติด ค้ำมนุษย์ ค่าอาวุธของกลุ่มอาชญากรรมองค์กร

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีดังต่อไปนี้

มาตรา 3 คำนิยามที่สำคัญ

1. ความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(2) ความผิดเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ หรือความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศเฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป หรือรับไว้เพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ เฉพาะที่เกี่ยวกับการกระทำเพื่อหากำไรหรือเพื่ออนาจาร หรือโดยทุจริต ซื่อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กหรือผู้เยาว์ ซึ่งถูกพรากนั้น หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับ

การเป็นธุระจัดหาหล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

(3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

(4) ความผิดเกี่ยวกับการยักยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ซึ่งกระทำโดยกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

(5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

(6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์ที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่ หรือช่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา

(7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(9) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาตโดยมิวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(10) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด

(11) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ซื้อ รับจํานำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า

(12) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตั๋วตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

(13) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม หรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

(14) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า

(15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนกรแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า

(16) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน

(17) ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะกรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

(18) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกงหรือยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ

(19) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด

(20) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมที่มีผลกระทบต่อราคาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าหรือเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

(21) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน เฉพาะที่เป็นการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิดและความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์เฉพาะที่เป็นการค้ายุทธภัณฑ์เพื่อนำไปใช้ในการก่อการร้าย การรบ หรือการสงคราม

2. ความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่น

(22) ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550

(23) ความผิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556

(24) ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559

(25) ความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559

(26) ความผิดฐานหลีกเลียงหรือฉ้อโกงภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

ดังนั้น ไม่ว่าความผิดมูลฐานนั้นจะได้กระทำโดยบุคคลธรรมดาหรือโดยองค์กรอาชญากรรม ไม่ว่าผู้กระทำความผิดมูลฐานนั้นจะเป็นองค์กรอาชญากรรมในประเทศหรือองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และไม่ว่าการกระทำความผิดมูลฐานนั้นจะเป็นการกระทำในประเทศหรือข้ามชาติ หากเป็นความผิดใน 21 ประเภหาดังกล่าวก็ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีเพื่อยึดทรัพย์ได้

ทั้งนี้ มาตรา 5-12 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และการกำหนดความผิดอาญาฐานฟอกเงินสำหรับผู้ไฉน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินทั้งในและนอกราชอาณาจักร ผู้ที่สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด ผู้ที่พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงินซึ่งต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ โดยสำหรับผู้ที่ถูกลงโทษตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินจะต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

2.4.4 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 (ฉบับแก้ไข 2562)

มาตรา 6 ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (ฐานความผิด)

(1) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัยหรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น

เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

(2) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขังจัดให้อยู่อาศัย หรือ รับไว้ซึ่งเด็ก

มาตรา 10 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 6 ได้กระทำโดยร่วมกันตั้งแต่สามคนขึ้นไปหรือโดย สมาชิกขององค์กรอาชญากรรม ต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้กึ่งหนึ่ง

ในกรณีที่สมาชิกขององค์กรอาชญากรรมได้กระทำความผิดตามมาตรา 6 สมาชิกขององค์กร อาชญากรรมทุกคนที่เป็นสมาชิกอยู่ในขณะที่กระทำความผิดและรู้เห็นหรือยินยอมกับการกระทำความผิด ดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นแม้จะมีได้เป็นผู้กระทำความผิดนั้นเอง

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำเพื่อให้ผู้เสียหายที่ถูกพาเข้ามาหรือส่งออกไปนอก ราชอาณาจักรตกอยู่ในอำนาจของผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้น

มาตรา 52 ผู้ใดกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบสองปีและปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงหนึ่งล้านสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ไม่ถึงสิบแปดปีต้องระวาง โทษจำคุกตั้งแต่หกปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกแสนบาทถึงหนึ่งล้านห้าแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำแก่บุคคลอายุไม่ถึงสิบห้าปีหรือผู้มีกายพิการหรือมีจิต ฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดแสนบาทถึงสองล้านบาท

มาตรา 6/1 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการโดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือ ของผู้อื่น

(2) ชูเหตุด้วยประการใด ๆ

(3) ใช้กำลังประทุษร้าย

(4) ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้

(5) นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ

(6) ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำความผิดข้างต้น

ถ้าได้กระทำให้ผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงาน หรือบริการ

มาตรา 53 นิติบุคคลใดกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้า ล้านบาท

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือตามมาตรา 6/1 เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำ ความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่ง รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการ และละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติ ไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย

2.4.5 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

มาตรา 7 แห่งพ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ แบ่งยาเสพติดให้โทษออกเป็น 5 ประเภท คือ

(1) ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (รวมถึงเมทแอมเฟตามีน – ยาไอซ์)

(2) ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟิน โคคาอิน โคเดอีน ฝิ่นยา (พื้นที่ได้กรรมวิธีปรุงแต่งโดยมีความมุ่งหมายเพื่อใช้ในทางยา

(3) ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(4) ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติลแอนดไฮโดรด์ อาเซติลคลอไรด์

(5) ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้อยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น กัญชา พืชกระท่อม ทั้งนี้ให้อำนาจรัฐมนตรีในการประกาศจัดแบ่งประเภทยาเสพติดให้โทษว่าชื่อใดอยู่ในประเภทใด

มาตรา 15 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เว้นแต่รัฐมนตรีได้อนุญาตเฉพาะในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ตามปริมาณดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

(1) เด็กซ์โตรัลเลเซอร์ไยด์ หรือ แอล เอส ดี มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ศูนย์จุดเจ็ดห้ำมิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป หรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่สามร้อยมิลลิกรัมขึ้นไป

(2) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีนมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อยเจ็ดสิบห้ำมิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป หรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ำกรัมขึ้นไป

(3) ยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 นอกจาก (1) และ (2) มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามกรัมขึ้นไป

มาตรา 26 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 4 หรือในประเภท 5 เว้นแต่รัฐมนตรีจะได้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเป็นรายๆ ไป

การมียาเสพติดให้โทษในประเภท 4 หรือในประเภท 5 ไว้ในครอบครองมีปริมาณตั้งแต่สิบกิโลกรัมขึ้นไป ให้ถือว่ามียาไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

การขออนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 66 ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาตและมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตามมาตรา 15 วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ปริมาณที่กำหนดตามมาตรา 15 วรรคสาม แต่ไม่เกินยี่สิบกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไปต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา 67 ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาต และมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตาม มาตรา 15 วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 16 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 เว้นแต่ ได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาตเฉพาะในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง

การพิจารณาอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ขออนุญาตเป็นผู้รับผิดชอบชำระค่าใช้จ่ายในการ ตรวจวิเคราะห์ หรือประเมินเอกสารทางวิชาการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดโดย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 68 ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 อันเป็นการ ผ่าฝืนมาตรา 16 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นมอร์ฟิน ผีน หรือโคคาอิน ผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ยี่สิบปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองล้านบาทถึงห้าล้านบาท

มาตรา 17 ห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 เว้น แต่ได้รับใบอนุญาต

การมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ไว้ในครอบครองคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ หนึ่งร้อยกรัมขึ้นไปให้ถือว่ามิไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 69 ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 17 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 อันเป็นการ ผ่าฝืนมาตรา 17 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นมอร์ฟิน ผีน หรือ โคคาอิน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่ถึงหนึ่งร้อยกรัม ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี หรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้ามอร์ฟิน ผีน หรือโคคาอินนั้นมีปริมาณ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่หนึ่งร้อยกรัมขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้าผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา 17 กระทำการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา 20 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยา เสพติดให้โทษในประเภท 3 เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่

(1) การจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ที่ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเฉพาะผู้ป่วยซึ่งตนให้การรักษา

(2) การจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ที่ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่งจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเฉพาะสัตว์ที่ตนบำบัด

ทั้งนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในมาตรา 19 (3)

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 เกินจำนวนที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

มาตรา 70 ผู้ใดผลิตหรือนำเข้าซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 20 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท (อัตราโทษขั้นสูงไม่ถึงสี่ปี)

มาตรา 71 ผู้ใดจำหน่าย มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 20 วรรคหนึ่ง โดยมีจำนวนยาเสพติดให้โทษไม่เกินที่กำหนดตามมาตรา 20 วรรคสี่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (โทษขั้นสูงไม่ถึงสี่ปี)

กรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้ามียาเสพติดให้โทษในประเภท 3 เกินจำนวนตามมาตรา 20 วรรคสี่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท (โทษขั้นสูงไม่ถึงสี่ปี)

มาตรา 72 ผู้ใดนำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 22 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท (โทษขั้นสูงไม่ถึงสี่ปี)

มาตรา 21 ผู้อนุญาตจะออกใบอนุญาตให้ผลิต จำหน่าย นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ได้ เมื่อปรากฏว่าผู้ขออนุญาต

(1) ได้รับใบอนุญาตให้ผลิต ขาย หรือนำเข้าหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยา และ

(2) มีเภสัชกรอยู่ประจำตลอดเวลาทำการ

ให้ผู้รับอนุญาตผลิต หรือนำเข้าซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 จำหน่ายยาเสพติดให้โทษดังกล่าวที่ตนผลิตหรือนำเข้าได้โดยไม่ต้องรับใบอนุญาตจำหน่ายอีก

มาตรา 26 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 4 หรือในประเภท 5 เว้นแต่รัฐมนตรีจะได้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเป็นรายๆ ไป

การมียาเสพติดให้โทษในประเภท 4 หรือในประเภท 5 ไว้ในครอบครองมีปริมาณตั้งแต่สิบกิโลกรัมขึ้นไป ให้ถือว่ามิได้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย การขออนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 73 ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 4 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสี่ปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

กรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้ามียาเสพติดให้โทษในประเภท 4 ตั้งแต่สิบกิโลกรัมขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านห้าแสนบาท (โทษขั้นสูงไม่ถึงสี่ปี)

มาตรา 74 ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 4 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 75 ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านห้าแสนบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดดังกล่าวมานั้นเป็นพืชกระท่อม ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา 76 ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดดังกล่าวมาในวรรคหนึ่งนั้นเป็นพืชกระท่อม ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.4.6 พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธ พ.ศ. 2490

มาตรา 7 ห้ามมิให้ผู้ใดทำ ซ้อม มี ใช้ สั่ง หรือนำเข้า ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่

มาตรา 16 ในการนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน ให้ผู้นำเข้าแจ้งเป็นหนังสือและส่งมอบอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนไว้แก่นักงานศุลกากร ณ ด่านที่แรกมาถึงจากนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ในกรณีซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดให้มอบแก่นักงานศุลกากร ณ ด่านอื่น

เมื่อพนักงานศุลกากรได้รับหนังสือแจ้งและรับมอบอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนไว้แล้ว ให้แจ้งเป็นหนังสือไปยังนายทะเบียนท้องที่ที่ใกล้ที่สุด

แต่ถ้าผ่านเข้ามาในท้องที่ที่ไม่มีด่านศุลกากร ให้ผู้นำเข้าแจ้งเป็นหนังสือและส่งมอบอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนไว้แก่นายทะเบียนท้องที่ หรือผู้ทำการแทนนายทะเบียนท้องที่ที่ใกล้ที่สุดโดยไม่ชักช้า

มาตรา 20 อาวุธปืนที่สั่งหรือนำเข้า เมื่อได้รับมอบไปจากพนักงานศุลกากรแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตนำไปขออนุญาตมีและใช้ต่อนายทะเบียนท้องที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับมอบไปจากพนักงานศุลกากร

มาตรา 24 ห้ามมิให้ผู้ใด ทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ สั่ง นำเข้า มีหรือจำหน่าย ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่

มาตรา 32 อาวุธปืนที่สั่งหรือนำเข้า เมื่อได้รับมอบไปจากพนักงานศุลกากรแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตนำไปจดทะเบียนยังนายทะเบียนท้องที่ภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่รับมอบไปจากพนักงานศุลกากร และให้นายทะเบียนทำเครื่องหมายประจำอาวุธปืนนั้นไว้ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา 33 ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ซ่อมแซม หรือเปลี่ยนลักษณะอาวุธปืนจะทำการเช่นว่านี้ได้แต่เฉพาะแก่อาวุธปืนที่มีผู้ได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้ และเมื่ออาวุธปืนนั้นมีเครื่องหมายถูกต้องตามใบอนุญาต

มาตรา 34 ห้ามมิให้จำหน่ายอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนแก่ผู้ที่ไม่ได้รับใบอนุญาตให้ซื้อหรือมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน

มาตรา 38 ห้ามมิให้ผู้ใด ทำ ซื่อ มี ใช้ สั่ง นำเข้า ค้า หรือจำหน่ายด้วยประการใดๆ ซึ่งวัตถุระเบิด เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตได้ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

มาตรา 72 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 7 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นเพียงกรณีเกี่ยวกับส่วนหนึ่งส่วนใดของอาวุธปืนตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง หรือเป็นกรณีมีเครื่องกระสุนปืนผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นเพียงการมีอาวุธปืนที่เป็นของผู้อื่นซึ่งได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้ตามกฎหมาย ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นการทำเครื่องกระสุนปืนที่ทำด้วยดินปืนมีควันสำหรับใช้เอง โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา 72 ทวิ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 8 มาตรา 12 มาตรา 16 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา 20 มาตรา 58 มาตรา 59 มาตรา 65 มาตรา 66 หรือมาตรา 70 วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 8 ทวิ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้นั้นฝ่าฝืนมาตรา 8 ทวิ วรรคสองด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

ผู้ได้รับใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัวผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 8 ทวิ วรรคสองต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 73 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 24 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา 73 ทวิ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 32 มาตรา 33 หรือมาตรา 34 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา 74 ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับวัตถุระเบิดตามมาตรา 16 วรรคหนึ่ง หรือวรรคสาม ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา 41 หรือ

มาตรา 78 ผู้ใดทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ ซื่อ มี ใช้ สั่ง หรือนำเข้า ซึ่งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด นอกจากที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 55 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงจำคุกตลอดชีวิต

ผู้ใดค้า หรือจำหน่ายอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด นอกจากที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 55 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ยี่สิบปีถึงจำคุกตลอดชีวิต

ผู้ใดใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด นอกจากที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 55 ในการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 288 มาตรา 313 มาตรา 337 มาตรา 339 หรือมาตรา 340 ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

การกระทำความผิดตามวรรคสองหรือวรรคสาม ถ้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดนั้น โดยสภาพมีอำนาจไม่ร้ายแรงต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงจำคุกตลอดชีวิต

2.4.7 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

มาตรา 31 ผู้ใดรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้อย่างใดได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานนั้นเพื่อหากำไร ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ ต้องระวางโทษปรับตั้ง

แต่หนึ่งหมื่นถึงหนึ่งแสนบาท และถ้าเป็นความผิดเพื่อการค้า ระวังโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือน แต่ไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (โทษขั้นสูงไม่ถึงสี่ปี)

2.4.8 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

มาตรา 108 บุคคลใดปลอมเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนแล้ว ในราชอาณาจักรต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 109 บุคคลใดเลียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนแล้วในราชอาณาจักร เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (โทษขั้นสูงไม่ถึงสี่ปี)

2.4.9 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

มาตรา 63 ผู้ใดนำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการอุปการะหรือช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 23 และภายในพาหนะนั้นมีคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะนั้นได้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่สามารถรู้ได้ว่าภายในพาหนะนั้นมีคนต่างด้าวดังกล่าวอยู่ แม้ว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว

มาตรา 64 ผู้ใดรู้ว่าคนต่างด้าวคนใดเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้เข้าพักอาศัย ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คนต่างด้าวนั้นพ้นจากการจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ผู้ใดให้คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ เข้าพักอาศัย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นรู้ว่าการต่างด้าวดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่รู้โดยได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของผู้กระทำความผิด ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

มาตรา 65 เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 23 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.5 กฎหมายภายในประเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

2.5.1 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ คนต่างด้าว หมายความว่า

- (1) บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย
- (2) นิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย
- (3) นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย และมีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) นิติบุคคล ซึ่งมีหุ้นอันเป็นทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้นถือโดยบุคคลตาม (1) หรือ (2) หรือนิติบุคคลซึ่งมีบุคคลตาม (1) หรือ (2) ลงทุนมีมูลค่าตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น

(ข) ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญ ที่จดทะเบียน ซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้จัดการเป็นบุคคลตาม (1)

(4) นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งมีหุ้นอันเป็นทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้นถือโดยบุคคลตาม (1) (2) หรือ (3) หรือนิติบุคคลซึ่งมีบุคคลตาม (1) (2) หรือ (3) ลงทุนมีมูลค่าตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น

เพื่อประโยชน์แห่งค่านิยามนี้ให้ถือว่าหุ้นของบริษัทจำกัดที่มีใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือเป็นหุ้นของคนต่างด้าว เว้นแต่จะได้มีกฎกระทรวงกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา 5 การอนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พิจารณาโดยคำนึงถึงผลดีและ ผลเสียต่อความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณีของประเทศ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพลังงานและการรักษาสสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภค ขนาดของกิจการ การจ้างแรงงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา

มาตรา 6 คนต่างด้าวต่อไปนี้ ห้ามประกอบธุรกิจในราชอาณาจักร

(1) คนต่างด้าวที่ถูกเนรเทศหรือรอการเนรเทศตามกฎหมาย (2) คนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ว่าด้วยคนเข้าเมืองหรือกฎหมายอื่น

มาตรา 8 ภายใต้บังคับมาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 10 และมาตรา 12

(1) ห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบกิจการ ด้วยเหตุผลพิเศษตามที่กำหนดไว้ในบัญชีหนึ่ง

(2) ห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัย หรือความมั่นคงของประเทศธุรกิจที่มีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และเหตุการณ์พื้นบ้าน หรือธุรกิจที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีสอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยการอนุมัติของคณะรัฐมนตรี

(3) ห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจที่คนไทยยังไม่มี ความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าว ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีสาม เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ตาราง 2.1 บัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522

บัญชีแนบท้าย	ประเภทธุรกิจ
บัญชีหนึ่ง (ต้องห้าม)	(1) การทำกิจการหนังสือพิมพ์ การทำกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ (2) การทำนา ทำไร่ หรือทำสวน (3) การเลี้ยงสัตว์ (4) การทำป่าไม้และการแปรรูปไม้จากป่าธรรมชาติ (5) การทำการประมงเฉพาะการจับสัตว์น้ำในน่านน้ำไทยและในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทย (6) การสกัดสมุนไพรไทย

บัญชีแนบท้าย	ประเภทธุรกิจ
	(7) การค้าและการขายทอดตลาดโบราณวัตถุของไทย หรือที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของประเทศ (8) การทำหรือหล่อพระพุทธรูป และการทำบาตร (9) การค้าที่ดิน
บัญชีสอง (ขออนุญาต รัฐมนตรี)	หมวด 1 ธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศ (1) การผลิต การจำหน่าย และการซ่อมบำรุง (ก) อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ดินปืน วัตถุระเบิด (ข) ส่วนประกอบของอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด (ค) อาวุธยุทโธปกรณ์ เรือ อากาศยาน หรือยานพาหนะทางการทหาร (ง) อุปกรณ์หรือส่วนประกอบของอุปกรณ์สงครามทุกประเภท (2) การขนส่งทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศในประเทศ รวมถึงกิจการการบินในประเทศ หมวด 2 ธุรกิจที่มีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณี และหัตถกรรมพื้นบ้าน (1) การค้าของเก่า หรือศิลปวัตถุซึ่งเป็นงานศิลปกรรม หัตถกรรมของไทย (2) การผลิตเครื่องไม้แกะสลัก (3) การเลี้ยงไหม การผลิตเส้นไหมไทย การทอผ้าไหมไทย หรือการพิมพ์ลวดลายผ้าไหมไทย (4) การผลิตเครื่องดนตรีไทย (5) การผลิตเครื่องทอง เครื่องเงิน เครื่องถม เครื่องทองลงหิน หรือเครื่องเงิน (6) การผลิตถ้วยชามหรือเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นศิลปวัฒนธรรมไทย หมวด 3 ธุรกิจที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม (1) การผลิตน้ำตาลจากอ้อย (2) การทำนาเกลือ รวมทั้งการทำเกลือสินเธาว์ (3) การทำเกลือหิน (4) การทำเหมือง รวมทั้งการระเบิดหรือย่อยหิน (5) การแปรรูปไม้เพื่อทำเครื่องเรือนและเครื่องใช้สอย
บัญชีสาม (ขออนุญาต อธิบดี)	(1) การสีข้าว และการผลิตแป้งจากข้าวและพืชไร่ (2) การทำการประมง เฉพาะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (3) การทำป่าไม้จากป่าปลูก (4) การผลิตไม้อัด แผ่นไม้วีเนียร์ ชิปบอร์ด หรือฮาร์ดบอร์ด (5) การผลิตปูนขาว (6) การทำกิจการบริการทางบัญชี (7) การทำกิจการบริการทางกฎหมาย (8) การทำกิจการบริการทางสถาปัตยกรรม (9) การทำกิจการบริการทางวิศวกรรม (10) การก่อสร้าง ยกเว้น

บัญชีแนบท้าย	ประเภทธุรกิจ
	(ก) การก่อสร้างสิ่งซึ่งเป็นการให้บริการ พื้นฐานแก่ประชาชนด้านการสาธารณสุขปโภค หรือการคมนาคมที่ต้องใช้เครื่องมือ เครื่องจักร เทคโนโลยีหรือความชำนาญในการก่อสร้างเป็นพิเศษ โดยมีทุนขั้นต่ำของคนต่างด้าวตั้งแต่ห้าร้อยล้านบาทขึ้นไป (ข) การก่อสร้างประเภทอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (11) การทำกิจการนายหน้าหรือตัวแทน ยกเว้น (ก) การเป็นนายหน้าหรือ ตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์หรือการบริการที่เกี่ยวกับการซื้อขายล่วงหน้าซึ่งสินค้า เกษตรหรือตราสารทางการเงินหรือหลักทรัพย์ (ข) การเป็นนายหน้าหรือ ตัวแทนซื้อขายหรือจัดหาสินค้าหรือบริการที่จำเป็นต่อการผลิตหรือการให้บริการของวิสาหกิจในเครือเดียวกัน (ค) การเป็นนายหน้าหรือ ตัวแทนซื้อขาย จัดซื้อหรือจัดจำหน่ายหรือจัดหาตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อการจำหน่ายซึ่งสินค้าที่ผลิตในประเทศหรือนำเข้ามาจากต่างประเทศอันมีลักษณะ เป็นการประกอบธุรกิจระหว่างประเทศ โดยมีทุนขั้นต่ำของคนต่างด้าวตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป (ง) การเป็นนายหน้าหรือ ตัวแทนประเภทอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (12) การขายทอดตลาด ยกเว้น (ก) การขายทอดตลาด ที่มีลักษณะเป็นการประมูลซื้อขายระหว่างประเทศที่มีใช้การประมูลซื้อขายของเก่า วัตถุโบราณ หรือศิลปวัตถุซึ่งเป็นงานศิลปกรรม หัตถกรรม หรือโบราณวัตถุของไทย หรือที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของประเทศ (ข) การขายทอดตลาด ประเภทอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (13) การค้าภายในเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ หรือผลิตผลทางการเกษตรพื้นเมืองที่ยังไม่มีกฎหมายห้ามไว้ (14) การค้าปลีกสินค้าทุกประเภทที่มีทุนขั้นต่ำรวมทั้งสิ้นน้อยกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท หรือที่มีทุนขั้นต่ำของแต่ละร้านค้าน้อยกว่ายี่สิบล้านบาท (15) การค้าส่งสินค้าทุกประเภทที่มีทุนขั้นต่ำของแต่ละร้านค้าน้อยกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท (16) การทำกิจการโฆษณา (17) การทำกิจการโรงแรม เว้นแต่บริการจัดการโรงแรม (18) การนำเที่ยว (19) การขายอาหารหรือเครื่องดื่ม (20) การทำกิจการเพาะขยายหรือปรับปรุงพันธุ์พืช (21) การทำธุรกิจบริการอื่น ยกเว้นธุรกิจบริการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(บัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522)

2.6 ตัวอย่างคำพิพากษาศาลยุติธรรม

คำพิพากษาศาลคดีทัวร์ศูนย์เหรียญ

ภูมิหลัง

จากกรณีบริษัท ผู้อัน ทราเวล จำกัด นำนักท่องเที่ยวชาวจีนเข้ามาในประเทศไทยโดยไม่มีค่าบริการ หรือที่เรียกว่าทัวร์ศูนย์เหรียญเมื่อปี พ.ศ. 2559 โดยมีบริษัท โอเอ ทรานสปอร์ต จำกัด ให้บริการรถบัสจำนวน 2,500 คันเพื่อให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวฟรี โดยบริษัทเป็นผู้กำหนดแผนการเดินทางให้มัคคุเทศก์ และผู้ขับขี่นำรถไปจอดให้นักท่องเที่ยวแวะซื้อสินค้าจากร้านในเครือเดียวกับบริษัท โอเอ ทรานสปอร์ต จำกัด ซึ่งสินค้าภายในร้านมีราคาแพงกว่าท้องตลาดหลายเท่าและแสดงฉลากไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดการทุจริตนักท่องเที่ยว แทรกแซงการแข่งขันเสรีทางการค้า ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและภาพลักษณ์ของประเทศเสียหาย (ไทยโพสต์, 2562)

โดยพนักงานอัยการได้สั่งฟ้องจำเลยในความผิดฐานร่วมกันเป็นอั้งยี่ ร่วมกันประกอบธุรกิจนำเที่ยวโดยไม่ได้รับค่าบริการ ร่วมกันประกอบธุรกิจนำเที่ยวกระทำการอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ร่วมกันประกอบธุรกิจนำเที่ยวหาประโยชน์ที่ไม่เป็นธรรมจากนักท่องเที่ยว ร่วมกันประกอบธุรกิจนำเที่ยวโดยไม่ได้รับอนุญาต และฟอกเงิน จำเลยทั้งหมดที่ให้การปฏิเสธได้นำสืบหักล้างกันแล้วข้อเท็จจริงปรากฏว่า พวกจำเลยประกอบธุรกิจให้เช่ารถบัสนำเที่ยวและจำหน่ายสินค้าแก่นักท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวมิใช่ประกอบธุรกิจนำเที่ยวไม่ได้จดทะเบียน ส่วนคำว่า “ทัวร์ศูนย์เหรียญ” เป็นการเรียกเก็บเงินนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน และมีการกำหนดโปรแกรมท่องเที่ยวเอาไว้ก่อนแล้ว ซึ่งในไทยมีการประกอบธุรกิจลักษณะเช่นนี้กว่า 300 บริษัท มีการแข่งขันค่อนข้างสูงเป็นกลยุทธ์ทางการตลาด กลุ่มพนักงานสอบสวนต่างไม่เคยเดินทางไปตรวจสอบร้านค้าและกิจการของจำเลย (ไทยรัฐ, 2560)

คำพิพากษา

อย่างไรก็ดี ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ได้มีคำพิพากษายกฟ้องคดีดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่า พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้องในความผิดฐานอั้งยี่และฟอกเงิน เนื่องจาก พยานโจทก์ที่เป็นข้าราชการที่มีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้เบิกความให้ความเห็นแตกต่างกับพยานโจทก์ในส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำความผิดฐานอั้งยี่และฟอกเงิน แต่ศาลอุทธรณ์เห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ โดยศาลเห็นว่ามีขายสินค้าราคาสูง เป็นการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เป็นความผิดตามฟ้อง จึงพิพากษาแก้ไขปรับจำเลยที่ 1, 2 และ 13 คนละ 5 แสนบาท

2.7 ทฤษฎีอาชญากรรมองค์กร

ทฤษฎีทางอาชญาวิทยามีหลากหลายทฤษฎีที่อาจสามารถอธิบายปัจจัยของการเกิดอาชญากรรมองค์กรและการก่ออาชญากรรมได้ โดยเราจำเป็นต้องเข้าใจถึงลักษณะของอาชญากรรมองค์กรซึ่งเป็นอาชญากรรมที่มีแรงจูงใจทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ ซึ่ง Albanese (1999) ได้ให้นิยามอาชญากรรมองค์กรจากงานวิจัยของท่านเองไว้ว่า อาชญากรรมองค์กร เป็นอาชญากรรมทางธุรกิจที่มีความต่อเนื่อง ซึ่งการทำงานนั้นให้ผลประโยชน์จากกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย ซึ่งบ่อยครั้งที่เป็นความต้องการของสาธารณะ ซึ่งความคงอยู่แบบต่อเนื่องนั้นอ้างไว้ผ่านการใช้กำลัง การข่มขู่บังคับ การผูกขาด การควบคุม และหรือการทุจริตประพดมิชอบของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และได้แบ่งประเภทของอาชญากรรมองค์กรไว้สามประเภท ประเภทแรกเป็นความผิดเกี่ยวกับสินค้า ประเภทที่สองความผิดเกี่ยวกับการให้บริการ ประเภทที่สามการแทรกซึมบ่อนทำลายธุรกิจที่ถูกกฎหมาย (Albanese, 1999, p.495)

Kleemans (2014) ได้แสดงโมเดลของอาชญากรรมองค์กร โดยสามารถแบ่งออกเป็นโมเดลใหญ่ๆ ได้ดังนี้

(1) โมเดลการสมรู้ร่วมคิดของชาวต่างด้าว (Alien Conspiracy Model)

โมเดลการสมรู้ร่วมคิดของชาวต่างด้าว (Alien Conspiracy Model) เป็นโมเดลที่เชื่อมโยงกับพัฒนาการในอดีตของอาชญากรรมองค์กร ซึ่งเกิดขึ้นจากการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาของชาวต่างด้าวในสหรัฐอเมริกา โดยเชื่อว่ากลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือกลุ่มมาเฟียอิตาลีเลียนอเมริกันที่มักเกี่ยวข้องกับกิจกรรมผิดกฎหมายประเภทค้าของเถื่อน สุราเถื่อน โดยเฉพาะในยุคเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก (Great Depression) และหลังสงครามโลก กลุ่มมาเฟียต่างชาติซึ่งบรรพบุรุษได้อพยพเข้ามาอาศัยในเมืองใหญ่ต่างๆ ของสหรัฐอเมริกาได้นำมาซึ่งรูปแบบของอาชญากรรมองค์กรและรูปแบบการก่ออาชญากรรมมาจากประเทศแม่ (Kleemans, 2014: 33)

โมเดลการสมรู้ร่วมคิดของชาวต่างด้าวเชื่อว่าการเข้ามาของชาวต่างด้าวในรูปแบบดังกล่าวถือเป็นภัยคุกคามต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้วยการครอบงำสถาบันการเมืองการปกครองโดยการทุจริตคอร์รัปชันและการใช้ความรุนแรง อาชญากรรมองค์กรเกิดจากปัจจัยภายนอกและบุคคลภายนอกซึ่งคุกคามความมั่นคงภายในประเทศ จากความเชื่อดังกล่าว โมเดลการสมรู้ร่วมคิดของชาวต่างด้าวได้กลายมาเป็นข้อถกเถียงในแวดวงวิชาการในสหรัฐอเมริกาจนกระทั่งปี ค.ศ. 1980 และในประเทศอื่นๆ ทั่วโลก เชื้อชาติบางเชื้อชาติถูกตีตราว่าเป็นต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรมองค์กร อาทิ ชาวจีนและชาวตุรกีจะถูกมองว่าเข้ามาพัวพันกับการค้ายาเสพติด ชาวรัสเซียจะถูกมองว่าเกี่ยวข้องกับการขู่กรรโชกเรียกค่าคุ้มครอง โดยเฉพาะภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียตและกระแสโลกาภิวัตน์ (Kleemans, 2014: 34) ความกังวลของการแพร่ขยายของปัญหาอาชญากรรมองค์กรในหมู่นักคิดที่เชื่อในหลักการของโมเดลการสมรู้ร่วมคิดของชาวต่างด้าวซึ่งมองว่าเกิดจากปัญหาที่มาจากกระแสภายนอกและบุคคลภายนอก โดยอาจลืมนมองถึงปัจจัยภายในอื่นๆ อาทิ ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางโครงสร้างทางอำนาจ ทางเศรษฐกิจและทางสังคม การย่อหย่อนของการบังคับใช้กฎหมายที่ล้วนแต่เป็นองค์ประกอบสำคัญของปัญหาอาชญากรรมองค์กร จุดดังกล่าวจึงอาจถือเป็นข้อจำกัดของโมเดลการสมรู้ร่วมคิดของชาวต่างด้าว

(2) โมเดลการปกครองแบบลำดับชั้น (Bureaucracy Model)

โมเดลการปกครองแบบลำดับชั้น (Bureaucracy Model) เป็นการอธิบายรูปแบบการบริหารงานของอาชญากรรมองค์กรซึ่งเป็นลักษณะของปิรามิด Cressey (1969) ได้อธิบายโมเดลดังกล่าวว่าเป็นลักษณะการบริหารงานแบบเป็นลำดับชั้นและมีได้เป็นแบบทางการเสียทีเดียว แต่มีการแบ่งระดับชั้นอย่างเข้มงวด มีการแบ่งภาระงานกันอย่างเป็นระบบ มีข้อปฏิบัติภายใน (code of conduct) และการลงโทษอย่างเข้มงวด โมเดลดังกล่าวมักปรากฏตามสื่อและเป็นรูปแบบที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งมักถูกเรียกว่าเจ้าพ่อ (godfather) ซึ่งมีอำนาจควบคุมองค์กรหรือส่วนงานในองค์กร (Kleemans, 2014)

แม้โมเดลดังกล่าวจะเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย แต่ก็ยังถูกโจมตีว่ามีได้สะท้อนถึงความเป็นจริงสำหรับอาชญากรรมองค์กรส่วนใหญ่ในปัจจุบัน เราอาจยังคงทำความเข้าใจกับการวิเคราะห์ของ Donald Cressey ได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์ของกลุ่มอาชญากรรมองค์กรอิตาลีเลียนอเมริกันมาเฟียซึ่งมีวัฒนธรรมการอาศัยอยู่ร่วมกันแบบเป็นครอบครัว ณ ช่วงเวลานั้นๆ ทำให้เกิดการมุ่งเน้นในการมองเพียงมิติของโครงสร้างและระดับการจัดตั้งเป็นองค์กร มากกว่าการวิเคราะห์ที่รูปแบบของกิจกรรมผิดกฎหมายตามมุมมองของนักวิชาการอื่นๆ ซึ่งยกตัวอย่างของการจัดตั้งอาชญากรรมองค์กรและการกระทำผิดในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งมีลักษณะการเป็นการจัดตั้งองค์กรที่น้อยกว่าอันเนื่องมาจากระบอบการเมืองการปกครองที่รัฐกุมอำนาจไว้มาก (strong state) (Kleemans, 2014: 34)

โมเดลการปกครองแบบลำดับชั้น (Bureaucracy Model) แม้จะถูกโจมตีอย่างมาก แต่เราก็ไม่อาจปฏิเสธความเหมาะสมผลของโมเดลดังกล่าวได้ โดยหากมองย้อนไปในประวัติศาสตร์และพัฒนาการของอาชญากรรมองค์กรในในโซนตะวันตกและตะวันออก จะพบว่ากลุ่มอาชญากรรมองค์กรขนาดใหญ่ อาทิ มาเฟียรัสเซียเลียน มาเฟียรัสเซีย แก๊งยาสูบ มีปรากฏอยู่จริงและยังรากลึกในสังคมมาช้านานซึ่งกลายมาเป็นรากฐานของกลุ่มอาชญากรรมองค์กรเกิดใหม่ที่อาจมีรูปแบบของการจัดการเป็นองค์กรน้อยกว่า

(3) โมเดลองค์กรผิดกฎหมาย (Illegal Enterprise Model)

โมเดลองค์กรผิดกฎหมาย (Illegal Enterprise Model) เป็นโมเดลซึ่งชี้ให้เห็นถึงความคล้ายคลึงของรูปแบบการบริหารจัดการขององค์กรผิดกฎหมายและถูกกฎหมาย เป็นไปตามหลักเหตุและผลของการทำธุรกิจ ซึ่งมีแรงจูงใจมาจากการแสวงหาผลกำไรโดยใช้กฎการตลาดและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ภายใต้โมเดลดังกล่าว ธุรกิจผิดกฎหมายเช่นเดียวกับธุรกิจถูกกฎหมายขับเคลื่อนโดยอุปสงค์และอุปทาน แต่การกำหนดราคาอาจมีลักษณะของการผูกขาดมากกว่า เนื่องจากเป็นธุรกิจนอกกฎหมาย ยิ่งส่งผลให้ราคาของสินค้าและบริการผิดกฎหมายสูงขึ้น และยังเป็นแรงจูงใจให้ผู้ต้องการเข้ามาเป็นผลิตเพื่อสนองความต้องการของตลาดมากขึ้น โดยสินค้าและบริการผิดกฎหมาย อาทิ ยาเสพติด การค้าประเวณี การปล่อยกู้ในระบบ ยังคงเป็นที่ต้องการของบุคคลทั่วไปอย่างมาก (Kleemans, 2014: 35)

ในมุมมองของนักเศรษฐศาสตร์ การจำกัดการผลิตหรือการทำให้สินค้าและบริการอยู่นอกกฎหมายไม่สามารถกำจัดความต้องการที่ยังคงมีอยู่ได้ แต่เป็นเพียงการเปลี่ยนสถานะแวดล้อมการแข่งขันสำหรับผู้ผลิตสินค้าและบริการผิดกฎหมายเท่านั้น (market condition) และยิ่งจำกัดมาก ยิ่งทำให้มูลค่าของสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมายยิ่งสูงขึ้น และส่งผลให้หลังไหลไปในประเทศอื่นๆ ที่อาจมีกฎหมาย นโยบายและการบังคับใช้กฎหมายที่หละหลวมกว่า

โมเดลองค์กรผิดกฎหมาย (Illegal Enterprise Model) แม้จะเป็นโมเดลที่ใช้หลักการเดียวกับการบริหารจัดการธุรกิจถูกกฎหมายทั่วไป แต่ก็ถือว่ามีความแตกต่างจากโมเดลการปกครองแบบลำดับชั้น (Bureaucracy Model) ซึ่งเชื่อว่าการจัดตั้งกลุ่มอาชญากรรมองค์กรมีลักษณะโครงสร้างที่ใหญ่ Reuter (1983) ได้ชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดต่างๆ ของการทำธุรกิจที่ผิดกฎหมาย ซึ่งสามารถส่งผลให้ธุรกิจสินค้าและบริการประเภทนี้อยู่ได้ไม่นานและต้องทำเป็นขนาดย่อมเพื่อให้คุ้มค่างกับต้นทุนซึ่งรวมถึงความเสี่ยงในการลงทุนที่มีสูงด้วยเช่นกัน การวิเคราะห์ในเชิงเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวทำให้เชื่อว่าการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายไม่จำเป็นต้องมีการจัดตั้งเป็นโครงสร้างใหญ่เสมอไป ซึ่งอาจส่งผลต่อต้นทุนของการประกอบธุรกิจ ตัวอย่างของธุรกิจท้องถิ่นขนาดย่อม อาทิ ธุรกิจบ่อนการพนัน การปล่อยกู้ในระบบ

นอกจากนี้ สักกรินทร์ นิยมศิลป์ (2558) ได้พยายามอธิบายความสัมพันธ์ และผลกระทบของอาชญากรรมข้ามชาติบนรากฐานของทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศซึ่งแบ่งออกเป็นสามกลุ่มแนวคิดใหญ่ๆ อันได้แก่

(1) ทฤษฎี Realism ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เชื่อว่ารัฐจะดำเนินการอันสอดคล้องกับผลประโยชน์ของตน โดยจะมีกลไกในการรักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักในการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมในสังคม รัฐจึงเป็นผู้มีบทบาทหลักในการควบคุมภัยคุกคามจากภายนอก โมเดลการสมรู้ร่วมคิดของชาวต่างชาติจึงอาจสอดคล้องกับทฤษฎีดังกล่าวในแง่ที่ว่ารัฐมองปัจจัยภายนอกเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงและระบอบการเมืองการปกครองประชาธิปไตย

(2) ทฤษฎี Liberal Institutionalism ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพส่วนบุคคล รัฐต่างๆ จำเป็นต้องสร้างกลไกทางสถาบันและความร่วมมือระหว่างกันเพื่อสันติสุขของประชาคมโลกเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ดังนั้น ผลกระทบที่สำคัญที่เกิดขึ้นจากปัญหา

อาชญากรรมองค์กรและอาชญากรรมข้ามชาติ คือการสร้างสถาบันและองค์กรทางสังคมในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

(3) ทฤษฎี Constructivism ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลโดยมองว่ากระแสโลกาภิวัตน์ได้ทำให้บทบาทของรัฐลดลง นำไปสู่เกิดองค์กรนอกภาครัฐ (Non – state actors) จำนวนมากที่เพิ่มบทบาทในระบบโลก อาทิ องค์กรอิสระ บริษัทข้ามชาติและรวมถึงองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งอาศัยโอกาสนี้ขยายกิจกรรมผิดกฎหมายข้ามพรมแดน

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ก้องเกียรติ อภัยวงศ์ (2546) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุของอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย รวมถึงผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ โดยดำเนินการวิจัยศึกษาจากเอกสาร (documentary research) จากเอกสารทางวิชาการ สถิติอาชญากรรม และตัวบทกฎหมายเป็นหลัก โดยงานวิจัยได้ชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาของอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งมักเกิดขึ้นและแพร่ขยายในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยว อาทิ จังหวัดชลบุรี โดยในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวเหล่านี้มีกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติเข้ามาพัวพันกับอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มมาเฟียรัสเซียซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีและยาเสพติด กลุ่มมาเฟียเยอรมันซึ่งเกี่ยวข้องกับการปลอมแปลงเอกสารราชการ คู่มือการบาร์เบียร์ กลุ่มมาเฟียอังกฤษซึ่งเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี บาร์โชว์ผู้หญิง และการค้ายาเสพติด แก๊งปากีสถานซึ่งเกี่ยวข้องกับการเรียกค่าคุ้มครอง ค้ายาเสพติด และปลอมแปลงเอกสารราชการ กลุ่มมาเฟียจีนหรือแก๊งลูกหมูซึ่งเกี่ยวข้องกับการเรียกค่าคุ้มครอง การค้ายาเสพติดและการลักลอบขนชาวจีนเข้ามาในประเทศไทย

ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับประเทศมีหลากหลายรูปแบบ อันได้แก่ (1) ทำให้เกิดระบบผูกขาดทางเศรษฐกิจ เกิดการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นจากการถูกเก็บค่าคุ้มครอง (2) การฟอกเงิน ทำให้ระบบเศรษฐกิจปั่นป่วน เกิดอุปสงค์และอุปทานที่ไม่เป็นไปตามหลักความเป็นจริง (3) รัฐต้องสูญเสียงบประมาณมหาศาลเพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ แทนที่จะนำมาสนับสนุนสวัสดิการประชาชนในด้านอื่นๆ (4) นักลงทุนจากต่างประเทศขาดความเชื่อมั่นในการลงทุนจากความเกรงกลัวของกลุ่มอิทธิพลและความไม่สงบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ก้องเกียรติ อภัยวงศ์, 2546 หน้า 20)

ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นกับประเทศมีความรุนแรงในหลากหลายรูปแบบ อันได้แก่ (1) การก่ออาชญากรรมที่เพิ่มสูงขึ้นซึ่งมีผลพวงมาจากปัญหายาเสพติด (2) ผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งเกิดจากปัญหาการขาดความอบอุ่นของครอบครัวและอบายมุขซึ่งเข้าไปพัวพัน (3) ปัญหาการค้าประเวณีเพิ่มสูงขึ้น (4) ปัญหาการว่างงานของผู้กระทำผิดหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง (5) ปัญหาสังคมด้านอื่นๆ อาทิ ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาความยากจน ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง และปัญหาการสงเคราะห์ผู้ติดยาเสพติดเป็นต้น (ก้องเกียรติ อภัยวงศ์, 2546 หน้า 20-21)

วันชัย รุจนวงศ์ (2545) ได้ศึกษากิจกรรมนอกกฎหมายซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย 4 ชนิด อันได้แก่ การค้ายาเสพติด การค้ายาเสพติดในรูปแบบของแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะเด็กและผู้หญิง การทำบ่อนการพนัน และการค้าเงินนอกระบบ ทั้งนี้ สำหรับการค้าแรงงานข้ามชาติ พบว่าพบว่าประเทศไทยมีการส่งออกและนำเข้าแรงงานผิดกฎหมายประมาณสองล้านคนต่อปี โดยแรงงานนำเข้าผิดกฎหมายมักเป็นแรงงานจากประเทศพม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน นอกจากนี้ ประเทศพม่าและมณฑลยูนนานของจีนถือเป็นต้นทางหลักในการนำเข้าผู้หญิงและเด็กเพื่อค้าบริการทางเพศซึ่งเป็นธุรกิจที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ

และแม้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรมข้ามชาติจะส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งในเชิงลบและเชิงบวก กล่าวคือช่วยสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เกิดการจ้างงาน แต่ผลกระทบในเชิงลบนั้นสูงกว่ามาก เนื่องจากส่งผลให้เกิดปัญหาการบิดเบือนการจัดสรรทรัพยากร ปัญหาการกระจายรายได้ ปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และปัญหาการแข่งขันทางธุรกิจ โดยในส่วนของผลกระทบทางสังคม ก่อให้เกิดอุปสรรคปัญหาของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และความเข้มแข็งของหลักธรรมาภิบาลของรัฐ (การทุจริตคอร์รัปชัน) (วันชัย รุจนวงศ์, 2545 หน้า 1)

สักรินทร์ นิยมศิลป์ (2558) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการก่ออาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่จะกระทำเป็นขบวนการหรือที่เรียกว่า “แก๊ง” โดยแก๊งที่มีบทบาทสำคัญในประเทศไทย ประกอบด้วย 1) แก๊งยาสูบ ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับการพนัน และฟอกเงิน พบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พัทธยา สมุย และภูเก็ต 2) แก๊งมาเฟียยุโรป ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับการฟอกเงิน กรรโชกทรัพย์ ค้ายาเสพติด และค้ำมนุษย์ พบในพื้นที่พัทลุง ภูเก็ต และสมุย 3) แก๊งเงินดำ ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับการผลิตธนบัตรปลอม พบในพื้นที่สุโขทัย และสมุทรปราการ 4) แก๊งอั้งยี่ชาวจีน ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด ค้าบริการทางเพศ ค้ำมนุษย์ และลักลอบขนแรงงานเถื่อน พบในพื้นที่ รัชดาภิเษก และห้วยขวาง 5) แก๊งคอลเซ็นเตอร์ ส่วนใหญ่เป็นชาวไต้หวัน พบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พัทธยา เชียงใหม่ และภูเก็ต 6) แก๊งมาเฟียจากเอเชียกลาง ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับการปลอมแปลงหนังสือเดินทาง ค้ายาเสพติด และค้ำมนุษย์ 7) แก๊งลูกแมว ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับการโจรกรรมของมีค่าและล้างกระเป๋ 8) แก๊งมาเฟียค้าอาวุธ พบในพื้นที่พัทลุง และประกอบอาชญากรรมอื่นๆ เช่น กรรโชกทรัพย์ ค้าบริการทางเพศ และปลอมแปลงบัตรเครดิต 9) แก๊งมิถิลชาจากประเทศเพื่อนบ้าน ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับขบวนการโจรกรรม ตัดไม้หวงห้าม 10) แก๊งชาวบังกลาเทศและศรีลังกา ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับการปลอมแปลงหนังสือเดินทาง 11) แก๊งชาวพม่า ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ และการค้ายาเสพติด นอกจากนี้ ยังมีชาวต่างชาติ ที่ไม่ได้รวมกลุ่มเป็นอาชญากรข้ามชาติ ทำธุรกิจผิดกฎหมายอีกจำนวนมาก เช่น การทำธุรกิจร้านอาหารเพื่อ ฟอกเงิน การนำเข้าสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น

ลือชัย วงศ์ทอง และ กฤษฎา นันทเพชร (2561) ได้ศึกษารูปแบบและผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของอาชญากรรมข้ามชาติในพื้นที่เมืองพัทลุง โดยมีการเก็บข้อมูลจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐงานวิจัยดังกล่าวพบว่า ประเภทหรือรูปแบบของอาชญากรรมข้ามชาติในเขตเมืองพัทลุงจะเป็นการกระทำผิดร่วมกันระหว่างคนไทยร่วมกับคนต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ โดยเชื้อชาติรัสเซียและปากีสถานเป็นกลุ่มที่ส่งผลกระทบต่อ การเกิดอาชญากรรมมากที่สุด ทั้งนี้ ลักษณะของอาชญากรรมข้ามชาติ ส่วนใหญ่มีรูปแบบ อันได้แก่ (1) การลักลอบค้ายาเสพติด ทั้งจากประเทศพม่า ยุโรป และอเมริกาใต้ (2) การค้ำมนุษย์ เป็นธุรกิจขายบริการทางเพศ ทั้งหญิงไทยและต่างชาติที่สำคัญคือ หญิงขายบริการจากกลุ่มประเทศรัสเซียและอุซเบกิสถาน (3) การฟอกเงิน อยู่ในรูปของการซื้อสังหาริมทรัพย์ ประกอบธุรกิจสถานบันเทิง หรือทำธุรกิจนอกกฎหมายอื่นๆ เช่น ตั้งโต๊ะพนันฟุตบอล เป็นต้น

ในเขตเมืองพัทลุง กลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญๆ คือ กลุ่มรัสเซีย ซึ่งทำธุรกิจสถานบันเทิง ธุรกิจท่องเที่ยวและมีการขายบริการทางเพศ กลุ่มสแกนดิเนเวียซึ่งทำธุรกิจบันเทิง นำเข้าส่งออก และลักลอบ ค้ายาเสพติด กลุ่มจีนซึ่งทำธุรกิจท่องเที่ยว ร้านอาหาร แต่แอบแฝงการปลอมแปลงเอกสาร การส่งแก๊งค์ลูกหมู แก๊งค์ลูกแพะ และกลุ่มอินเดียซึ่งทำธุรกิจบังหน้า แต่ปลอมแปลงเอกสารเดินทาง บัตรเครดิต รวมทั้งขโมยของในโรงแรมหรือร้านค้า เป็นต้น (ลือชัย วงศ์ทอง และ กฤษฎา นันทเพชร, 2561 หน้า 71) โดยผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเกิดและเติบโตของอาชญากรรมข้ามชาติในเมือง พบว่า เชื้อชาติรัสเซีย สหรัฐอเมริกา จีน และเยอรมันเป็นกลุ่มที่ส่งผลการเกิดอาชญากรรมมากที่สุด (ลือชัย วงศ์ทอง และ กฤษฎา นันทเพชร, 2561 หน้า 76)

นอกจากนี้ งานวิจัยดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญ กล่าวคือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ พบว่า การระดมทุนของนักธุรกิจต่างชาติซึ่งมีกำลังทุนมากกว่าหรือระดมทุนได้ดีกว่า บางครั้งส่งผลให้เกิดการผูกขาดทางการค้า มีการซื้อขายเฉพาะในกลุ่มชาติเดียวกัน และเป็นเหตุให้นักธุรกิจคนไทยเสียโอกาส รวมถึงภาครัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการสร้างสาธารณูปโภคหรือต้นทุนอื่น ๆ โดยไม่สามารถเก็บภาษีหรือได้ค่าตอบแทนใด ๆ เนื่องจากธุรกิจเหล่านั้นเป็นของหลบเลี่ยงกฎหมาย และในมิติทางด้านสังคมพบว่า สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปจากค่านิยมเดิม ๆ ของไทย คือ เยาวชนไทยในพื้นที่เมืองพหุวัฒนธรรมเริ่มมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือการลักขโมยเพิ่มขึ้น เยาวชนหญิงมองว่าการขายตัวเป็นเรื่องปกติ และเป็นช่องทางใหม่ในการสร้างรายได้ และต้องการมีสามีเป็นชาวต่างชาติ (ลือชัย วงศ์ทอง และ กฤษฎา นันทเพชร, 2561 หน้า 71)

ทั้งนี้ ปัจจัยเกื้อหนุนสำคัญที่ส่งผลให้ไทยกลายเป็นศูนย์กลางของการก่ออาชญากรรมของอาชญากรข้ามชาติมีหลายประการ กล่าวคือ 1) ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางคมนาคมที่สามารถเดินทางเข้าออกประเทศไทยได้ง่าย 2) ประเทศไทยมีการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้อาชญากรข้ามชาติส่วนหนึ่งอาศัยโอกาสเข้าประเทศในลักษณะของนักท่องเที่ยว 3) ประเทศไทยมีค่าครองชีพที่ไม่สูงมากนัก 4) สามารถหาซื้อยาเสพติดหรืออาวุธเพื่อใช้ในการกระทำความผิดได้ง่าย จึงเป็นปัจจัยกระตุ้นให้อาชญากรเข้ามาในประเทศไทย และ 5) การทำหนังสือเดินทางปลอมเพื่อใช้ขณะพักอาศัยอยู่ในประเทศไทยสามารถกระทำได้ไม่ยาก (สุนทวิทย์ จิตสว่าง, นที จิตสว่าง และ ประพนธ์ อนุศิริ, 2558 หน้า 27)

2.9 แนวโน้มการลงทุนของจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทย

ข้อมูลของศูนย์วิจัยกสิกร (2018) ชี้ให้เห็นว่าจีนยังคงมุ่งการลงทุนในต่างประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMVI และไทย ในปี ค.ศ. 2016 และ 2017 มูลค่าการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียนอยู่ที่ 11.3 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ และแม้การลงทุนทั่วโลกโดยรวมของจีนจะตกลงมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ในช่วงปี ค.ศ. 2016 อันเนื่องมาจากการประกาศใช้นโยบายใหม่ของรัฐที่มีความเข้มงวดขึ้นสำหรับการลงทุนในต่างประเทศ โดยกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมที่ถูกควบคุมมากขึ้น อาทิ อสังหาริมทรัพย์ โรงแรม บันเทิง กีฬา เหมืองแร่ และพลังงาน โดยจีนได้หันมาให้ความสำคัญกับภาคอุตสาหกรรมที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะ การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการเชื่อมต่อภูมิภาค “One belt, one road” (OBOR) แต่มูลค่าการลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMVI และไทยกลับไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก (Kasikorn Public Company, 2018)

โดยสำหรับแนวโน้มการลงทุนทางตรงของจีนในประเทศไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 ถึง 2560 กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มการลงทุนลดลง ได้แก่ การผลิตกระดาษ การผลิตยางและพลาสติก ที่พักโรงแรมและบริการด้านอาหาร การลงทุนที่ลดลงในภาคอุตสาหกรรมดังกล่าว อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาลจีน

ตาราง 2.2 แนวโน้มการลงทุนทางตรงของจีนในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2554 ถึง 2560

การลงทุนโดยตรงจากจีนในประเทศไทย	การลงทุนโดยเฉลี่ย ต่อปีตั้งแต่ปี 2554 ถึง 2560	การลงทุนในครึ่ง แรกใน 2561	การลงทุน ในปี 2561
1 เกษตรกรรม ป่าไม้ การประมง	2.08	33.76	57.39
2 การผลิตเคมีภัณฑ์	184.27	214.1	624
3 การผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า	227.12	833.22	1,416.47
4 ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำและระบบปรับอากาศ	283.45	964.75	1,640.07
5 กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	1,818.08	3,957.24	6,726.9
6 การขายส่งและปลีก,ซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์	650.01	538.34	1,105
7 ท่องเที่ยว	0	0	952
8 การแพทย์ครบวงจร	0	0	238
9 ดิจิทัล	0	0	94.5
10 การผลิตอาหารแปรรูป	5.99	31.12	71.58
11 การผลิตยานยนต์ รถพ่วง รถกึ่งรถพ่วง	1,024.81	755.39	2,233.17
12 การผลิตกระดาษ	9.39	3.33	5.661
13 การผลิตยางและพลาสติก	1,229.95	41.46	70.48
14 ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	3,570.87	39.24	66.71

(ข้อมูลประมวลจากฐานข้อมูลธนาคารแห่งประเทศไทยและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน)³

³ ศึกษาเพิ่มเติมได้จาก ธนาคารแห่งประเทศไทย Foreign Direct Investment Classified by Country (USD). Retrieved from <http://www2.bot.or.th/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=654&language=ENG>
Thailand Board of Investment. Foreign Direct Investment Statistics by Region: People's Republic of China. Retrieved from https://www.boi.go.th/index.php?page=statistics_oversea_invest

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาลจีน

รัฐบาลจีนได้มีการออกกฎอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 2017 สำหรับแนวปฏิบัติสำหรับการลงทุนในต่างประเทศของบริษัทข้ามชาติจีนภายใต้ชื่อ “Formal Guidance for Outbound Direct Investments” (ODI) ซึ่งเป็นผลมาจากมาตรการที่เข้มงวดขึ้นของกิจกรรมเชิงพาณิชย์ที่มีการโอนย้ายเงินทุนข้ามประเทศกลับเข้ามายังประเทศจีน โดยกฎดังกล่าวได้กำหนดประเภทของการลงทุนซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท อันได้แก่ (1) การลงทุนทางตรงที่รัฐให้การส่งเสริม (2) การลงทุนทางตรงที่อยู่ภายใต้การควบคุม และ (3) การลงทุนทางตรงที่มีลักษณะต้องห้าม โดยสามารถสรุปออกมาดังในตารางด้านล่าง

ตาราง 2.3 แนวปฏิบัติสำหรับการลงทุนในต่างประเทศของบริษัทข้ามชาติจีน

รายการที่สนับสนุน	รายการที่ถูกควบคุม	รายการต้องห้าม
1. อุตสาหกรรมโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมกับโครงการเชื่อมต่อภูมิภาค “One belt, one road” (OBOR) 2. การลงทุนที่มีส่วนช่วยสนับสนุนและยกระดับความสามารถของอุตสาหกรรมจีนและการส่งออกจีนโดยใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและเทคโนโลยีขั้นสูง 3. การลงทุนธุรกิจที่ใช้ไฮเทคโนโลยี, ธุรกิจที่ใช้การผลิตขั้นสูงและธุรกิจที่มีการลงทุนตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาในต่างประเทศ 4. การลงทุนในอุตสาหกรรมพลังงานธรรมชาติได้แก่ น้ำมัน ก๊าซ แร่และพลังงานทดแทนตามความเหมาะสมต่อเศรษฐกิจและเป็นผลประโยชน์ของชาติ 5. อุตสาหกรรมเกษตร ประมง เลี้ยงสัตว์ และป่าไม้ 6. การลงทุนในธุรกิจบริการ เช่น การพาณิชย์ วัฒนธรรม และโลจิสติกส์รวมถึงการลงทุนเพื่อช่วยสถาบันการเงิน	1. การลงทุนในประเทศและภูมิภาคที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนกำลังอยู่ในภาวะสงครามหรือความสับสน หรือถูกจำกัด โดยสนธิสัญญาจีน 2. อสังหาริมทรัพย์, โรงแรม, ภาพยนตร์, บันเทิงและการกีฬา 3. การลงทุนที่ยังใช้เทคโนโลยีล้าสมัย 4. การลงทุนที่ไม่ผ่านมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม, ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน หรือมาตรฐานความปลอดภัยในกลุ่มเป้าหมายของอำนาจศาล	1. การส่งออกอุปกรณ์เทคโนโลยีทางทหารโดยไม่ได้รับการอนุญาตจากจีน 2. เทคโนโลยี, เทคนิค หรือสินค้าที่ถูกสั่งห้ามมิให้ส่งออกจากจีน 3. การลงทุนด้านการพนันหรือการค้าประเวณี 4. การลงทุนที่ถูกสั่งห้ามโดยสนธิสัญญาจีน

รายการที่สนับสนุน	รายการที่ถูกควบคุม	รายการต้องห้าม
ในเงินที่มีคุณสมบัติในการตั้ง สาขาและเครือข่ายใน ต่างประเทศ		

(Latham & Watkins, 2017)

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการวิจัย ใช้การวิจัยแบบผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 วิธีการเก็บข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยการสำรวจ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มย่อย

- 1) กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือประชาชน
(1) สำรวจความคิดเห็นของประชาชนเก็บข้อมูลแบบ non-probability sampling ขนาดตัวอย่าง กำหนดไว้ประมาณ 1,000 คน โดยกลุ่มประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะสำรวจด้วยวิธี convenient sampling ในพื้นที่เจาะจง 5 ภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ (เชียงใหม่ เชียงราย) ภาคตะวันออก (ตราด จันทบุรี) ภาคใต้ (ภูเก็ต) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (มหาสารคาม) โดยเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนชาวไทยทั่วไปที่พักอาศัยในเขตที่มีกลุ่มนักธุรกิจชาวต่างชาติพักอาศัยหรือทำธุรกิจที่อาจเสี่ยงผิดกฎหมาย โดยคัดเลือกประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ได้กลุ่มตัวอย่างจากการสำรวจทั้งหมดจำนวน 1,160 คน
- 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกประมาณกำหนดไว้อย่างน้อย 20 คน และการสนทนากลุ่มย่อย 2 พื้นที่ๆละ 10 คน (การเลือกเพียง 2 พื้นที่โดยการเลือกพื้นที่ เขตกรุงเทพมหานคร 1 แห่ง และในภูมิภาค 1 แห่ง) ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจำนวน 54 คน จากผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 38 คนและจากการสนทนากลุ่มย่อย 17 คน
- 3) การเก็บข้อมูลเอกสาร จากสถิติคดี การศึกษาวิเคราะห์คดีการศึกษาที่น่าสนใจ เป็นต้น

3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกเก็บจากกลุ่มนักธุรกิจข้ามชาติที่เต็มใจให้ข้อมูล โดยเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชน โดยภาคเอกชนเก็บจาก กลุ่มนักธุรกิจ หรือผู้ที่มีส่วนในธุรกิจข้ามชาติที่พำนักอยู่ในประเทศไทยเท่านั้น ผู้บริหารธนาคาร หอการค้าจังหวัด พาณิชย์จังหวัด และกลุ่มนักวิชาการ เป็นต้น

ส่วนกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ ได้แก่ ผู้บริหารด้าน กระบวนการยุติธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการ ยุติธรรม ที่มีความรู้ความเข้าใจหรือมี ประสบการณ์ เกี่ยวกับการทำธุรกิจข้ามชาติที่เสี่ยงต่อ การเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ หรือมีการประสานงานกับ นักธุรกิจข้ามชาติ จากหน่วยงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงาน ปปง. ศาลยุติธรรม พาณิชย์จังหวัด สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

3.2.2 การสนทนากลุ่มย่อย เก็บข้อมูล จาก เจ้าหน้าที่ของ หอการค้าจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชย์จังหวัด และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม สำนักงาน ปปง. กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกกับการสนทนากลุ่มย่อยจะเป็นคนละชุดกัน ซึ่งพื้นที่ในการจัดการ สนทนากลุ่มย่อยใน กรุงเทพมหานคร 1 แห่ง และภูมิภาค 1 แห่ง (กำหนดพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่)

3.2.3 การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัยได้แก่ การสำรวจจากประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ (เชียงใหม่ เชียงราย) ภาคตะวันออก (ตราด จันทบุรี) ภาคใต้ (ภูเก็ต) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (มหาสารคาม) โดยสอบถามตามความสะดวกในกลุ่มประชาชนชาวไทยอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่รับทราบปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มธุรกิจข้ามชาติ ที่อาจสร้างปัญหาในบริเวณพื้นที่พักอาศัย หรือสถานที่ทำงาน

ตาราง 3.1 แสดงความเชื่อมโยง การวิจัยแบบผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้การเก็บข้อมูล จากการวิเคราะห์เอกสาร การใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย

วัตถุประสงค์	วิธีการวิจัย	การเก็บข้อมูล
1. การศึกษาสภาพปัญหาการเข้ามาดำเนินธุรกิจของธุรกิจข้ามชาติที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ และรูปแบบ การได้รับเงินสนับสนุนในการทำธุรกิจ	เชิงคุณภาพ	การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย เอกสาร
2. เพื่อศึกษามุมมองความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปต่อธุรกิจต่างประเทศที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ	เชิงปริมาณ	การสำรวจ
3. เพื่อศึกษาผลกระทบทางความมั่นคงของธุรกิจต่างประเทศ ที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ	เชิงคุณภาพ	การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย เอกสาร
4. เพื่อศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของธุรกิจต่างประเทศที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ	เชิงคุณภาพ	การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย เอกสาร

3.3 ขั้นตอนการวิจัย

- 1) การส่งโครงการขอการรับรองจาก IRB ในเดือนกรกฎาคม 2562
- 2) ทีมวิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มย่อยในต่างจังหวัดและมีความก้าวหน้าในการเก็บข้อมูลดังนี้

- 1) พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 10-11 กันยายน 2562
- 2) พื้นที่จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 11-12 กันยายน 2562
- 3) พื้นที่จังหวัดภูเก็ต เมื่อวันที่ 15-16 ตุลาคม 2562
- 4) พื้นที่จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 7-8 พฤศจิกายน 2562
- 5) พื้นที่จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 12-13 พฤศจิกายน 2562

- 3) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่และนักธุรกิจในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ภูเก็ต มหาสารคาม จันทบุรี และ กรุงเทพมหานคร โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ 38 คนดังนี้

จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 8 คน

เชียงราย จำนวน 5 คน

ภูเก็ต จำนวน 6 คน

มหาสารคาม จำนวน 5 คน

จันทบุรี จำนวน 5 คน

กรุงเทพมหานคร จำนวน 9 คน

- 4) ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มย่อย

ได้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่มย่อยครบทั้งสองครั้ง โดยครั้งแรกจัด ที่พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ณ โรงแรมดิอิมเพรส ถนนช้างคลาน เชียงใหม่ เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2562 มีตัวแทนจากภาครัฐและนักวิชาการจำนวน 7 คน

และครั้งที่สองจัดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค ถนนรัชดา กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2562 มีตัวแทนจากภาครัฐและนักวิชาการจำนวน 10 คน

- 5) การเก็บข้อมูลการสำรวจ

โดยสำรวจความคิดเห็นประชาชนที่เป็นบุคคลทั่วไปที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่พักอาศัยในพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ (เชียงใหม่ เชียงราย) ภาคตะวันออก (ตราด จันทบุรี) ภาคใต้ (ภูเก็ต) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (มหาสารคาม) โดยการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ nonprobability sampling เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวกและกลุ่มตัวอย่างเต็มใจให้ข้อมูลได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,160 คน

- 6) ดำเนินการเก็บข้อมูลสำรวจความคิดเห็นภาคประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เสร็จสิ้นแล้วได้กลุ่มตัวอย่างครบ 200 ชุด สำหรับการเก็บข้อมูลสำรวจความคิดเห็นภาคประชาชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามเสร็จสิ้นแล้วได้กลุ่มตัวอย่างครบ 200 ชุด
- 7) การเก็บข้อมูลสำรวจความคิดเห็นภาคประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย เสร็จสิ้นแล้วได้กลุ่มตัวอย่างจากเชียงใหม่จำนวน 174 ชุด และเชียงรายจำนวน 186 ชุด
- 8) การเก็บข้อมูลสำรวจความคิดเห็นภาคประชาชนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต จำนวน 200 ชุด
- 9) จังหวัดจันทบุรี ได้กลุ่มตัวอย่างครบ 200 ชุด
- 10) จังหวัดมหาสารคาม ได้กลุ่มตัวอย่างครบ 200 ชุด
- 11) การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ในเดือนกรกฎาคม 2562 ถึงมกราคม 2563
การลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การประสานงาน การลงพื้นที่เก็บข้อมูลใน พื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ (เชียงใหม่ เชียงราย) ภาคตะวันออก (ตราด จันทบุรี) ภาคใต้ (ภูเก็ต) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (มหาสารคาม) โดยการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเข้าสัมภาษณ์และการจัดสนทนากลุ่มย่อยในพื้นที่เป้าหมาย

3.4 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยจะแบ่งเป็น

- 3.4.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับนักธุรกิจ มีข้อคำถามปลายเปิดประมาณ 21 ข้อ
- 3.4.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องและผู้บริหารภาครัฐ มีข้อคำถามปลายเปิดประมาณ 19 ข้อ
- 3.4.3 แบบสนทนากลุ่มย่อย มีข้อคำถามปลายเปิดประมาณ 11 ข้อ
- 3.4.4 แบบสำรวจประชาชน มีจำนวนข้อคำถามปลายเปิดประมาณ 16 ข้อ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

3.6 จริยธรรมการวิจัยในคน

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้คำนึงถึงประเด็นจริยธรรมในการวิจัยเป็นสำคัญในมิติต่างๆ คือ การดำเนินการเก็บข้อมูลปฐมภูมิต้องผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนของมหาวิทยาลัยมหิดลโดยที่กระบวนการเก็บข้อมูลจะต้องดำเนินไปโดยได้รับการยินยอมจากผู้ให้ข้อมูล ผลการวิจัยจะต้องไม่ทำให้เกิดผลกระทบในทางลบโดยตรงแก่ผู้ให้ข้อมูล ซึ่งโครงการนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการวิจัยในคนคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอผลการวิจัย โดยตอบผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยศึกษาผลกระทบของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติเป็นการศึกษารูปแบบของธุรกิจที่อาจเข้าข่ายการเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและผลกระทบของธุรกิจดังกล่าวอันมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัญหาและรูปแบบการดำเนินธุรกิจของธุรกิจข้ามชาติที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ และรูปแบบการได้รับเงินสนับสนุนในการทำธุรกิจ (2) เพื่อศึกษาผลกระทบทางความมั่นคงของประเทศจากธุรกิจข้ามชาติที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ (3) เพื่อศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของประเทศจากธุรกิจข้ามชาติที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติและ (4) เพื่อศึกษามุมมองมุมมองความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปต่อธุรกิจต่างประเทศที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยแบ่งกระบวนการศึกษาออกเป็นการศึกษาจากเอกสารและการศึกษาจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม

4.1 การศึกษาสภาพปัญหาและรูปแบบของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยศึกษาจาก

4.1.1 การศึกษาเอกสาร ประกอบด้วย กรอบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ (theory framework) โดยวิเคราะห์องค์ประกอบขององค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ กรอบกฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ (legal framework) ซึ่งกำหนดองค์ประกอบขององค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ และ กรณีศึกษาจากคำพิพากษาของศาล (jurisprudence) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของคดีที่ศาลตัดสินว่าเข้าข่ายและไม่เข้าข่ายการเป็นองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ

4.1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและนักวิชาการ และนักธุรกิจเอกชนเกี่ยวกับรูปแบบของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ

4.1.3 การจัดประชุมกลุ่มย่อยของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

4.2 การศึกษาผลกระทบด้านความมั่นคงของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยศึกษาจาก

4.2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ

4.2.2 การจัดประชุมกลุ่มย่อยของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

4.2.3 การสำรวจความคิดเห็นและทัศนคติของประชาชน

4.3 การศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยศึกษาจาก

4.3.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ

4.3.2 การจัดประชุมกลุ่มย่อยของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

4.3.3 การสำรวจความคิดเห็นและทัศนคติของประชาชน

4.4 การศึกษาศึกษามุมมองมุมมองความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปต่อธุรกิจต่างประเทศที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยศึกษาจาก

4.4.1 การสำรวจความคิดเห็นและทัศนคติของประชาชน

4.1 การศึกษาสภาพปัญหาและรูปแบบของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

การศึกษารูปแบบของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นธุรกิจเชื่อมโยงกับอาชญากรรมข้ามชาติจำเป็นต้องอาศัยการศึกษากรอบทฤษฎี คำนิยามและองค์ประกอบของอาชญากรรมข้าม รวมถึงกรอบกฎหมายภายในและระหว่างประเทศ คำพิพากษาคัดสินของศาลเพื่อช่วยวิเคราะห์ห้วงของความผิดที่เข้าข่ายการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

4.1.1 ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องสำหรับลักษณะและรูปแบบของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ พบว่าการศึกษาลักษณะของธุรกิจที่เสี่ยงยังมีค่อนข้างจำกัด โดยส่วนใหญ่จะเป็นการชี้ชัดรูปแบบของอาชญากรรมข้ามชาติสมัยใหม่ที่กำลังผุดขึ้น (emerging transnational crimes) อันเป็นภัยคุกคามต่อสังคมและประชาคมโลก สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime - UNODC) ได้ชี้ให้เห็นรูปแบบของอาชญากรรมข้ามชาติสมัยใหม่ที่สำคัญ ได้แก่

- (1) อาชญากรรมไซเบอร์ (cybercrime)
- (2) อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการปลอมแปลงอัตลักษณ์บุคคล (identity-related crime)
- (3) การลักลอบค้าวัตถุทางวัฒนธรรม (trafficking in cultural property)
- (4) อาชญากรรมเกี่ยวกับสัตว์ป่าและทรัพยากรป่าไม้ (wildlife and forest crime)
- (5) อาชญากรรมน่านน้ำและโจรสลัด (maritime crime and piracy)
- (6) การลักลอบค้าอวัยวะ (organ trafficking)

(UNODC, 2019)

อย่างไรก็ดี UNODC ได้พยายามอธิบายบริบทของการเกิดอาชญากรรมข้ามชาติสมัยใหม่ซึ่งเป็นลักษณะที่กลุ่มอาชญากรข้ามชาติแสวงหา ใช้ประโยชน์หรือใช้ช่องโหว่ของการดำเนินธุรกิจที่ถูกกฎหมายเพื่อวัตถุประสงค์ในการก่ออาชญากรรม ด้วยแรงจูงใจของผลกำไรมหาศาลทำให้กลุ่มอาชญากรเหล่านี้มีความชำนาญลาดในการหาช่องทางหรือมีการใช้นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อการกระทำความผิด (UNODC, 2019) ด้วยบริบทข้างต้น ทำให้เราสามารถตีความได้ว่าธุรกิจที่ดำเนินกิจการอย่างถูกกฎหมายโดยทั่วไปก็สามารถส่งเสริมหรือเป็นปัจจัยเกื้อหนุนการกระทำความผิดในรูปแบบของอาชญากรรมข้ามชาติได้เช่นกัน

นอกจากนี้ แม้อนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ (The United Nations Convention against Transnational Organized Crime - UNTOC) จะมีหลักการที่เปิดกว้างสำหรับรูปแบบของการกระทำที่ถือเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ แต่ก็ยังคงมีข้อจำกัดของการให้ความหมายของอาชญากรรมที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ อนุสัญญาดังกล่าวได้ให้คำจำกัดความสำหรับเพียง “อาชญากรรมข้ามชาติ” มิใช่อาชญากรรมที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ และเป็นการให้คำนิยามความแบบกว้างๆ อันเป็นไปเพื่อใช้เป็นฐานรองรับการกระทำความผิดในรูปแบบใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยจากการเกื้อหนุนของเทคโนโลยีสารสนเทศ การคมนาคมขนส่ง การติดต่อสื่อสาร ตลอดจนช่องโหว่ทางนโยบายและกฎหมายของรัฐ โดยลักษณะของการนิยามอาชญากรรมข้ามชาติที่เป็นกลุ่มองค์กรเป็นเรื่องของการกำหนดองค์ความผิดตามลักษณะของการรวมกลุ่มและเจตนาของการรวมกลุ่ม ซึ่งต้องมีเป้าหมายที่จะกระทำความผิดทางอาญาอย่างน้อย 1 ฐานความผิด ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป ในขณะที่รูปแบบและลักษณะของอาชญากรรมที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติอาจเริ่มจากกลุ่มธุรกิจที่ดำเนินการถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด มิได้มีเจตนาประสงค์ร้ายมาก่อน แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป อาจกลายเป็นเครือข่ายหรือปัจจัยสนับสนุนกิจกรรมการกระทำความผิดของกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติ

ด้วยลักษณะเฉพาะของอาชญากรรมข้ามชาติ UNTOC ยังมีการให้ความหมายของอาชญากรรมข้ามชาติว่าเป็นอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในรัฐมากกว่า 1 รัฐ ซึ่งครอบคลุมถึงการเตรียมการ วางแผน ควบคุม สั่งการ หรือมีการดำเนินการ ในรัฐอื่นๆ รวมถึงส่งผลกระทบต่อรัฐอื่นๆ ด้วยเช่นกัน

อีกแนวทางของการศึกษาลักษณะและรูปแบบของธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ภายใต้กรอบทฤษฎี ค่านิยมและองค์ประกอบของอาชญากรรมข้าม ในบริบทของกฎหมายระหว่างประเทศคือ การศึกษามาตรา 5 ของ UNTOC ซึ่งถือเป็นอีกข้อบทที่มีความสำคัญซึ่งกำหนดให้รัฐภาคีออกกฎหมายหรือมาตรการลงโทษการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดในสองรูปแบบ กล่าวคือ (1) การสมคบคิด (conspiracy) (2) การมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด (criminal association) ซึ่งก่อให้เกิดความรับผิดทางอาญา (criminal liability) ในทันที แม้จะยังมิได้เริ่มลงมือกระทำความผิด โดยเฉพาะ ความผิดฐานสมคบคิด (conspiracy) จะเกิดความรับผิดทันทีที่มีการตกลงร่วมกันอันที่เจตนาร่วมในการกระทำความผิด โดยที่ไม่จำเป็นต้องรู้จักกัน และไม่มีการกำหนดลักษณะของการตกลงร่วมกัน และในส่วนของกรณีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด (criminal association) เป็นฐานความผิดซึ่งลงโทษผู้ที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้มีส่วนช่วย อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา โดยทราบถึงเจตนารมณ์การกระทำความผิด (UNODC, 2019) การเปิดให้มีการกำหนดฐานความผิดที่กว้างขึ้นส่งผลให้เกิดการป้องกันและปราบปรามที่ครอบคลุมรูปแบบของการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะลักษณะของธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งอาจจะยังมิได้มีการกระทำความผิดที่ชัดเจน เป็นกลุ่มธุรกิจสีเทาที่มีการใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายในการดำเนินธุรกิจ จึงไม่มีกลไกการตรวจสอบจากภาครัฐอย่างเคร่งครัดเนื่องจากไม่มีการดำเนินกิจการที่ผิดกฎหมาย แต่อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือหรือเป็นฐานต่อยอดนวัตกรรมการกระทำความผิดในรูปแบบใหม่ๆ ของอาชญากรรมข้ามชาติได้เป็นอย่างดี

และแม้ลักษณะและรูปแบบของธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติจะไม่ปรากฏชัดเจน ในบริบทของกฎหมายระหว่างประเทศ เรายังคงสามารถพิจารณาจากพฤติการณ์ของการดำเนินกิจกรรมและผลกระทบที่เกิดขึ้นอันถือเป็นหัวใจสำคัญของโครงการวิจัยฉบับนี้

ภายใต้บริบทของกฎหมายไทย ลักษณะและรูปแบบของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติได้ถูกกำหนดไว้บางส่วนภายใต้กฎหมายหลากหลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 (แก้ไข 2562) ซึ่งว่าด้วยความผิดจากการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาข่มขืน การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงาน พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งว่าด้วยความผิดจากการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภทต่างๆ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งว่าด้วยความผิดจากการผลิตและจำหน่ายสินค้าปลอมแปลง พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งว่าด้วยความผิดจากการนำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรหรือกระทำการด้วยประการใดๆ อันเป็นการอุปการะหรือช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวก แก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมาย รวมถึง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (ฉบับประมวล) ซึ่งได้กำหนดความผิดมูลฐานสำหรับการฟอกเงินไว้อย่างครอบคลุมสำหรับผู้ที่โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินทั้งในและนอกราชอาณาจักร ผู้ที่สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด ผู้ที่พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ได้กำหนดลักษณะของ “อาชญากรรมองค์กร” และ “อาชญากรรมข้ามชาติ” ที่มีความสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ โดยมีการผนวกมาตรา 5 ของ UNTOC ความผิดว่าด้วยการสมคบคิด (conspiracy)

และการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการกระทำความผิด (criminal association) และมีการกำหนดคำนิยามของ “ความผิดร้ายแรง” ซึ่งเป็นความผิดอาญาที่กฎหมายกำหนดโทษจำคุกขั้นสูงสุดตั้งแต่สี่ปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น

แม้ว่ารูปแบบและลักษณะของอาชญากรรมข้ามชาติภายใต้กฎหมายจะถือว่ามีความซับซ้อนที่กว้างขวางและสอดคล้องกับบริบทของสากล แต่ก็ยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจนเกี่ยวกับรูปแบบของการกระทำที่สัมพันธ์หรือนำไปสู่การกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

รูปแบบและลักษณะของอาชญากรรมข้ามชาติยังสะท้อนอยู่ภายใต้คำพิพากษาของศาลหลายคำพิพากษา (jurisprudence) แต่จากแนวทางคำพิพากษาของหลายๆ คดีในอดีตที่ผ่านมา แม้จะมีการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนร่วมหลายฝ่ายและเป็นการกระทำความผิดข้ามพรมแดน ก็มีได้หมายความว่า จะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติเสมอไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับมูลฐานความผิด ยกตัวอย่างเช่นคดีศูนย์เหรียญ ซึ่งเป็นคดีที่ผู้กระทำความผิดร่วมกับบริษัททัวร์นำนักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยเพื่อนำมาหลอกให้ซื้อสินค้าซึ่งมีราคาแพงกว่าท้องตลาดหลายเท่าและแสดงฉลากไม่ถูกต้อง ก่อให้เกิดการทุจริตนักท่องเที่ยว ศาลได้พิจารณาพิพากษาว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นเพียงกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเข้าและมั่วศุลกากร

ทั้งนี้ ข้อพิจารณาอื่นๆ ที่ควรคำนึงถึงในการพิจารณาว่าการกระทำความผิดหรือกิจกรรมที่อาจเข้าข่ายการเป็นอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติหรือไม่ แม้จะไปไม่ถึงขั้นศาล คือการใช้ดุลพินิจของอัยการในการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องในฐานะความผิดการมีส่วนร่วมในอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ ซึ่งในทางปฏิบัติ ในบางครั้งข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอาจไม่สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานได้เพียงพอต่อการสั่งฟ้อง

โดยในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์คำพิพากษาของศาลไทยเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบตามเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศกับหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ว่า แนวทางตีความของศาลในการบังคับใช้กฎหมายของไทยในเรื่ององค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้น สอดคล้องกับหลักการที่ระบุในอนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติหรือไม่เพียงใด

โดยที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ซึ่งบัญญัติความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยตรงเพิ่งตราออกมาบังคับใช้ในปี 2556 คดีที่น่าจะเป็นความผิดฐานดังกล่าว จึงเริ่มมีการจับกุมดำเนินคดีหลังจากกฎหมายมีผลบังคับใช้ ซึ่งคดีส่วนมาก จำเลยจะให้การรับสารภาพในศาลชั้นต้นและศาลลงโทษตามฟ้องโดยไม่มีการสืบพยาน ทำให้พนักงานอัยการและจำเลยไม่อุทธรณ์ และคดีถึงที่สุดตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น คดีเหล่านั้นจึงไม่สามารถนำมาวิเคราะห์การตีความของศาลได้มากนัก เพราะเป็นการลงโทษโดยไม่มีการสืบพยาน แต่อาจนำมาสรุปได้เพียง 2 ประการว่า โจทก์ฟ้องโดยบรรยายข้อเท็จจริงในคดีที่เข้าหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 แล้ว ศาลจึงพิพากษาลงโทษตามคำฟ้อง และศาลมีมุมมองในเรื่องความผิดกรณีเดียวหลายบทและดุลพินิจในการลงโทษอย่างไร

ตัวอย่างที่ 1 คำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ อ 3684/2558

ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า จำเลยกับพวกรวม 49 คน เป็นคนสัญชาติจีน เดินทางมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไต้หวันเข้ามายังจังหวัดเชียงใหม่ แล้วร่วมกันตั้งสำนักงานเครือข่ายโทรศัพท์ (call center) โดยใช้ระบบโทรศัพท์ผ่านอินเทอร์เน็ต (Voice Over Internet หรือ VOIP) และโทรศัพท์ข้ามประเทศโดยหมายเลขโทรศัพท์ของประชาชนในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน แอบอ้างว่าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจจีน และหลอกว่า พบการฟอกเงินในบัญชีที่เป็นของผู้เสียหาย ถ้าผู้เสียหายไม่เกี่ยวข้องให้ไปเปิดบัญชีใหม่ แล้วโอนเงินจากบัญชีดังกล่าวเข้าบัญชีใหม่ จากนั้น ให้แจ้งหมายเลขบัญชีกับรหัสยืนยันไป

ยังจำเลยกับพวก ผู้เสียหายหลงเชื่อ จึงโอนเงินจำนวน 2,291,600 หยวน (คิดเป็นเงินไทยจำนวน 1,145,000 บาท) เข้าบัญชีใหม่ จำเลยกับพวกจึงใช้รหัสที่ได้รับ ทำการเบิกเงินดังกล่าวไป

พนักงานอัยการฟ้องขอให้ลงโทษตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 210 ฐานเป็นช่องโหว่ และมาตรา 343 ฐานฉ้อโกง และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 25 ฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และขอให้ศาลสั่งคืนเงินแก่ผู้เสียหาย จำเลยทั้ง 49 คนให้การรับสารภาพ

ศาลพิพากษาว่า จำเลยทั้งหมด มีความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง ฐานเป็นช่องโหว่ และมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ซึ่งเป็นบทหนักสุดเพียงบทเดียว ให้จำคุกคนละ 4 ปี ลดโทษกึ่งหนึ่ง และให้ชดใช้เงินคืนผู้เสียหาย

วิเคราะห์ตัวอย่างคดีที่ 1

การกระทำของจำเลยทั้ง 49 คน คือการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดเป็นความผิดฐานเป็นช่องโหว่ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี การหลอกลวงเป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนด้วยการแสดงตนเป็นคนอื่น ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี และเป็นการรวมตัวกันตั้งแต่ 3 คนเพื่อกระทำความผิดฐานเป็นช่องโหว่และฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนซึ่งเป็นความผิดร้ายแรงเพราะมีจำคุกขั้นสูงตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไปเพื่อผลประโยชน์ทางการเงิน โดยกระทำความผิดในประเทศไทย แต่มีผลการกระทำเกิดในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน อันเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติ การกระทำของจำเลยทั้ง 49 คนจึงเป็นความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งมีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ถึง 15 ปีด้วย

ตามหลักกฎหมายอาญา ถือว่า เป็นความผิดกรรมเดียวคือ การสมคบรวมตัวกันกระทำความผิดร้ายแรงข้ามชาติ แต่มีกฎหมายหลายฉบับกำหนดให้เป็นความผิด ให้ลงโทษความผิดตามกฎหมายฉบับเดียวที่กำหนดโทษสูงสุด นั่นคือ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งมีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปีถึง 15 ปี หลักกฎหมายนี้ มีแนวคิดมาจากหลัก ห้ามมิให้ดำเนินคดีผู้กระทำความผิดเกินกว่า 1 ครั้ง ใน 1 การกระทำ (Double Jeopardy) ซึ่งเป็นหลักการคุ้มครองสิทธิของจำเลยที่นำมากำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกา (Black's Law Dictionary by Henry Campbell Black, M. A., Revised Forth Edition by the Publisher's Editorial Staff, St. Paul, Minn., West Publishing Co., 1968, p. 578-579) ดังนั้น แม้การกระทำความผิดนั้น จะมีกฎหมายหลายฉบับบัญญัติให้ต้องรับโทษ รัฐก็มีอำนาจดำเนินคดีกับเขาตามกฎหมายฉบับเดียว โดยรัฐกำหนดให้ใช้กฎหมายที่มีโทษสูงสุด (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90)

ในส่วนของคุณพิพินิจในการกำหนดโทษนั้น พฤติการณ์กระทำความผิดของจำเลยในลักษณะนี้ ศาลจังหวัดเชียงใหม่กำหนดโทษจำคุกฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติคนละ 4 ปี รับสารภาพลดโทษให้เหลือจำคุกคนละ 2 ปี ซึ่งถือว่า เป็นโทษขั้นต่ำสุดแล้วตามที่กฎหมายกำหนด

เมื่อพิจารณาคำพิพากษาของศาลจังหวัดเชียงใหม่เปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติแล้ว พบว่า ที่ศาลพิพากษาว่า จำเลยทั้ง 49 คนกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 นั้น ปรับบทกฎหมายตามที่บัญญัติไว้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศแล้ว

ส่วนเรื่อง อัตราโทษที่ศาลกำหนดลงโทษขั้นต่ำสุดนั้น มีหลักการลงโทษว่า ศาลจะใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์ความร้ายแรงแห่งคดี จะเห็นได้ว่า แม้คดีนี้มีผู้กระทำความผิดหลายคน

สมคบกันกระทำความผิดอาญาร้ายแรงในประเทศไทย มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติก็ตาม แต่ก็ประสงค์ให้เกิดผลขึ้นในต่างประเทศ ผู้เสียหายซึ่งเป็นคนต่างชาติและอยู่ในต่างประเทศนั้น มีเพียงรายเดียว นับว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ร้ายแรงนัก การที่ศาลลงโทษขั้นต่ำสุด จึงน่าจะเหมาะสมกับพฤติการณ์แห่งคดีแล้ว

รูปแบบวิธีการกระทำความผิดที่ปรากฏข้อเท็จจริงในคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้ ผู้กระทำความผิด มักจะลงมือกระทำความผิดในรัฐหนึ่ง เพื่อหลอกลวงผู้เสียหายที่อยู่ในอีกรัฐหนึ่ง โดยผู้สมคบกันกระทำความผิดนั้น มักเป็นคนชาติเดียวกันกับผู้เสียหาย เพราะต้องใช้ภาษาติดต่อสื่อสารกันให้เข้าใจ

ผู้กระทำความผิดที่กระทำในประเทศไทยจึงมักเป็นชาวต่างชาติ ความเสียหายและผู้เสียหายอยู่ในต่างประเทศ โดยผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหาย จะมีสัญชาติเดียวกัน แต่หากความเสียหายและผู้เสียหายเป็นคนไทย การกระทำความผิด มักกระทำโดยคนไทยแต่ลงมือกระทำความผิดในต่างประเทศ

สาเหตุที่ผู้กระทำความผิด วางแผนลงมือกระทำความผิดในต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความยุ่งยากในการสืบสวนสอบสวนและจับกุม ประกอบกับเป็นการส่งเสริมกำลังใจของผู้กระทำความผิดว่า จะไม่ถูกจับกุมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกิดความผิดในขณะกระทำความผิด

ความร่วมมือระหว่างประเทศของพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อการสืบสวนสอบสวนจับกุม รวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินคดี นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง มิฉะนั้น จะเป็นการยากยิ่งที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้

สำหรับผู้เสียหายในคดีฉ้อโกงนั้น ตามกฎหมายแล้ว พนักงานอัยการที่ฟ้องคดี อาจมีคำขอให้ศาลสั่งให้จำเลยใช้ราคาทรัพย์สินที่หลอกลวงไปคืนให้แก่ผู้เสียหายได้

ในคดีที่คนไทยกระทำความผิดในต่างประเทศ และกลับมาถูกดำเนินคดีในประเทศไทย เมื่อศาลมีคำสั่งให้จำเลยชดเชยราคาทรัพย์สินแก่ผู้เสียหายที่อยู่ต่างประเทศแล้ว หากจำเลยไม่ชำระคืน ผู้เสียหายที่เป็นชาวต่างชาติต้องเดินทางมายังประเทศไทยเพื่อสืบหาทรัพย์สินอื่นของจำเลย และยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งบังคับคดีขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นนำเงินมาใช้คืน จึงเป็นเรื่องยุ่งยาก มีค่าใช้จ่ายสูง และมีความไม่แน่นอนที่จะได้ทรัพย์สินคืน ส่วนคดีที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างชาติและถูกจับกุมดำเนินคดีในประเทศ เมื่อศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกและมีคำสั่งให้จำเลยขอใช้เงินคืนให้แก่ผู้เสียหายในต่างประเทศ จนศาลมีคำสั่งให้จำเลยชดเชยแล้ว ขณะนั้นจำเลยชาวต่างชาติยังต้องโทษจำคุกในเรือนจำไทย ทางปฏิบัติ จำเลยก็คงไม่ชดเชยให้ตามคำสั่งศาล และเมื่อพ้นโทษแล้ว จำเลยก็เดินทางกลับไปยังต่างประเทศ ประกอบกับไม่มีทรัพย์สินอยู่ในประเทศไทย แม้ผู้เสียหายจะอยู่ในประเทศไทย ก็ต้องร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งบังคับคดีขายทอดตลาดนำเงินมาใช้คืนเช่นกัน โดยลักษณะคดีข้ามชาติแบบนี้ จึงเป็นเรื่องที่มีความเป็นไปได้น้อยมากที่ผู้เสียหายจะได้รับชดเชยเยียวยาจากจำเลย กฎหมายในส่วนที่กำหนดให้จำเลยชดเชยทรัพย์สินแก่ผู้เสียหาย จึงมีผลเท่ากับไม่สามารถบังคับใช้ได้

ในอนาคต น่าจะต้องกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในการติดตามยึดอายัดทรัพย์สินคืน โดยเฉพาะเงินที่ถูกโอนไป เพื่อโอนกลับคืนไปยังผู้เสียหายได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น กำหนดให้นำทรัพย์สินที่จำเลยใช้กระทำความผิดที่พนักงานสอบสวนยึดไว้เป็นของกลาง เช่น บ้าน รถยนต์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์นำออกขายทอดตลาดเพื่อเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายบางส่วนก่อน และกำหนดให้มีการประสานงานทางศาลและเจ้าหน้าที่เพื่อบังคับคดีทรัพย์สินของจำเลยในต่างประเทศ เพื่อนำเงินมาชำระคืนแก่ผู้เสียหายได้ เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 2 คำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ อ 1759/2561

ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า จำเลย 16 คนเป็นคนไทย รวมตัวสมคบกันกระทำความผิดในประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย จัดตั้งระบบเครือข่ายโทรศัพท์ผ่านอินเทอร์เน็ต (VOIP) โดยใช้ระบบสุ่มเลือกเลขหมาย

โทรศัพท์ของประชาชนในประเทศไทย แล้วส่งข้อความเสียงไปยังเครื่องโทรศัพท์ของผู้เสียหายหลายราย โดยหลอกว่า เป็นเจ้าหน้าที่ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีพัสดุภัณฑ์ตกค้างไม่มีผู้รับซึ่งระบุชื่อผู้เสียหายเป็นผู้จัดส่ง และจะให้เจ้าพนักงานตำรวจติดต่อกลับ จากนั้นพวกจำเลยอีกกลุ่มหนึ่งก็โทรศัพท์ติดต่อไปยังผู้เสียหาย อ้างว่าเป็นพันตำรวจโท แจ้งว่า ได้ตรวจสอบพัสดุภัณฑ์ที่ตกค้างแล้ว ภายในพบสมุดบัญชีธนาคารหลายเล่ม บัตรเบิกเงินสดและบัตรเครดิตหลายใบ รวมทั้งเงินสด ซึ่งเชื่อว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน และโอนสายให้คุยกับพวกของจำเลยที่อ้างว่าเป็นพันตำรวจตรี แจ้งว่า ให้ติดต่อกับธนาคารแห่งประเทศไทย

จากนั้นพวกของจำเลยอ้างว่า เป็นเจ้าหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทยโทรศัพท์มา แจ้งว่า ให้ผู้เสียหายโอนเงินมาเข้าบัญชีของธนาคารเพื่อตรวจสอบ หากไม่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน จะโอนคืนให้ เมื่อผู้เสียหายหลงเชื่อโอนเงินให้แล้ว จำเลยกับพวกได้เบิกเอาเงินผู้เสียหายไป ผู้เสียหายที่ 1 โอนเงินให้ไปจำนวน 100,000 บาท ผู้เสียหายที่ 2 โอนเงินให้ไปจำนวน 500,000 บาท ผู้เสียหายที่ 3 โอนเงินให้ไปจำนวน 3,500,000 บาท ผู้เสียหายที่ 4 โอนเงินให้ไปจำนวน 396,000 บาท

พนักงานอัยการฟ้องขอให้ลงโทษตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 210 ฐานเป็นช่องโจร และมาตรา 343 ฐานร่วมกันฉ้อโกง และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 25 ฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และขอให้ศาลสั่งคืนเงินให้แก่ผู้เสียหายทั้ง 4 คน จำเลยทั้ง 11 คนให้การรับสารภาพ ส่วนอีก 5 คนให้การปฏิเสธ

ศาลพิพากษาว่า จำเลยทั้ง 11 คน มีความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง ฐานเป็นช่องโจร และมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรม สำหรับความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและความผิดฐานเป็นช่องโจร เป็นการกระทำความผิดเดียวกัน ให้ลงโทษฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งมีโทษหนักกว่า ให้จำคุกคนละ 10 ปี สำหรับความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงโดยแสดงตนเป็นคนอื่น จำคุกกรรมละ 4 ปี รวม 4 กรรม เป็นจำคุกคนละ 16 ปี และลดโทษให้จำเลยคนละกึ่งหนึ่ง กับให้ชดใช้เงินคืนผู้เสียหายทั้ง 4 คน

วิเคราะห์ตัวอย่างคดีที่ 2

การกระทำของจำเลยทั้ง 11 คน คือการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดเป็นความผิดฐานเป็นช่องโจร ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี การหลอกลวงเป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนด้วยการแสดงตนเป็นคนอื่น ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี และเป็นการรวมตัวกันตั้งแต่ 3 คนเพื่อกระทำความผิดฐานเป็นช่องโจรและฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนซึ่งเป็นความผิดร้ายแรงเพราะมีจำคุกขั้นสูงตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไปเพื่อผลประโยชน์ทางการเงิน โดยกระทำความผิดในประเทศมาเลเซีย แต่มีผลการกระทำเกิดในประเทศไทย อันเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติ การกระทำของจำเลยทั้ง 11 คนจึงเป็นความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งมีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ถึง 15 ปี

แต่คดีนี้มีข้อเท็จจริงแตกต่างจากคดีที่ 1 ที่มีการหลอกลวงผู้เสียหายหลายคน และเป็นการหลอกลวงคนละคราวกัน ทำให้ศาลวินิจฉัยและมีคำพิพากษาแตกต่างจากคดีที่ 1 ดังนี้

ในคดีที่ 1 มีผู้เสียหายเพียงรายเดียว จึงเป็นการกระทำความผิดเดียว แม้มีกฎหมายหลายฉบับบัญญัติว่าเป็นความผิด แต่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษจำเลยตามกฎหมายฉบับที่มีโทษหนักที่สุดเพียงฉบับเดียว แต่คดีที่ 2 นี้ ศาลวินิจฉัยว่า เฉพาะความผิดฐานเป็นช่องโจรกับความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเท่านั้น ที่บัญญัติว่าการกระทำความผิดเป็นความผิด เป็นการกระทำเดียว แต่ผิดกฎหมายหลายบท จึงให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ซึ่งมีโทษที่หนักกว่าฉบับเดียว (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90) อย่างไรก็ดี ความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยแสดงตนเป็นคนอื่นนั้น มีการกระทำ 4 ครั้งกับผู้เสียหาย 4 คน ไม่ใช่การกระทำความผิดเดียว

แต่ถือว่า เป็นการกระทำความผิดหลายกรรม ที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษทุกกรรม (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91) จำเลยทั้ง 11 คน จึงต้องรับโทษจำคุกฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ 1 กรรม รวมกับโทษจำคุกสำหรับความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยแสดงตนเป็นคนอื่นอีก 4 กรรม

เนื่องจาก คดีที่ 2 นี้ เกิดความเสียหายขึ้นในประเทศ มีผู้เสียหายเป็นคนไทยหลายคน ศาลจึงวินิจฉัยว่า มีความเสียหายร้ายแรงกว่าคดีที่ 1 ศาลจึงใช้ดุลพินิจลงโทษจำเลยในความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติคนละ 10 ปี สูงกว่าคดีที่ 1 ซึ่งศาลกำหนดโทษจำคุกในอัตราขั้นต่ำสุดคนละ 4 ปี ส่วนความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยแสดงตนเป็นคนอื่นนั้น กฎหมายระวางโทษให้จำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 7 ปี คดีนี้ ศาลกำหนดโทษจำคุกคนละ 4 ปีต่อกรรม มิได้ลงโทษขั้นต่ำ 6 เดือนตามที่กฎหมายกำหนด แต่ลงโทษจำคุกถึงกรรมละ 4 ปี แสดงว่า ศาลเห็นว่า การกระทำความผิดมีความร้ายแรงค่อนข้างมาก

เมื่อพิจารณาคำพิพากษาของศาลจังหวัดเชียงใหม่ในคดีที่ 2 นี้เปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ความรับผิดที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติแล้ว พบว่า ที่ศาลพิพากษาว่า จำเลยทั้ง 11 คน กระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 นั้น ปรับบทกฎหมายตามที่บัญญัติไว้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศแล้ว

สำหรับเรื่อง อัตราโทษที่ศาลในคดีนี้กำหนดลงโทษจำเลยในความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติสูงกว่าจำเลยในคดีที่ 1 นั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ศาลในคดีนี้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษอย่างเหมาะสมกับพฤติการณ์ความร้ายแรงแห่งคดีแล้ว

อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตว่า ส่วนที่ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำความผิดว่า ความผิดฐานเป็นช่องโหว่กับความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติเป็นกรรมเดียวกัน แต่ความผิดฐานฉ้อโกงก็เป็นอีกกรรมหนึ่งแยกจากกันนั้น นักวิชาการกฎหมายอาจมีความเห็นที่ต่างจากคำวินิจฉัยของศาล โดยมีความเห็นเช่นเดียวกันกับที่ศาลได้วินิจฉัยในคดีที่ 1 ว่า ความผิดฐานเป็นช่องโหว่ ความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ และความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง ทั้ง 3 ฐานนั้น เป็นการกระทำความผิดเดียวกัน ต้องลงโทษบทหนักที่สุดพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ซึ่งกำหนดโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ถึง 15 ปี (พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 25)

คำวินิจฉัยของศาลในเรื่องนี้ จึงอาจจะมีคำวินิจฉัยที่แตกต่างกันในคดีอื่นๆได้ ผู้วิจัยเห็นว่า ความเห็นทางวิชาการที่แตกต่างนี้อาจยุติและมีแนวทางที่ชัดเจนได้ หากประเด็นนี้จะได้รับการวินิจฉัยโดยศาลฎีกาในอนาคต

ตัวอย่างที่ 3 คำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ อ 541/2562

จำเลยที่กระทำความผิดในคดีนี้เป็นคนไทยที่ร่วมกันกระทำความผิดร่วมกันกับจำเลยในคดีที่ 2 ข้อเท็จจริงในคดีนี้ จึงเหมือนกับคดีที่ 2 โดยจำเลยทำหน้าที่เป็นพนักงานโทรศัพท์ที่หลอกลวงแสดงตนเป็นเจ้าของที่ปรารถนาไทย เจ้าของที่ดินดำรงค์ เจ้าของที่ดินกรมสอบสวนคดีพิเศษ เจ้าของที่ดินป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือเจ้าหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย แต่จำเลยถูกจับกุมได้คนละวันกันกับจำเลยในคดีที่ 2 จึงถูกฟ้องเป็นคดีต่างหาก

พนักงานอัยการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 210 ฐานเป็นช่องโหว่ และมาตรา 343 ฐานร่วมกันฉ้อโกง และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 25 ฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ และขอให้ศาลสั่งคืนเงินแก่ผู้เสียหายทั้ง 4 คน

จำเลยให้การรับสารภาพ และขอให้ศาลลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตาม มาตรา 24

ศาลพิพากษาว่า จำเลยเข้ามอบตัวกับเจ้าพนักงานตำรวจ และช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจ โดยการให้ข้อมูลในการติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดแก่เจ้าพนักงานตำรวจเป็นเวลา 1 ปี จำเลยเดินทางไปสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และราชอาณาจักรกัมพูชากับเจ้าพนักงานตำรวจเพื่อติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดจนจับกุมผู้กระทำความผิดได้อีกประมาณ 21 ราย ถือว่า จำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดต่อเจ้าพนักงานตำรวจ จึงมีเหตุสมควรให้ลงโทษจำเลยน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้

ลงโทษฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ จำคุก 9 ปี และฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยแสดงตนเป็นคนอื่น จำคุกกรรมละ 3 ปี รวม 4 กรรม เป็นจำคุก 12 ปี ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง กับให้ชดใช้เงินคืนแก่ผู้เสียหายทั้ง 4 คน

วิเคราะห์ตัวอย่างคดีที่ 3

การวินิจฉัยการกระทำความผิดของจำเลยในคดีนี้ เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับคดีที่ 2 แต่ประเด็นเพิ่มเติมที่ต่างจากคดีที่ 2 คือ จำเลยอ้างว่า ได้ให้ข้อเท็จจริงแก่เจ้าพนักงานตำรวจอันเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และขอให้ศาลลงโทษน้อยกว่าขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 24 บัญญัติว่า “ถ้าศาลเห็นว่า ผู้กระทำความผิดผู้ใดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้”

เจตนารมณ์ของมาตรา 24 มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้ร่วมกระทำความผิด เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อจะได้รับประโยชน์จากการลดโทษ ลักษณะคล้ายกับ whistle – blowing แต่ข้อมูลที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องเป็นข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเท่านั้น หากเป็นข้อมูลที่ไม่สำคัญเพียงพอหรือไม่เป็นประโยชน์ เช่น เป็นข้อมูลสำคัญที่เจ้าหน้าที่ทราบอยู่แล้ว ก็ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 24 ที่ศาลจะลดโทษให้

นอกจากนี้ กฎหมายใช้คำว่า “ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้” ดังนั้น แม้จำเลยจะได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิด แต่ก็เป็ดุลพินิจของศาลที่จะลดโทษให้ต่ำกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด ลดโทษให้ไม่ต่ำกว่าขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด หรือไม่ลดโทษเลยก็ได้ และในทางปฏิบัตินั้น หากศาลจะลดโทษให้ตาม มาตรา 24 ศาลจะลดให้ก่อนกำหนดโทษ หลังจากนั้น จึงจะลดโทษให้เมื่อมีเหตุบรรเทาโทษ เช่น จำเลยให้การรับสารภาพ

คดีนี้ ศาลพิเคราะห์การกระทำของจำเลยที่ได้ให้ข้อมูลและช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดโดยตลอดแล้ว เห็นว่า ข้อมูลที่จำเลยได้ให้แก่เจ้าพนักงานตำรวจนั้น เป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิด ตรงตามหลักเกณฑ์ที่มาตรา 24 กำหนดไว้แล้ว จำเลยจึงมีสิทธิที่จะได้รับการลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้ แต่ศาลกำหนดโทษจำคุก 9 ปี ฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เทียบเคียงกับโทษจำคุก 10 ปีที่ศาลกำหนดลงแก่จำเลยในคดีที่ 2 ซึ่งเป็นการกระทำเดียวกันกับจำเลยในคดีนี้และโทษอัตราขั้นต่ำตามกฎหมายให้จำคุกตั้งแต่ 4 ปีแล้ว เห็นว่า ศาลลดโทษให้จำเลยเพียงเล็กน้อย และยังไม่น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด

ผู้วิจัย เข้าใจว่า การที่ศาลลงโทษจำเลยไม่น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนดนั้น สามารถทำได้ตามที่ศาลเห็นสมควร เช่น ศาลอาจคำนึงถึงความร้ายแรงของคดี หรือเทียบเคียงโทษที่จำเลยอื่นได้รับแล้วด้วย

แต่มีข้อสังเกตว่า วัตถุประสงค์ของมาตรา 24 เป็นไปเพื่อจูงใจให้ผู้กระทำความผิดให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น การลงโทษจำเลยเพียงเล็กน้อย หรือไม่น้อยกว่าขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด อาจไม่มีผลในการจูงใจผู้กระทำความผิด เพราะผู้กระทำความผิดต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับโทษน้อยลงที่จะต้องมากกว่าความปลอดภัยของตนเองที่เปิดเผยข้อมูลสำคัญนั้น

ส่วนความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนนั้น ในคดีที่ 2 ศาลกำหนดโทษกรรมละ 4 ปี แต่คดีนี้ ศาลกำหนดโทษจำคุกจำเลยกรรมละ 3 ปี แม้จะน้อยกว่าในคดีที่ 2 แต่ก็ไม่ต่างกันมากนัก และเมื่อเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ความรับผิดที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติแล้ว พบว่า ที่ศาลพิพากษาว่า จำเลย กระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 นั้น เป็นการปรับบทกฎหมายตามที่บัญญัติไว้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศแล้ว เว้นแต่ ในส่วนของข้อสังเกตที่กล่าวไว้ในคดีที่ 2

ตัวอย่างที่ 4 คำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ อ 1240/2562

จำเลยที่กระทำความผิดในคดีนี้เป็นคนไทย ร่วมกันกับพวกอีก 5 คนที่หลบหนี กระทำความผิดโดยนำคนต่างด้าวสัญชาติเมียนมา เดินทางจากประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ข้ามชายแดนเข้ามาในประเทศไทยทางด่านอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายหลายครั้ง แล้วช่วยเหลือพาหลบหนีให้พ้นการจับกุมโดยให้คนต่างด้าวโดยสารรถยนต์ผ่านจังหวัดเชียงใหม่ หลบซ่อนตัวในบ้านโดยมีจำเลยเป็นผู้ดูแลเพื่อเดินทางต่อไปยังกรุงเทพมหานคร โดยรับเงินเป็นค่าจ้าง และเรียกเก็บค่าอาหารจากคนต่างด้าว

พนักงานอัยการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 63, 64 ฐานพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร และให้คนต่างด้าวเข้าพักอาศัยเพื่อให้พ้นจากการจับกุม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 25 ฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ จำเลยให้การรับสารภาพ

ศาลพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามฟ้อง เป็นความผิดหลายกรรม (กระทง) กรรมแรกฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ จำคุก 4 ปี กรรมที่สอง ฐานสมาชิกองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติกระทำตามวัตถุประสงค์ ตามมาตรา 5 (3) กับฐานนำพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร เป็นกรรมเดียวกัน ให้ลงโทษฐานสมาชิกองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติกระทำตามวัตถุประสงค์ซึ่งมีโทษหนักกว่า จำคุก 4 ปี กรรมที่สาม ฐานสมาชิกองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติกระทำตามวัตถุประสงค์ ตามมาตรา 5 (3) กับฐานร่วมกันช่วยเหลือซ่อนเร้นคนต่างด้าวให้พ้นการจับกุม เป็นกรรมเดียวกัน ให้ลงโทษฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งมีโทษหนักกว่า จำคุก 4 ปี รวมจำคุก 12 ปี (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91) จำเลยให้การรับสารภาพลดโทษให้กระทงละกึ่งหนึ่ง รวมจำคุก 6 ปี

วิเคราะห์ตัวอย่างคดีที่ 4

สำหรับคดีนี้ มีข้อเท็จจริงแตกต่างจากคดีที่ 1 ถึง 3 ทำให้ผลของคำพิพากษาแตกต่างออกไป ดังนี้

(1) คดีนี้ จำเลยกับพวกร่วมกันพาคนต่างด้าวเข้ามาในประเทศตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง มาตรา 63 และ 64 ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกขั้นสูงไม่เกิน 10 ปี และ 5 ปีตามลำดับ จึงถือว่า เป็นความผิดร้ายแรงเพราะ

มีอัตราโทษขั้นสูงตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไปตามหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบของอนุสัญญาต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 แล้ว โจทก์จึงฟ้องขอให้ลงโทษตามกฎหมายนี้ เช่นเดียวกันกับคดีที่ 1 ถึง 3 ข้างต้น

แต่คดีที่ 4 นี้ โจทก์มิได้ฟ้องขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ฐานเป็นช่องโหว่ เนื่องจากข้อเท็จจริงในคดีนี้ไม่เข้าหลักเกณฑ์ความผิดฐานเป็นช่องโหว่ เนื่องจาก ความผิดฐานเป็นช่องโหว่นั้น จะต้องมีการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 210) เช่น ฉ้อโกงประชาชน แต่คดีนี้ จำเลยกับพวกสมคบกันเพื่อกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งมีใช้ความผิดที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา

(2) จำเลยถูกฟ้องตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 และ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เท่านั้น เนื่องจากข้อเท็จจริงในคดีนี้ จำเลยกับพวกมิได้หลอกลวงผู้อื่น แต่ได้พาคนต่างด้าวเข้ามาและให้ที่พักอาศัยโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนดุลพินิจในการกำหนดโทษจำเลยฐานมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติในคดีนี้นั้น ศาลพิพากษาให้ลงโทษกรรมละ 4 ปีเท่ากันกับจำเลยในคดีที่ 1 และไม่รุนแรงเท่ากับโทษของจำเลยในคดีที่ 2 ผู้วิจัยเข้าใจว่า เนื่องจาก คดีนี้ เป็นความผิดอาญาที่ไม่มีผู้เสียหาย (victimless) เป็นเพียงการกระทำที่ขัดต่อนโยบายเรื่องคนต่างด้าว ผู้กระทำความผิดมีความชั่วร้ายในใจ (mens rea) น้อยกว่า การฉ้อโกงหลอกลวงประชาชนที่มีผู้เสียหายจำนวนมากเหมือนกับคดีที่ 2 ศาลจึงกำหนดโทษต่อกรรมให้เท่ากันกับคดีฉ้อโกงประชาชนที่มีผู้เสียหายและจำเลยเป็นชาวต่างชาติเหมือนกับคดีที่ 1 การใช้ดุลพินิจในการลงโทษในคดีนี้ จึงได้สัดส่วนและเหมาะสมแล้ว

ตัวอย่างคดีทั้ง 4 เรื่องดังกล่าวข้างต้น แม้จะเป็นคดีที่ถึงที่สุดแล้ว แต่ก็ยังเป็นคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลพิพากษาคดีให้ลงโทษตามคำรับสารภาพโดยไม่มีการสืบพยาน ผลของคดีจะต่างจากคดีที่จำเลยให้การปฏิเสธซึ่งจะมีประเด็นข้อต่อสู้ทั้งในแง่ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ที่สามารถนำมาวิเคราะห์เชิงลึกอย่างละเอียดได้ อีกทั้ง คำพิพากษาดังกล่าว เป็นคำพิพากษาในคดีที่ถึงที่สุดแล้วและจำเลยรับสารภาพโดยศาลชั้นต้นเท่านั้น หากคดีเหล่านั้น มีการอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์หรือฎีกา ผลแห่งคดีอาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้

ในส่วนต่อไปจะนำเสนอตัวอย่างคดีที่ถึงที่สุดแล้ว เป็นคดีที่จำเลยให้การต่อสู้คดี และมีการอุทธรณ์ฎีกา จนกระทั่งศาลฎีกามีคำพิพากษาแล้ว การวินิจฉัยคดีในคำพิพากษาศาลฎีกา ถือว่า ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายนั้นยุติแล้ว แม้ว่า คำพิพากษาศาลฎีกาในระบบของไทย จะไม่จำเป็นต้องยึดถือตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาในคดีก่อน (precedent) เหมือนกับศาลในระบบกล่าวหาอื่นๆ และศาลฎีกาในคดีหลังอาจพิพากษากลับเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาให้แตกต่างจากคดีที่เคยวินิจฉัยมาแล้วได้ แต่ก็ถือได้ว่า คำพิพากษาในคดีนั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้อีก จึงน่าจะนำมาวิเคราะห์และยึดเป็นแนวทางที่ชัดเจนได้

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 เป็นต้นมา มีคำพิพากษาศาลฎีกา 2 เรื่องที่สมควรนำมาวิเคราะห์ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 5 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7578 - 7579/2561

ข้อเท็จจริงตามคำฟ้องสรุปได้ว่า จำเลยเป็นคนไทยกับพวกรวม 3 คน ร่วมกันหลอกลวงและชักจูงผู้เสียหายสัญชาติลาว 17 คน ให้เดินทางเข้ามาในประเทศไทย โดยผู้เสียหายที่ 1 นั่งรถยนต์จากแขวงเวียงจันทน์เข้ามาที่จังหวัดหนองคาย ผู้ส่วนเสียหายที่ 2 ถึง 17 โดยสารเรือหางยาวเข้ามาที่จังหวัดหนองคาย ขณะที่ผู้เสียหายที่ 9 ถึง 17 อายุยังไม่เกิน 15 ปี จากนั้น ผู้เสียหายทั้ง 17 คน นั่งรถโดยสารมาอยู่ที่ร้านคาราโอเกะ จังหวัดนครปฐม เพื่อพักอาศัยทำงานและค้าประเวณี ระหว่างเดินทาง จำเลยทั้งสามจะคอยรับส่งตามจุดต่างๆ

พนักงานอัยการฟ้องขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 และประมวลกฎหมายอาญา กับขอให้ชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 7 พิพากษาว่า จำเลยทั้งสามมีความผิดตามฟ้อง จำเลยที่ 1 ยื่นฎีกาต่อสู่ว่า การกระทำของจำเลยที่ 1 กับพวก ไม่เข้าลักษณะนิยามคำว่า องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 3

ศาลฎีกาพิพากษาว่า แม้ผู้เสียหายที่จำเลยที่ 1 จัดการให้เดินทางไปจังหวัดนครปฐมจะสมัครใจไปทำการค้าประเวณี แต่การกระทำดังกล่าวก็เป็นความผิดตามฟ้อง เมื่อผู้เสียหายทั้ง 17 คนเป็นบุคคลสัญชาติลาว และถูกชักชวนให้มาทำการค้าประเวณีในประเทศไทย โดยจำเลยที่ 1 กับพวกรวมกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ร่วมกัน โดยแบ่งหน้าที่กันทำโดยเฉพาะชักชวนผู้เสียหายบางคนไปทำการค้าประเวณี พาผู้เสียหายดังกล่าวจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมายังประเทศไทย แล้วพาไปร้านคาราโอเกะเพื่อทำการค้าประเวณี โดยพวกของจำเลยที่ 1 ได้รับส่วนแบ่งจากการค้าประเวณี จึงเป็นองค์กรอาชญากรรมที่กระทำความผิดในเขตแดนรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ และเป็นความผิดที่กระทำในประเทศไทย ตั้งแต่การเตรียมการ การวางแผน การสั่งการ การสนับสนุน ได้กระทำในรัฐอีกรัฐหนึ่ง จึงเข้าลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พิพากษายืน

วิเคราะห์ตัวอย่างคดีที่ 5

คดีนี้ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลย โดยวินิจฉัยว่า การกระทำของจำเลยกับพวก เป็นการกระทำความผิดหลายกรรม ในกรรมที่เป็นความผิดตามกฎหมายหลายฉบับ ก็ให้ลงโทษตามกฎหมายฉบับที่มีโทษหนักสุด ในส่วนของความผิดฐานค้ามนุษย์นั้น มีอัตราโทษสูงต่ำ 3 ตามระดับอายุของผู้เสียหาย กล่าวคือ หากผู้เสียหายมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ถึง 10 ปี ผู้เสียหายมีอายุเกินกว่า 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 6 ถึง 12 ปี ถ้าผู้เสียหายมีอายุไม่เกิน 15 ปี มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 8 ถึง 15 ปี ความผิดฐานค้ามนุษย์จึงมีอัตราโทษจำคุกเท่ากับความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีอัตราโทษจำคุก ตั้งแต่ 4 ถึง 15 ปี แต่ความผิดพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 นั้น แบ่งอัตราโทษเป็นลำดับ และหากกระทำโดยองค์กรอาชญากรรม จะเพิ่มโทษหนักขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง (พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 10)

แต่มีประเด็นที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาว่า การกระทำของจำเลยที่ 1 กับพวกเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติหรือไม่ ซึ่งศาลฎีกา วินิจฉัยว่า จำเลยที่ 1 ร่วมกับพวกตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ทำการชักชวนผู้เสียหายจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมายังค้าประเวณีในประเทศไทย โดยได้รับส่วนแบ่งจากการค้าประเวณี จึงเป็นองค์กรอาชญากรรมที่กระทำความผิดในเขตแดนรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐและเป็นความผิดที่ได้กระทำในรัฐอีกรัฐหนึ่ง เมื่อพิจารณาคำวินิจฉัยดังกล่าวเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดในอนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติแล้ว เห็นว่า ศาลฎีกาวินิจฉัยได้สอดคล้องกับคำนิยามในกฎหมายระหว่างประเทศ

เมื่อพิจารณาคำวินิจฉัยดังกล่าวเทียบกับคำนิยามคำว่า “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” และ “ความผิดร้ายแรง” ที่บัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ซึ่งเป็นกฎหมายภายในแล้ว เห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลฎีกา ถูกต้องตรงกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายแล้ว

ตัวอย่างที่ 6 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7578 - 7579/2561

ข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษาพอสรุปได้ว่า จำเลยกับพวกเป็นคนไทย ส่วนผู้เสียหายทั้ง 4 คน กับพวกราว 300 คนเป็นชาวโรฮิงจา สัญชาติเมียนมา ได้เดินทางโดยเรือจากรัฐยะไข่ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา มาขึ้นฝั่งที่เกาะหล้าคา อำเภอละงู จังหวัดสตูล ประเทศไทย แล้วพากันเดินไปโดยสารถยนต์ โดยผู้เสียหายกับพวกรวม 29 มานั่งรถกระบะ 2 คันที่จำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เป็นผู้ขับ ระหว่างทาง เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยทั้งสอง และผู้เสียหายทั้งสองที่ไปกับพวก

พนักงานอัยการฟ้องขอให้ลงโทษตามกฎหมายหลายฉบับ รวมทั้ง พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 จำเลยที่ 1 และที่ 2 รับสารภาพข้อหาตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ส่วนข้อหาอื่นให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยที่ 1 และ ที่ 2 มีความผิดตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 จำคุกคนละ 2 ปี รับสารภาพข้อหานี้ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุกคนละ 1 ปี ข้อหาอื่นยกฟ้อง ศาลอุทธรณ์ภาค 9 พิพากษายืนตามศาลชั้นต้น พนักงานอัยการโจทก์ยื่นฎีกา ขอให้ลงโทษข้อหาอื่น ๆ

ศาลฎีกาพิพากษาว่า โจทก์มีพยานมาเบิกความว่า มีขบวนการในประเทศไทยหลายคนร่วมกันค้ามนุษย์ ด้วยการดำเนินการขนชาวโรฮิงจาผ่านประเทศไทยเพื่อไปยังประเทศมาเลเซีย โดยแบ่งหน้าที่กัน มีกลุ่มที่ทำหน้าที่จัดหาคนไปรับขนชาวโรฮิงจา และมีการขนย้ายไปแล้วประมาณ 5,000 คน พยานโจทก์เบิกความเพียงว่า จำเลยที่ 1 และที่ 2 เป็นผู้รับขน มิได้เบิกความยืนยันว่า จำเลยที่ 1 และที่ 2 เป็นสมาชิก เครือข่าย หรือสมคบกันเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงอันเกี่ยวข้องกับขบวนการขนชาวโรฮิงจา เพราะการเป็นสมาชิกในองค์กรใด ผู้นั้นต้องมีสิทธิและมีส่วนร่วมเป็นผู้หนึ่งในองค์กรนั้น ส่วนการเป็นเครือข่ายในองค์กรใด ผู้นั้นต้องมีความสัมพันธ์กับองค์กรนั้นในลักษณะประสานกันเป็นโยงใย มีความเห็นใกล้เคียงกัน และมีการติดต่อสนับสนุนซึ่งกันและกัน ส่วนการสมคบกัน ผู้นั้นต้องร่วมกันคบคิดเตรียมการและวางแผนกันมาก่อน จำเลยที่ 1 และที่ 2 รับขนชาวโรฮิงจาในลักษณะเป็นการรับจ้างทำงานให้เท่านั้น ไม่อยู่ในความหมายของคำว่า สมาชิก เครือข่าย หรือสมคบกัน การกระทำของจำเลยที่ 1 และที่ 2 จึงไม่เป็นความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

นอกจากนี้ ผู้เสียหายเบิกความว่า ผู้เสียหายตกลงไปทำงานที่ประเทศมาเลเซียเนื่องจากเกิดปัญหาสู้รบระหว่างชาวโรฮิงจากับชาวพุทธในรัฐยะไข่ ผู้เสียหายเกรงว่าจะไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ขณะที่อยู่ในประเทศไทย ไม่ได้ถูกกักขัง ผู้ควบคุมดูแลไม่มีอาวุธ พฤติการณ์ฟังได้ว่า ผู้เสียหายทั้งสี่ เดินทางออกจากรัฐยะไข่ผ่านประเทศไทยเพื่อไปประเทศมาเลเซียด้วยความสมัครใจ มิได้เกิดจากการข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือใช้วิธีข่มขู่ใจด้วยวิธีอื่นใด มิใช่เป็นการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ อันจะถือว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ การกระทำของจำเลยที่ 1 และที่ 2 จึงไม่เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 9

วิเคราะห์ตัวอย่างคดีที่ 6

คำพิพากษานี้ ได้วินิจฉัยประเด็นข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงที่สำคัญ เป็นการรับฟังพยานหลักฐานจนข้อเท็จจริงยุติ และวางหลักเกณฑ์ตีความข้อกฎหมายในเรื่องสำคัญ 3 ประเด็น ดังนี้

(1) ศาลฎีกาตีความ คำว่า “เป็นสมาชิกหรือเป็นเครือข่าย” ขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ตามมาตรา 5 (1) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ว่า การเป็นสมาชิกในองค์กรใด ผู้นั้นต้องมีสิทธิและมีส่วนร่วมเป็นผู้หนึ่งในองค์กรนั้น ส่วนการเป็นเครือข่ายในองค์กรใด ผู้นั้นต้องมีความสัมพันธ์กับองค์กรนั้นในลักษณะประสานกันเป็นโยงใย มีความเห็น

ใกล้เคียงกัน และมีการติดต่อสนับสนุนซึ่งกันและกัน และตีความคำว่า “สมคบ” กันกระทำความผิดร้ายแรง ตามมาตรา 5 (2) ว่า การสมคบกัน ผู้นั้นต้องร่วมกันคบคิดเตรียมการและวางแผนกันมาก่อน หากไม่มีข้อเท็จจริงดังกล่าว การกระทำของจำเลย ย่อมไม่เป็นความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556

(2) ศาลฎีกาตีความนิยามคำว่า “แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ว่า ในกรณีที่ผู้เสียหายสมัครใจให้จำเลยพาไปทำงาน จะไม่ถือว่าเป็นการบังคับใช้แรงงาน เมื่อไม่มีการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ก็ไม่ใช่การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และเมื่อไม่มีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ แม้จำเลยจะเป็นผู้จัดหา ชื่อ ขยาย จำหน่าย พามาจาก หรือไปส่งจัดให้อยู่อาศัย หรือรับตัวผู้เสียหายไว้ และแม้ผู้เสียหายจะเป็นเด็ก ไม่มีการข่มขู่ หลอกลวง ก็ไม่ใช่การค้ามนุษย์ตามมาตรา 6 การกระทำของจำเลย ย่อมไม่เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

(3) นอกจากหลักเกณฑ์ที่ศาลฎีกาวางหลักไว้ในกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวแล้ว คำวินิจฉัยของศาลฎีกา มีผลเท่ากับแยกความแตกต่างระหว่าง ความผิดฐานลักลอบพาคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (human smuggling) ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 กับความผิดฐานค้ามนุษย์ (human trafficking) ว่า ลำพังเพียงการรับจ้างลักลอบพาคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยมิได้มีส่วนร่วมกับการอาชญากรรมนั้น ไม่เป็นความผิดฐานการค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

คำพิพากษาศาลฎีกาคดีนี้ วินิจฉัยสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามอนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และกฎหมายภายในของไทย นอกจากนี้ ยังตีความอธิบายหลักเกณฑ์ที่อนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมิได้กำหนดไว้ ทำให้มีความชัดเจนในทางปฏิบัติสำหรับการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มากขึ้นอีกด้วย

โดยสรุปแล้ว นอกเหนือจากการกระทำผิดที่เข้าข่ายฐานการมีส่วนร่วมการเป็นอาชญากรรมองค์กรโดยชัดแจ้งตามตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลที่กล่าวมาข้างต้น ก็ยังคงมีรูปแบบของการกระทำที่แม้จะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายโดยทั่วไป หรือรูปแบบของการหลบเลี่ยงกฎหมายเพื่อดำเนินกิจกรรม ซึ่งโดยตัวของการกระทำเองจะมีได้เป็นการก่ออาชญากรรมข้ามชาติอย่างชัดเจน แต่ก็อาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการกระทำผิดที่เข้าข่ายการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติในอนาคต โดยเฉพาะการดำเนินกิจกรรมที่ต้องอาศัยแรงงานข้ามชาติ หรือช่องทางโหว่ทางกฎหมายให้กลุ่มอาชญากรในการใช้เป็นฐานในการกระทำผิดข้ามชาติ อาทิ ช่องโหว่กฎหมายของการค้าอาวุธปืนซึ่งยังไม่มีมีการกำกับดูแลในเรื่องของการโฆษณาเชิงพาณิชย์

จากข้อมูลการศึกษาเรื่อง “ผลกระทบจากการรุกของกลุ่มทุนต่างชาติ กรณีศึกษาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์” ซึ่งเป็นรายงานของการศึกษาหลักสูตรการบริหารจัดการความมั่นคงแห่งชาติ ของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จากการศึกษาพบว่าคนต่างด้าวเข้ามาทำธุรกรรมอสังหาริมทรัพย์ผ่านตัวแทนซึ่งเป็นคนไทยเช่นการถือครองในลักษณะตัวแทน (Nominee) ประเภทบุคคลผ่านการอาศัยสถานภาพการสมรสเป็นช่องทางในการถือครอง และให้คู่สมรสชาวไทยเข้ายื่นขอจดทะเบียนอสังหาริมทรัพย์แทนเพื่อเป็นการยืนยันสิทธิในการใช้ประโยชน์ก็จะมีการยื่นขอจดทะเบียน “สิทธิอาศัย โดยไม่มีคำตอบแทน” ของคนต่างด้าวหรือการยื่นขอจดทะเบียน “สิทธิเก็บกินโดยไม่มีคำตอบแทน” พบว่าพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ภูเก็ตและระยอง มีการถือครองอสังหาริมทรัพย์ของคนต่างด้าวที่อาจเป็นการถือครองในลักษณะตัวแทน (Nominee) นอกจากนี้ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาได้ระบุว่าเขตห้วยขวางเป็นนิวไฮทาวน์ (กนกรัตน์ พันธันรา เอมอรเสียงใหญ่ เทอดศักดิ์ พุฒิช้อน บุญแสง ชีระภากร และอิปัฐเจตน์ บุบผาคำ, 2561)

ในช่วงปลายปี 2557 เป็นต้นมา เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญเมื่อมีคนจีนสนใจเข้ามาในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ร้านค้าในพื้นที่ได้ปรับตัวเพื่อสนองความต้องการของคนจีนและต่อมาได้มีการพัฒนาการร่วมทุนกับคนจีนเปิดธุรกิจทำให้คนไทยผู้ค้าเดิมไม่สามารถแข่งขันได้และคนไทยผู้อยู่อาศัยเดิมได้ทยอยย้ายออกไป ต่อเนื่องซึ่งในปัจจุบันได้มีคนจีนเข้ามาถือครองอาคารอสังหาริมทรัพย์ผ่านนอมินีหรืออาศัยช่องว่างการสมรสกับคนไทยจำนวนหนึ่ง (กนกรัตน์ พันธธรา และคณะ, 2561)

4.1.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและนักวิชาการ และนักธุรกิจเอกชน เกี่ยวกับสภาพปัญหาและรูปแบบของธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็นองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจและเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะนักลงทุนชาวจีนในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ภูเก็ต มหาสารคาม จันทบุรี และกรุงเทพมหานคร ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติที่มีความเชื่อมโยงกับการกระทำความผิดกฎหมาย รวมถึงการใช้ช่องว่างทางกฎหมาย ประกอบธุรกิจเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ ทั้งในทางชอบและไม่ชอบโดยกฎหมาย ซึ่งประกอบด้วยประเด็นสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

(1) การเข้าลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและการอยู่เกินระยะเวลาที่กฎหมายตรวจคนเข้าเมืองอนุญาต การอยู่เกินระยะเวลาที่กฎหมายตรวจคนเข้าเมืองอนุญาตถือเป็นปัญหาสำคัญซึ่งอาจเป็นข้อบ่งชี้ของกลุ่มบุคคลที่มีวัตถุประสงค์การอยู่ในราชอาณาจักรเพื่อกระทำการอันไม่ชอบโดยกฎหมาย อาทิ การเข้ามาโดยการข้ามพรมแดนโดยใช้ Border Pass ซึ่งอาจมีกำหนดระยะเวลาอยู่ได้ไม่เกิน 7 วัน ตามแนวชายแดน จังหวัดเชียงราย จังหวัดตาก ซึ่งมักเป็นกลุ่มแรงงานต่างด้าว การเข้ามาโดยอยู่เกินระยะเวลาวีซ่าท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวและหลบพำนักอาศัยต่อเพื่ออาศัยช่องโหว่ทางกฎหมายประกอบธุรกิจทั้งโดยชอบและไม่ชอบ

“พื้นที่ที่คนจีนที่เข้ามาเยอะก็จะมี จังหวัดเชียงใหม่กับเชียงราย มาขออยู่ต่อเป็นลักษณะท่องเที่ยวแล้ว ก็มาขออยู่ต่อทำธุรกิจเรียกว่าขออยู่ต่อระยะยาว พวกนี้ก็จะมาทำการค้ามาค้าขาย พวกนี้เวลาไปเปิดร้านอาหารก็จะมาจ้างแรงงานไทยบ้าง แรงงาน 3 ชนชาติ พวกพม่า พวกเวียดนาม” (สัมภาษณ์ผู้บังคับการตรวจคนเข้าเมือง เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

นอกจากนี้ ยังมีรูปแบบของการลักลอบขนคนเข้าเมืองซึ่งเข้าข่ายการค้ามนุษย์ ซึ่งสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองต้องคอยสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด เช่น หากพบว่ามีการลักลอบขนคนเข้าเมืองแต่ไม่มีเงินติดอาจเป็นข้อบ่งชี้สำคัญและสามารถใช้เป็นฐานในการปฏิเสธการเข้าเมือง โดยแรงงานกลุ่มนี้ได้รับความนิยมในกลุ่มผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการเกิดใหม่ที่ต้ออาศัยต้นทุนการลงทุนที่ต่ำ ซึ่งหมายรวมถึงนักลงทุนที่แฝงเข้ามาในรูปแบบของนักท่องเที่ยว

ผู้บริหารฝ่ายบังคับใช้กฎหมายท่านหนึ่งให้ข้อมูลน่าสนใจว่า ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาแม้จะเป็นเรื่องของกระทำความผิดที่ขนคนเข้ามาในลักษณะที่สุ่มเสี่ยง ต่อการค้ามนุษย์เช่นกันเอาคนมาใช้แรงงานหรือถ้าเป็นเราก็อาจจะเป็นเรื่องการค้าประเวณี...ผมขอยกตัวอย่าง พม่า การเปิด (ขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว) มันอาจจะไม่ได้เปิดต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นเด็กที่อยู่พม่ามันอาจจะ 15-16 ปีแต่เปิดตอนนั้นยังไม่ได้พอตอนหลัง 18 ปี รัฐไม่ได้เปิดให้ขึ้นทะเบียนพวกนี้มันโตขึ้นมาทางโน้นก็ลำบากต้องชวนขายที่จะเข้ามา

มันก็เลยมีการนำพาคนเข้ามาลักษณะอาจจะชนคนเข้ามาเราจะเห็นว่า รถ 10 คนนั่งมาสัก 30 คน (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

ทั้งนี้ สาเหตุสำคัญของการกระทำผิดในรูปแบบดังกล่าวเกี่ยวข้องกับสภาพภูมิประเทศ โดยเฉพาะตามแนวชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ ลาว พม่า ซึ่งมีระยะทางทั้งหมด 1,299 กิโลเมตร จังหวัดเชียงรายลงมาถึงจังหวัดตาก ซึ่งมีพื้นที่ติดกับประเทศลาวประมาณ 600 กว่ากิโลเมตร ลักษณะของเส้นทางธรรมชาติมีทั้งด่านถาวรที่คนเข้ามาปกติและเส้นทางธรรมชาติ กล่าวคือสันเขา ร่องน้ำ ซึ่งสามารถที่จะลักลอบเข้ามาได้โดยง่าย รวมถึงความต้องการแรงงานต่างด้าวมีอย่าง ต่อเนื่องด้วยค่าแรงที่ถูกและสามารถหลีกเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมายแรงงาน

(2) การประกอบธุรกิจที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวโดยมิได้เป็นไปตามกฎหมาย

ปัญหาการจ้างแรงงานต่างชาติซึ่งไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายไทย ผู้ให้ข้อมูลทุกพื้นที่ระบุปัญหาดังกล่าวอย่างสอดคล้องกัน โดยนักธุรกิจท่านหนึ่งระบุว่า

สมมุติว่าในกรณีที่ทำกันนี้คนจีนก็อาจจะต้องเยอะหน่อยเพราะว่าถ้าเกิดเอาคนไทยมาทำเยอะกว่ามันก็จะไม่เข้าใจ เราตอบสนองตอบโจทย์เขาไม่ได้ คืออย่างนี้ไม่ว่าจะร้านอาหาร ที่มีลูกค้าเป็นคนจีนหรือว่าร้าน Shop มีคนจีนเขาต้องจ้างคนจีนมาช่วย เพราะว่าเขาคุยสื่อสารรู้เรื่อง เขาเชียร์คนจีนซื้อของได้ คนไทยเชียร์ไม่ได้ (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2562)

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวคือมูลเหตุแรงจูงใจเพื่อการดำเนินธุรกิจและแสวงหาผลกำไร โดยเฉพาะในภาคธุรกิจการท่องเที่ยว เนื่องจากข้อจำกัดของการใช้ภาษาของคนไทย ซึ่งไม่สามารถเกื้อหนุนการประกอบธุรกิจซึ่งลูกค้าส่วนใหญ่เป็นชาวจีนได้

(3) การเข้าครอบครองและประกอบการซื้อขายและจัดหาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

การเข้าครอบครองและประกอบการซื้อขายและจัดหาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของต่างชาติ นอกจากจะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะการถือครองบ้านและที่ดิน ยังก่อให้เกิดปัญหาการเช่าเหมาตึกแถวหรือกว้านซื้อคอนโดเพื่อเปิดห้องให้มีการเช่าแบบรายวัน ใน ลักษณะของโรงแรมซึ่งมิได้รับใบอนุญาตและไม่มี การดำเนินกิจการตามเงื่อนไขข้อกำหนดของพระราชบัญญัติ โรงแรมที่เป็นไปเพื่อความปลอดภัยของผู้พัก หรือ การซื้อหมู่บ้านเพื่อเปิดให้เช่าคนชาติเดียวกันพักอาศัย โดยในกรณีของคอนโดมิเนียม อาคารดังกล่าวถือเป็นอาคารที่ดัดแปลง ซึ่งไม่สามารถ ทำเป็นโรงแรมไม่ได้เนื่องจากลักษณะการก่อสร้างมิได้ถูกออกแบบเพื่อใช้เป็นโรงแรมตั้งแต่เริ่มต้น ทำให้การออกใบอนุญาตทางปกครองไม่สามารถกระทำได้

ผู้ให้ข้อมูลในประเด็นนี้ส่วนใหญ่สอดคล้องกันโดยผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐท่านหนึ่งระบุว่า

บางคนที่ซื้อคอนโดก็เอาคอนโดมาเป็นที่พัก โดยที่ภาษีอะไรก็ไม่เสีย ก็เวียนกันมาพักอย่างนี้ แต่คนที่ จะรู้ว่ามันผิดปกติก็คือคนที่อยู่ข้างๆ ถูกไหมคะ...เดี๋ยวนี้เขาซื้อในหมู่บ้าน ซื้อบ้านจัดสรร แล้วก็เอากลูมาเรียน มาทำธุรกิจ เอาลูกมาเรียนที่นี่ยังไง ก็คือเท่ากับว่าเขาเริ่มปูพื้นฐาน เริ่มเข้ามาอยู่บ้านเรา แล้ว (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562)

นอกจากนี้นักธุรกิจชาวจีนท่านหนึ่งให้ข้อมูลน่าสนใจว่า

ยี่งคนจีนหรือฝรั่งหรือต่างชาติเข้าไปซื้อตึกแถวป่าตอง 2 ห้อง 3 ห้อง 4 ชั้น เขาก็ต้องปรับจาก คอนโดเป็นโรงแรมอยู่แล้ว เขาก็มีแขกของเขา แต่จริงๆ ออกแบบตามโรงแรมใหม่ ไม่ตาม ตอนนี้อยู่ที่ป่าตองเต็มไปหมดเลย เกือบทุกห้องก็เป็นโรงแรมหมด คนอื่นเขามองว่าทำ เข้าได้ แต่กฎหมายโรงแรมเขาไม่รู้จะทำอย่างไร ไม่มีใครไปห้ามเขา (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2562)

สอดคล้องกับข้อมูลของผู้บริหารด้านการบังคับใช้กฎหมายของภาครัฐระบุว่า “ทั้งนี้สาเหตุ สำคัญของการกระทำผิดในรูปแบบดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมรู้เห็นของคนไทยเอง เนื่องจากได้รับ ผลประโยชน์จากการให้ความร่วมมือ อาทิ การถือหุ้นแทน (nominee) ใน บริษัทลงทุนซื้อขายบ้าน และที่ดินการไม่แจ้งการเข้าพักอาศัยของบุคคลต่างด้าวตามที่กฎหมายกำหนด (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562) และผู้บริหารอีกท่านให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า

ที่ควบคุมไม่ได้เลยคือ แอร์บีเอ็นบี แอร์บีเอ็นบี ก็คือเหมือนเขาจองกันมาเอง แล้วก็เดินมาเข้า มาพักยื่นเอกสารว่าจองเข้าพักซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่มีทางรู้ได้เลยว่ากลุ่มคนไหนที่ไปซื้อคอนโดไว้ 5 ห้อง แล้วมาปล่อยเช่าทาง Internet อย่างนี้ ไม่รู้ใครไปซื้อบ้าน ไว้หลังหนึ่งแล้วก็มาปล่อยเช่า ทำเป็นแอร์บีเอ็นบี ซึ่งมันเป็นอะไรที่เราตรวจสอบยากมาก อันนี้คือยากมาก ขณะอันที่ ตรวจสอบง่ายเรายังแก้ไม่ได้ ก็คือที่ไปซื้อตึกแถว กันแล้วมาแบ่งห้องทำเป็นโรงแรมเอง (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2562)

(4) การเข้ามาประกอบอาชีพ ลงทุนในภาคอุตสาหกรรมและ ธุรกิจการลงทุนซึ่งอยู่ใต้ กำกับของ พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจคนต่างด้าว

การเข้ามาลงทุนในพื้นที่ภาคเหนือของกลุ่มทุนจีนได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น ในจังหวัด เชียงราย ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนกว่า 400 ล้านบาท คิดเป็น 41.43 เปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับการลงทุน ของนัก ลงทุนต่างชาติอื่นๆ โดยเกือบครึ่งหนึ่งของทั้งหมดประเภทการลงทุนเป็นการลงทุนแปรรูปผลิตสินค้า เกษตรเป็น ธุรกิจแปรรูปเป็นส่วนใหญ่เพื่อส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศและขายภายในประเทศรวมถึงการ เช่าที่ดิน ขนาดใหญ่เพื่อทำการเกษตร อาทิ การทำฟาร์มปลูกกล้วยซึ่งนำไปสู่ปัญหาเกษตรพันธะสัญญา การทำล้งลำไย โดยมีการกว้านซื้อลำไยจากแหล่งผลิตสำคัญ อย่างเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูนซึ่งนำไปสู่การการผูกขาดทาง การค้า และสำหรับพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวอื่นๆ อาทิ เชียงใหม่ ภูเก็ต มักเป็นการประกอบการโรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร ภัตตาคารโดยให้คนไทย เป็นผู้ถือหุ้นแทน เพื่อหลบเลี่ยง ข้อจำกัดของการประกอบการ เพื่อทำธุรกิจที่หาประโยชน์จากคนจีนด้วยกัน

ซึ่งผู้บริหารด้านพาณิชย์ของภาครัฐท่านหนึ่งระบุว่า “เหมือนโรงผลิตยางพารา เหมือนเหมือนกัน เขาก็ทำธุรกิจเอง รับซื้อ ส่งทำ แล้วก็แม่แต่ทัวร์มาลง เดียวนี้เขา takeover ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร เป็นของ เขาหมดเลย ถ้ามองว่ามันผิดกฎหมายไหม พวกนี้ถ้ามีเรื่องของ ทางกฎหมายเข้ามา ซึ่งเขาจะต้อง จดมันถูก อยู่แล้ว” (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562) ซึ่งสอดคล้องกับฝ่ายธุรกิจของภาคเอกชน ท่านหนึ่งระบุว่า

ด้วยลักษณะทางกายภาพทำให้ประเทศไทยเป็นที่ดึงดูดของกลุ่มทุนจีนมีการเริ่มเข้ามาติดต่อเกี่ยวกับการลงทุนในภาคเหนือ โดยเฉพาะรูปแบบของการลงทุนภาคบริการในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยว

อาทิ ล่าสุดมีกลุ่มจีนกลุ่มใหญ่มาจากปักกิ่งให้ความสนใจกับการลงทุนสนามกอล์ฟ happy city ในลักษณะของการทำแบบครบวงจร มีสวนสนุก โรงแรม ภายในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งยังอยู่ระหว่างการเจรจา (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

ในส่วนภาคใต้ โดยเฉพาะในจังหวัดท่องเที่ยวอย่างภูเก็ต กลุ่มคนจีนที่เข้ามาประกอบกิจการ ที่เน้นในลักษณะของการท่องเที่ยวคือการทำบริษัทนำเที่ยว หรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในรูปแบบการให้บริการสนับสนุนธุรกิจท่องเที่ยวอีกที อาทิ การทำร้านอาหารเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว การทำที่พักเพื่อให้นักท่องเที่ยวพัก การทำจตุรัสร้านค้าเพื่อให้นักท่องเที่ยวมาจับจ่าย ใช้สอยเพื่อตังเงิน จากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวให้มากที่สุด รวมถึงกิจการให้เช่าพระภายในวัด

ผู้บริหารท้องถิ่นท่านหนึ่งให้ข้อมูลที่น่าสนใจว่า

นอกจากนี้ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายและผู้บริหารด้านพาณิชย์ให้ข้อมูลสอดคล้องกันดังนี้

อาชีพอ้างว่าบางครั้งก็ทำให้การแข่งขันคนไทยแข่งขันด้วยได้ยาก พวกนี้ถ้ามองว่าทำผิดกฎหมายไหม มันก็มีผิดกฎหมายไทยไม่ได้อนุญาตไว้ เช่น อาชีพหมักสุราซึ่งเป็นคนไทยที่ต้องห้าม...แล้วแต่เขาจะจ้างโกดังซึ่งเป็นคนที่มีบัตรถูกต้อง หมักสุราซึ่งมีบัตรหมักสุรา ถูกต้องซึ่งเป็นคนไทย เพราะต้องเป็นคนไทย ถึงจะมี บัตรหมักสุราได้ แต่ในขณะเดียวกันเขาอาจจะมียกคนหนึ่งซึ่งพูดจีนได้ เป็นคนจีนแต่ไม่สามารถ ขอบัตรหมักสุราได้ อันนี้ก็อาจจะเป็นผู้ช่วย (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2562)

รูปแบบของการใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายในการดำเนินธุรกิจโดยกลุ่มทุนจีน ที่ปรากฏชัดเจนในหลายๆพื้นที่มีตั้งแต่การร่วมลงทุนกับคนไทยซึ่งทำให้เกิดปัญหาการถือหุ้นแทนกัน (nominee) ตามมาเพื่อให้เสมือนเป็นบริษัทไทยตามพระราชบัญญัติ ประกอบธุรกิจคนต่างด้าวซึ่งนิยามคนต่างด้าวให้หมายรวมถึงบริษัทที่จดทะเบียนในไทยซึ่งมีหุ้นอันเป็นทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้นถือโดยบุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือนิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทยโดยอาจมีลักษณะที่คนไทยจะมีสัดส่วนการถือหุ้นมากกว่า กล่าวคือ 51 ต่อ 49 อันถือเป็นบริษัทไทยและอาจมีประเด็นในเรื่องการ ให้คนไทยถือหุ้นแทนเพื่อดำเนินกิจการในนามของคนไทยเพื่อเข้าพื้นที่ทางการเกษตร การให้คนไทยผู้นำชุมชนในท้องถิ่น เข้ามาเป็นกรรมการ บริหารของบริษัท โดยไม่มีหน้าที่ความรับผิดชอบโดยแท้จริงเพื่อให้ดูเหมือนมีการควบคุมและบริหารจัดการโดยคนไทยไปจนถึงการรับจ้างของคนไทยในการทำหน้าที่เป็นเจ้าของสินค้าเพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีให้กับรัฐ อาทิ การลักลอบนำเข้ากระเทียม (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

อย่างที่ตลาดไท เคยคุยกับทางผู้ค้าตลาดไท บอกว่าหิวกระเป๋ามาเข้ามาใบเดียว เขาก็สามารถที่จะทำธุรกิจ คือสั่งของเข้ามาเพราะมีคนไทยเป็นโบรกเกอร์ เป็น shipping เป็นคนรับหน้าให้ว่าเป็นเจ้าของสินค้า แต่จริงๆ ไม่ใช่ นายเงินเป็นเจ้าของสินค้านำเข้าตลาดไท อันนี้ก็เข้ามาไม่ว่าจะเป็นทางท่าเรือ จะทางเชียงแสน ด่านไหนก็แล้วแต่ ก็จะมีคนไทยรับเป็นเจ้าของให้ช่องว่างอยู่ตรงนี้ (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562)

(5) ปัญหาจากการใช้ปรากฏการณ์นอมินีในการเข้ามาดำเนินการธุรกิจ

ผู้ให้ข้อมูลทั้งฝ่ายบังคับใช้กฎหมาย ฝ่ายพาณิชย์ ภาคเอกชนและนักธุรกิจจีน เองยอมรับสอดคล้องกันว่ามีปรากฏการณ์นอมินีจริง “คือเหมือนกับว่าอย่าง บริษัทนาย เขาก็จะบอกว่าช่องนี้ไปได้นะ ถ้าเกิดสมมุติว่าติดขัดอะไรเดี๋ยวจุดนี้เคลียร์ได้ๆ เคลียร์ด้วยวิธีการไหนเขาก็พูด แต่ถึงจุด ๆ หนึ่งบาง Case ก็อาจจะพอกุญได้ แต่ก็หลาย ๆ Case ที่คุ้ยไม่ได้” (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2562) นอกจากนี้สอดคล้องกับฝ่ายผู้บริหารภาครัฐยอมรับว่า

เรื่อง Nominee โอเค อันนี้ชัดเจนที่เราดำเนินคดีไปแล้วก็คือว่าเป็นเงินทุนจากคนจีน ซึ่งตัวจริงๆ อยู่เมืองจีน ไม่ได้มา แล้วก็ว่าจ้างให้คนไทยไปจดทะเบียนธุรกิจว่าเป็นของคนไทย แต่จริงๆ เงินลงทุนทั้งหมดเราไล่กระแสการเงินรู้ชัดเจนว่าเงินลงทุนโอนมาจากจีน เสร็จแล้วให้นางสาว A นางสาว A ก็ไปจดทะเบียนว่าฉันเป็นเจ้าของบริษัทนี้แต่ว่าเงินลงทุนพอโอนมา 2 ล้านปึกเงินจดทะเบียนเงินที่โอนมากับเงินที่ ใช้จ่ายในบริษัทเท่ากันทั้งหมดก็คือลงทุนอะไรเงินต้นทางจะมาจากเมืองจีนหมด แล้วที่เป็นพยานหลักฐานสำคัญอีกอันหนึ่งที่เราใช้พิสูจน์ในชั้นศาลก็คือ หลังจากผลประกอบการแต่ละเดือน เช่น เดือนนี้ 876,000 บาท เป็นรายได้ทั้งหมด 876,000 บาทนี้จะถูกโอนกลับไปบัญชีที่เงินทั้งหมด (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2562)

นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่างของการใช้บริษัทที่ปรึกษา ทางกฎหมายช่วยดำเนินการหาช่องทาง เพื่อให้สามารถจัดตั้งบริษัทประกอบธุรกิจโดยมิต้องผ่านความเห็นชอบหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมาย โดยผู้บริหารด้านพาณิชย์ท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า

การใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายในการดำเนินธุรกิจโดยเฉพาะของกลุ่มทุนจีนเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากรัฐเองยังคงมีข้อจำกัดในเรื่องกลไกการตรวจสอบการตรวจสอบในเรื่องของการถือหุ้นแทนกันกระทำได้เพียงกำหนดให้ผู้ถือหุ้นยื่นบัญชีทางการเงินเพื่อแสดงว่ามีทรัพย์สินเพียงพอและสอดคล้องกับจำนวนหุ้นที่จะถือซึ่งเป็นการตรวจสอบแบบผิวเผินมิได้มีการสำรวจบัญชีย้อนหลังว่ามีการโอนเงินเข้ามาให้กับผู้รับถือหุ้นหรือไม่ และเมื่อจดทะเบียนเสร็จเรียบร้อย อาจมีการถอนเงินออกจากบัญชี (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562)

การดำเนินการของรัฐเป็น ในลักษณะของการตรวจสอบ เมื่อสงสัยว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้วซึ่งเป็นลักษณะของเชิงปราบปราม มิใช่เชิงป้องกัน ธุรกิจบางประเภทที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจคนต่างด้าว จำเป็นต้องมีหน่วยงานของรัฐที่เข้าไปตรวจสอบซ้ำกับพาณิชย์ เช่น ธุรกิจท่องเที่ยว โดยหากมีบริษัทไทยที่ร่วมทุนกับต่างชาติการขอเปิดดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวจะต้องไปขออนุญาตกับสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดด้วย และหากมีการแฝงตัวในการดำเนินธุรกิจของกลุ่มอาชญากร จะมีการร่วมมือระหว่างกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อดำเนินการสืบสวน ตรวจสอบและดำเนินคดี รวมถึงสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ซึ่งจะเข้ามาตรวจสอบเส้นทางทางการเงิน

ในเชิงลึกทางเราจะไม่ทราบ แต่เราจะถือตามเอกสารที่ทางบริษัทแจ้งเรามา คือสัดส่วนธุรกิจไทย บริษัทไทย ก็ถือว่าถือหุ้นไม่ได้เกินสัดส่วนตามที่กฎหมายไทยกำหนด ส่วนใหญ่จะเป็น

เรื่องของปัญหา nominee แต่เราจะมีหน่วยงานจากส่วนกลางเข้ามาตรวจ ปีหนึ่งประมาณ 2 ครั้ง จะเป็นการตรวจในเชิงป้องปรามมากกว่า คือก็ไม่ได้เป็นเรื่องร้าย อย่างที่บอกจะต้องตรวจในเชิงลึก ไม่อย่างนั้นไม่ทราบ แต่ทางกระทรวงพาณิชย์เขาจะมีการลงพื้นที่ตรวจ...แต่สำหรับการแฝงตัวของกลุ่มอาชญากร ถ้าเกิดมีตัวไหนสงสัย ป.ป.ช. หรือ DSI เขาจะมีหนังสือมาให้ทางพาณิชย์สืบดู เพราะว่าข้อมูลบุคคลสามารถดูได้ เราก็จะให้ความร่วมมือเขาในการตรวจสอบ แต่เราจะไม่รู้รายละเอียดว่าคุณคนนี้ไปก่อคดีเกี่ยวกับอะไร เราจะไม่ทราบ เราจะรู้ก็คือเขาขอให้มาตรวจ นาย ก ว่าถือหุ้นอะไรอย่างไร (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

ในทำนองเดียวกัน นักลงทุนต่างชาติเองก็มีความเห็นสอดคล้องกับเรื่องความหละหลวมของกลไกการตรวจสอบภาครัฐ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายในการดำเนินธุรกิจของกลุ่มทุนจีน โดยนักธุรกิจชาวจีนท่านหนึ่งกล่าวว่า

หน่วยงานของรัฐตรวจสอบก็แค่อาจจะมีใบรับรองจากกรรมการใบเดียวก็จบแล้ว ไม่มีการเงิน เขาเข้ามาทางไหน ไม่มีการเงินบังคับว่าต้องเข้ามาจากแบงก์อย่างเดียว ถ้าต่างชาติโอนเข้ามาจากแบงก์อย่างเดียวเหมือนคอนโดมิเนียมขายให้คนจีน เราบังคับเขาต้องโอนเข้าแบงก์มา แบงก์ชาติหรือแบงก์ที่เรารับเงิน มันมีบันทึกว่าคนนี้เขาโอนเงินเข้ามาเพื่ออะไร อันนี้หน่วยงานรัฐตรวจขึ้นมาเขาโอนเข้ามาจริง ลงทุนจริง เขาผิดตรงไหน ถ้าเขาไม่ทำแบบนี้ ไม่มีใครไปบอกเขาต้องทำอย่างนั้น (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2562)

อย่างไรก็ดี แม้การประกอบธุรกิจการลงทุนในรูปแบบดังกล่าวอาจถือได้ว่าเป็นธุรกิจสีเทา ซึ่งอาจมิใช่การกระทำผิดกฎหมายอย่างชัดเจน แต่เป็นการอาศัยช่องโหว่ทางกฎหมายในการดำเนินการ เพื่อหลบเลี่ยงข้อจำกัดทางกฎหมายของการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว แต่ในบางกรณีธุรกิจในรูปแบบ ดังกล่าวก็มีความสุ่มเสี่ยงหรือเข้าข่ายการกระทำผิดที่อาจมีความเชื่อมโยงกับอาชญากรรมข้ามชาติ อาทิ กรณีของการเข้าพื้นที่ทางการ เกษตรขนาดใหญ่ในจังหวัดเชียงราย มีการลักลอบจ้างแรงงานต่างด้าว ที่ผิดกฎหมาย รวมถึงเป็นแหล่งที่พักสำหรับลักลอบเอาบุคคลต่างด้าวส่งต่อไปยังพื้นที่อื่นๆ โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการกระทำที่อาจเข้าข่ายการค้ามนุษย์ ผู้บริหารของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ข้อมูลที่น่าสนใจว่า

จะเริ่มมีพ่อค้าหิ้วใส่ว่าถ้าอย่างนี้ก็เอามาพักไว้ที่สวนกล้วยตรงนี้ก่อน เพราะว่าส่วนราชการต่างๆ ก็คงคิดว่าถูกกฎหมาย เอามาทีหนึ่ง 100-200 คนแล้วก็หมุนเวียน กันไปพวกนี้ทำงานได้สักเดือนก็ส่งเข้าพื้นที่ตอนในแล้วก็เอาคนใหม่มา...เหมือนกับว่าจากที่มาใช้แรงงานเฉยๆ ก็กลายเป็นแหล่งพักคนเข้าไปพื้นที่ตอนใน อาจจะ 1-2 เดือน (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

มีการเข้ามาทำสวนกล้วย เป็นธุรกิจที่เขาเข้ามาเช่าพื้นที่แล้วมีการจ้าง ก็คือตัวทางนายทุนคนจีนเป็นคนออกทุนทั้งหมด โดยให้คนไทยเป็นคน ที่ถือหุ้นส่วนดำเนินการ ออกหน้า แล้วก็มีการจ้างแรงงานราคาถูก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงาน ต่างด้าวชาวพม่ามาทำงาน เป็นด้านเกษตร...เขาก็พยายามลดต้นทุน ก็ใช้แรงงานราคาถูก ก็ไปเอาจากประเทศเพื่อนบ้านของเราก็

คือทางพม่า ทางท่าซี้เหล็กซึ่งเป็นแรงงานผิดกฎหมาย มีการช่วยเหลือให้ที่พักพิงซ่อนเร้น
ตัวนายจ้างก็ทำเป็นที่พักให้อยู่ในสวนกล้วยเลย (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

นอกจากนี้ ผู้บริหารภาคเอกชนได้ให้ข้อมูลว่า “ปัจจัยจากการส่งเสริมการลงทุน เชิงรุกของรัฐบาลจีน
เองก็มีส่วนสำคัญ ด้วยจีนมีความพร้อมด้านเงินทุนเป็นทุนอยู่ แล้วประกอบกับ การให้การสนับสนุนของรัฐบาล
จีนในรูปแบบของการปล่อยกู้ดอกเบี้ยต่ำ ช่วยลดต้นทุนในการประกอบการ” (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน
2562)

ทั้งนี้ เหตุจูงใจสำคัญของการเข้ามาลงทุนในรูปแบบต่างๆ อาจมาจากนโยบายของรัฐบาลไทย
ในการส่งเสริมการลงทุน อาทิ มาตรการส่งเสริมการลงทุนของสำนักงาน คณะกรรมการ ส่งเสริมการ
ลงทุน หรือ BOI ในเรื่องเศรษฐกิจพิเศษ การตั้งโรงงานในเขตดังกล่าวจะได้รับ การลดหย่อนภาษีเป็น
จำนวน 3 ปี ปัจจัยอื่นๆ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศ ความสะดวกในการขนส่ง ระบบขนส่ง
(logistics) ที่ดี การอำนวยความสะดวก ในการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ที่กฎหมายใหม่กำหนด
ระยะเวลาให้การอนุมัติ จดทะเบียนจัดตั้งเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีเอกสารที่ไม่ยุ่งยาก เพื่อส่งเสริม
การเริ่มต้นธุรกิจใหม่ๆ และช่วยในการบริหารจัดการข้ามพรมแดน อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิด
การใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายในการประกอบธุรกิจการลงทุนภาคบริการซึ่งอยู่ใต้กำกับการราชบัญญัติ
ประกอบธุรกิจคนต่างด้าว ซึ่งนำไปสู่การถือหุ้นแทนกันเพื่อให้บริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งได้สัญชาติไทย
เกิดจากการขาดจิตสำนึกของคนไทยด้วยกันเองที่คำนึงเพียงผลประโยชน์ส่วนบุคคล ตลอดจนปัญหา
การทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งมีเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามามีส่วนรู้เห็นหรือปล่อยปละละเลย อาทิ กรณีการลักลอบ
นำเข้าสินค้าเกษตรเพื่อหลบเลี่ยงภาษี (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562)

ปัจจัยที่สำคัญอีกประการคืออุปสงค์ (demand) ของภาคบริการในพื้นที่ จังหวัดท่องเที่ยวที่มี ปริมาณ
มาก ซึ่งมีการหลั่งไหลของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยนักท่องเที่ยวชาวจีน มีปริมาณสูง ถึงสองถึงสามล้าน
คนเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นตัวสร้างอุปสงค์หลัก ให้แก่สินค้าและบริการของชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งทั้ง
ภาครัฐและเอกชนมีความเห็นสอดคล้องกันในประเด็นนี้ดังนี้

นอกจากนี้ ยังมีการเข้ามาประกอบอาชีพต้องห้ามหรืออาชีพสงวนสำหรับคนไทย อาทิ
มัคคุเทศก์ รวมถึงการประกอบกิจการโดยมิได้รับอนุญาต อาทิ การเปิดร้านขายของที่ระลึก
เพื่อขายให้แก่นักท่องเที่ยวชาวจีนเอง โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ การเปิดร้านค้าเพื่อขาย
ให้แก่บุคคลต่างด้าวด้วยกันเองในเขตพื้นที่สมุทรสาคร (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน
2562)

เขาจะเรียนเอกภาษาไทยที่จีน 3 ปี แล้วก็มาเรียนภาษาไทยต่อที่นี่ หลังจากจบก็มี 2 ส่วน
ส่วนแรกพอจบเสร็จไปรับปริญญารับเสร็จก็กลับมาเมืองไทย ส่วนแรกก็ไปเป็นไกด์ ไปอยู่
ภูเก็ตบ้าง ไปอยู่พัทยาบ้าง ไปอยู่ที่กรุงเทพฯ ที่ไหนบ้าง ส่วนที่ 2 มาเป็นคล้ายๆ มือชื่อของ
รับ order มาจากจีน เขาก็ไปหาซื้ออยู่ไหนในประเทศไทยไปหาซื้อหมด บ้านถวายเขาก็ไป
ซื้อๆ เสร็จแล้ว pack ส่งไป อันนี้มาอยู่เยอะ (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

(6) การประกอบธุรกิจหรือดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมายโดยชัดแจ้ง

รูปแบบของการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายและเข้าข่ายการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ได้แก่ แก๊งคอลเซ็นเตอร์ โดยกลุ่มอาชญากรอาจเข้ามาในลักษณะของนักท่องเที่ยว ถูกกฎหมายตามกฎหมายคนเข้าเมืองมารวมกลุ่มกันเข้าที่พักอาศัยเพื่อดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม สำหรับในพื้นที่ภาคเหนือ กลุ่มชาวจีนที่เป็นลักษณะของกลุ่มผู้มีอิทธิพลหรือแก๊งมาเฟียไม่ปรากฏชัดมากนัก ซึ่งผู้บริหารของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายแห่งหนึ่งกล่าวว่า “คนจีนที่เข้ามาส่วนใหญ่ในพื้นที่เรา (จังหวัดเชียงราย) ไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องนั้นที่จะมีปัญหา ก็คือเข้าไปอยู่ในเมืองแล้วก็ไปเป็นกลุ่มแก๊ง เช่น แก๊งคอลเซ็นเตอร์” (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

รูปแบบของการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายและเข้าข่ายการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติถัดมาซึ่งพบมากในพื้นที่ภาคเหนือคือการค้ายาเสพติดข้ามชาติ โดยแหล่งผลิตยาเสพติดสำคัญและเป็นผู้ผลิตรายใหญ่คือประเทศพม่าซึ่งทางการพม่าควบคุมได้ยาก เนื่องจากอยู่ภายใต้การครอบครองของกลุ่มชาติพันธุ์ และมีชาติอื่นๆ เข้าร่วมขบวนการทำหน้าที่เป็นโกดังเก็บสินค้า กระจายสินค้า (distributor) หาแหล่งตลาด มีกระบวนการประกันคุณภาพสินค้า การรักษาฐานลูกค้า ตัวอย่างเครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาติ ประเภทดังกล่าวเช่น คาสโนโรมันในประเทศลาวซึ่งมีความเชื่อมโยง กับการค้ายาเสพติดและลักลอบขน ยาเสพติดเข้าประเทศไทยด้วยตำแหน่งที่ตั้งซึ่งอยู่บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ ทำให้สามารถกระจาย ยาเสพติดเข้าทางพม่าผ่านท่าขี้เหล็กได้ หรือสามารถที่จะมาตามแม่น้ำโขง เข้าทางประเทศไทย ได้ตลอดแนวชายแดนกว่า 90 กิโลเมตร โดยผู้บริหารหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ว่า

รัฐบาลพม่าเข้าไม่ได้ ถ้าเข้าได้ปัญหาต่าง ๆ มันยุติแล้วเราใช้อะไรต่างๆ กดดันกันได้แล้วระหว่างประเทศ แต่ตอนนี้มีรัฐบาลมีหลายชาติพันธุ์ บางทีเข้าไปหากันไม่ได้ ตรงนี้ทำให้คนที่ในกลุ่มของคนจีนหัวใสมาตั้งศูนย์กลางอยู่ที่ฝั่งประเทศลาวโดยเข้าพื้นที่ของประเทศลาวเป็นคาสโนโรมัน อย่าง คิงโรมัน โดยมีกลุ่มคนจีน บางครั้งก็บอกว่าตรงนี้ เป็นส่วนกลาง ที่จะรับยาเสพติดเพื่อกระจายไปต่างประเทศบ้าง กระจายเข้าไทยบ้าง...เขาไม่ได้ค้าโดยตรง แต่เขาเหมือนกับว่าให้สถานที่ พักยาแล้วก็ได้ประโยชน์จากตรงนั้น...สมมุติตัว 500 ล้านเม็ด ถ้ารับฝากสมมุติว่าเม็ดละ 2 บาท หรือ 3 บาท ดีเป็นเท่าไร รับฝากเฉยๆ ไม่ต้องทำอะไรเลย (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

กระบวนการในการรักษาคุณภาพสินค้า ฐานลูกค้า และระบบตัวกลางในการกระจาย สินค้าเป็นกลไกสำคัญของการดำเนินธุรกิจของกลุ่มค้ายาเสพติดข้ามชาติ โดยที่ผ่านมา การจับกุมทำให้พบ หีบห่อผลิตภัณฑ์ (packaging) ซึ่งมีลักษณะเหมือนกันผุดขึ้นในหลายๆ ประเทศ อาทิ ไทย สิงคโปร์ ออสเตรเลีย ทำให้เป็นหลักฐาน ที่ชี้ให้เห็นว่า กลุ่มอาชญากรมีเครือข่ายที่เป็นตัวกลางในการกระจายสินค้าไปยังตลาดโลก ผู้บริหารหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายแห่งหนึ่งกล่าวว่า “พวกนี้เขาก็จะมีคุณภาพของเขา เหมือนกับเขาเป็นองค์กรใหญ่มั่นเหมือนกับว่าผู้ขายกับผู้ซื้อ ผู้ซื้อทำรายได้ให้เขาปีหนึ่งมหาศาล หลายหมื่นหลายแสนล้านบาท พอผู้ซื้อคนนี้นับมันก็จะรู้ว่าเจ้านี่ของไม่ดี จะหันหาเจ้าอื่น (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

รูปแบบของการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายและเข้าข่ายการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ ซึ่งพบมากในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ แก๊งขอมทาน โดยมีผู้ดำเนินการส่วนใหญ่เป็นประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ พม่า

ลาว ซึ่งเชื่อมโยงกับกระบวนการลักลอบขนคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย มีการจัดหาบ้านพัก เพื่อสำหรับให้ ขอทานพักอาศัยและวางแผนการดำเนินการ ผู้บริหารของหน่วยงานบังคับ ใช้กฎหมายแห่งหนึ่งกล่าวว่า

พวกนี้มันจะเป็นลักษณะของการเอาคนเข้ามา ส่วนใหญ่เป็นคนที่ขาดโอกาส คนที่ลำบาก ยากจนแล้วก็มารวมกันในบ้านสัก 30 คนแล้วก็อาจจะเป็นคนไทยนำไปตามตลาดต่างๆ 2 คน บ้าง 3 คน บ้าง โดยจะมีคนคอยควบคุมแต่ถ้าไม่เข้าไปแต่คอยดูเพื่อจะไม่ให้มีการเม้มเงิน แล้วตอนเย็นก็จะมีคนมารับไปรวมกันให้กินข้าวแบบพอประทังชีพไว้ (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

นอกจากนี้ ยังมีคดีที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมไซเบอร์ อย่างเช่น การพนันออนไลน์ การฉ้อโกงทาง อินเทอร์เน็ต ซึ่งมีชาวต่างชาติร่วมขบวนการด้วย มีการหลอกล่อซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ การปลอมแปลง สินค้า การปลอมแปลงเอกสารราชการซึ่งมักเกี่ยวข้องกับการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การดำเนินการ ในรูปแบบดังกล่าวมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนและมีกลยุทธ์ที่แยบยล ตัวอย่างเช่น การพนัน ออนไลน์ มีการมาเช่าห้องพักอยู่ในประเทศไทยซึ่งเป็นการ อาศัยช่องที่มีการปล่อย เช่าคอนโดอย่างผิดกฎหมาย เป็นจำนวนมาก เข้ามาทำ server เพื่อให้บริการการพนันออนไลน์ โดยลูกค้าเป็นลูกค้าที่อยู่ในประเทศ และมี ฝ่ายเจ้าหน้าที่ ของกลุ่มอาชญากรรมนั้นดูแลระบบอยู่ในภูเก็ต หรือแก๊ง call center ซึ่งมีการใช้เครือข่ายระหว่าง ประเทศเพื่อศึกษาวิเคราะห์ผู้ที่มีโอกาสสูงในการตกเป็นเหยื่อ

พวก Call center ถามว่าทำไม Call center ต้องมาตั้งศูนย์เปิดเช่าห้องแล้วนั่งโทรศัพท์ Call center ที่เอาคนจีนมานั่งโทรนี้ หมายความว่าเขาไม่ได้หลอกคนไทยนะครับ อาจเป็น การกระทำความผิด 2 ประเทศเลย ก็คือว่าใช้สถานที่กระทำความผิดทั้งที่จีนและที่ไทยก็คือ ผู้เสียหายส่วนใหญ่อยู่ในประเทศจีน แต่ว่าคนนั่งโทรหลอกอยู่ในประเทศไทย ด้วยความที่คน จีนอยู่เยอะ เขาอยู่แล้วเขารู้สึกว่ามันกลมกลืนเขาก็มาเช่าห้องกันอยู่ แล้วก็ในห้องที่เราเข้าไป ค้นก็จะเป็นคอมพิวเตอร์แต่ละคนนั่งเรียงๆ แล้วก็บท Script ในการหลอกลวงไปที่ปลายสาย ก็จะมีเบอร์โทรศัพท์ แรกจะเป็นการ Random โทร แต่หลังๆ รู้สึกว่าเขาจะพัฒนาไปถึง ว่าเป็นเบอร์โทรศัพท์มาจากผู้กระทำความผิดอีกส่วนหนึ่งที่อยู่ในประเทศจีน ซึ่งไปเสาะแสวงหา เบอร์ว่าเป็นเบอร์ของข้าราชการที่เพิ่งเกษียณอายุราชการ คือเขารู้พวกนี้จะได้เงินบำนาญ มีเงินก้อนสุดท้ายเก็บอยู่ ก็คือเป็นเบอร์คุณภาพที่ซื้อมาแล้ว ก็นั่งไล่โทรเลย แล้วก็หลอกลวง ให้โอนเงินไปในประเทศจีน (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

ในส่วนของการปลอมแปลงสินค้าและเครื่องหมายการค้า มีการทำเป็นกระบวนการ หากสินค้า ประเภทใดที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภค โดยเฉพาะในหมู่คนจีน จะมีการส่งคนมาถ่ายรูป เก็บข้อมูล ทั้งหมดของสินค้าเพื่อเอาไปจดทะเบียนในประเทศจีน และมีการเลียนแบบ packaging รูปแบบของผลิตภัณฑ์ จนทำให้ผู้บริโภคเข้าใจว่าเป็นสินค้าจริงที่มีราคาแพงกว่า และทำให้ผู้ประกอบการซึ่งเป็นเจ้าของตัวจริง ของสินค้าชนิดนั้นไม่สามารถขายในประเทศจีนได้ ตัวอย่างเช่น การเสีย trademark ของ บริษัท Apple ทำให้ บริษัทในจีนซึ่งแย่งจดทะเบียนคำว่า “iphone” สามารถขาย accessories มือถือของ iphone ในจีนได้อย่าง ถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ บริษัทของนักธุรกิจผู้ให้ข้อมูลเองซึ่งผลิตและจำหน่ายชุดชั้นในจากผลิตภัณฑ์ แปรรูปยางพาราซึ่งเป็นที่ยอมรับในหมู่ชาวจีนก็เคยถูกระบบการดังกล่าวกระทำรูปแบบเช่นเดียวกัน ซึ่งนักธุรกิจชาวจีนท่านหนึ่งกล่าวว่า

ถ้าเค้าเอาไปแอบขายแล้วยอดไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ของยอดกำไรของเรา ผมถือว่าผมยกให้ ถือซะว่ามันเป็นค่าโฆษณาให้เรา แต่ถ้าเกินกว่านั้น ผมเอาเรื่อง เคยจับได้จาก ตัวแทนจำหน่ายเราเองร่วมมือกับพวกนั้น ทำ packaging ให้เค้า...เค้าเข้ามาเป็นแก๊ง มาถ่ายรูปสินค้า โลโก้ทุกอย่างไปหมดเลย ถ้าเจ้าของไม่รู้จับป้องกันตัว ไม่มีตัวแทนจำหน่ายในจีน ก็ไม่ได้จดทะเบียน บิวตี้บุฟเฟอของคนไทย เดียวนี้เข้าจีนไม่ได้แล้วนะครับ (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2562)

นอกจากนี้ ในส่วนของการฉ้อโกง การหลอกลวงซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ยังมีรูปแบบของการสั่งสินค้าข้ามประเทศ โดยเมื่อสินค้าเดินทางไปถึงยังประเทศปลายทาง มีการโกหกหลอกลวงว่าสินค้าไม่เป็นไปตามมาตรฐานและจะยกเลิกสัญญาไม่รับสินค้า ส่งผลให้ผู้ผลิตไม่ได้รับค่าของ ในขณะที่อีกฝ่ายมีการร่วมมือกับศุลกากรปลายทางเพื่อเคลียร์สินค้าออก และมีการปลอมแปลงใบตราส่งสินค้า หรือที่เรียกว่า “Bill of Lading” (B/L) ซึ่งเป็นเอกสารสำคัญที่ใช้แทน “ใบเสร็จ” (Receipt) ที่ออกให้โดยผู้ขนส่งให้กับผู้ส่งสินค้า (Shipper) ว่าได้รับสินค้าในสภาพที่ดีเพื่อทำการขนส่งแล้ว นักธุรกิจชาวจีนท่านหนึ่งให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า

ผมเจอกับตัวเอง เค้าจ่ายมัดจำมาก่อนส่วนเดียว พอส่งของไปถึงที่ปลายทางที่จีน เค้าบอกว่าสินค้าผมไม่ได้มาตรฐาน เค้าปฏิเสธไม่รับ ผมนี่ปวดหัวเลย ต้องจ่ายค่าขนส่งกลับอะไรอีก แต่มารู้อีกที clear ของเราออกไปหมดแล้ว...ศุลกากรทางนั้นก็ช่วย เค้าปลอมเอกสารทุกอย่างตามก็ไม่รู้จะไปตามที่ไหน ได้ยินทีหลังว่าทำมาหลายประเทศเลย (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2562)

ซึ่งสอดคล้องกับฝ่ายบังคับใช้กฎหมายซึ่งผู้บริหารของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายท่านหนึ่งให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า

Case ฉ้อโกงมา โกงเงินมา 600 ล้าน 700 ล้าน แล้วก็หลบหนีมา คือยังไม่ทันได้พอกก็คือเอาเงินสดเข้ามา แล้วก็มาตั้งหลักอยู่ เข้าคอนโดมิเนียม ซื้อบ้านหรืออยู่ก่อน ยังไม่ได้เอาเงินมาประกอบธุรกิจ เดือนที่แล้วจับได้ 3-4 คน ก็คือโกงมา 600-700 ล้านบาท ก็มาพักอาศัยเข้าคอนโดมิเนียม แล้วก็ใช้ชีวิตอยู่อย่างหรูหราสะดวกสบาย แต่ยังไม่ทันได้เริ่มทำธุรกิจ ส่วนใหญ่รัฐบาลเขารู้เร็วเขาก็ประสานเราเร็ว เราก็จับเร็ว” (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2562)

ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้อง กับยาเสพติด และการค้ามนุษย์ อาทิ สภาพทางภูมิศาสตร์ เส้นทางพรมแดนทางธรรมชาติซึ่งเอื้อต่อการหลบซ่อน การคมนาคมขนส่ง เส้นทางน้ำ อย่างแม่น้ำโขงซึ่งสามารถ เชื่อมต่อประเทศไทย ผ่านสามเหลี่ยมทองคำไป ยังประเทศจีน และประเด็นด้านการบังคับใช้กฎหมาย ในเขตแม่น้ำโขงที่มีความยากลำบาก เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ร่วมระหว่างไทยและลาว การดำเนินการใดๆ ต้องเป็นไปด้วยความระมัดระวัง เพื่อมิให้กระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทำให้กลุ่มผู้กระทำความผิดอาศัยช่องว่างของ การขาดความร่วมมือระหว่างประเทศดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมายข้ามประเทศ ผู้บริหารของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายกล่าวว่า

ง่ายที่สุดเลยเพราะว่าหลังจากลงน้ำโขงเรียบร้อยแล้ว ไทยแทบ จะทำอะไร ไม่ได้เลยเพราะไม่มีหน่วยงานไหนเขากล้าทำ...มันน่าจะเป็นพื้นที่ร่วมกันส่วนหนึ่ง แต่ถ้าถามลาวเขาก็จะบอกว่า น้ำโขงอยู่ที่ไหนลาวอยู่ที่นั่น คือเราไม่อยากไปเสียความสัมพันธ์ตรงนั้นแต่ถ้าจริงๆ แล้วมันก็ต้องร่อนน้ำแบ่งกันคนละครึ่ง (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการกระทำผิด โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยว ซึ่งมี ประชากรชาวจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและสามารถหาที่พักอาศัยทั้งระยะสั้นและระยะยาวได้ในราคาที่ไม่ เพียงและอย่างสะดวกสบายจากปัญหาการกว้านซื้อหรือเช่าเหมาคอนโดหรือที่พักอาศัยเพื่อมาปล่อยเช่า ในลักษณะของ โรงแรม ทำให้ยากต่อการตรวจสอบ ผู้บริหารหน่วยงานบังคับใช้ กฎหมาย อธิบายปัจจัยที่เอื้อต่อการกระทำผิด ดังนี้

ผู้เสียหายส่วนใหญ่อยู่ในประเทศจีน แต่ว่าคนนั่งโทรศัพท์อยู่ในประเทศไทย เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่อย่างที่บอกก็มีคนจีนมาเที่ยวปกติอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นคน จีนเดินมา เซเวน มาซื้ออาหาร มาซื้ออะไรอย่างนี้ คนทั่วไปเขาจะไม่ได้มองว่าคนพวกนี้มาทำอะไร ทำอาชีพอะไรอยู่ ทำไมมาอยู่กันเยอะแยะ เขาก็จะมองว่าเขาอยู่แล้วเขารู้สึกว่า กลมกลืน เขาก็มาเช่าห้องกันอยู่” (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2562)

ปัจจัยถัดมาคืออุปสงค์ (demand) ของสินค้าผิดกฎหมายที่มีปริมาณมากและมีอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการรักษาคุณภาพสินค้า ฐานลูกค้า เช่นเดียวกับการประกอบธุรกิจโดยทั่วไป เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายเพื่อกำจัดอุปทาน (supply) เป็นไปด้วยความยากลำบาก ผู้บริหารของหน่วยงานบังคับ ใช้กฎหมายอธิบายปัจจัยคงอยู่ของการกระทำผิดดังนี้

ยาเสพติดที่มันไม่หมดไปก็เนื่องมาจากบางที่ต้องการรักษาฐานลูกค้า สมมุติว่านาย ก. เป็นลูกค้า สมมุติว่าตรงนี้อาจารย์ยาเสพติดให้กับนาย ก. นาย ข. นาย ค. พอยาเสพติดไม่ถึง นาย ก. ตรงนี้ก็ต้องรับผิดชอบในการส่งยาให้ลูกค้าขาดเพราะถ้าลูกค้าขาดเมื่อไร ปู่เขาก็ต้องไปหาแหล่งอื่น เขาก็เสียลูกค้าไป เป็นสาเหตุว่าถูกจับเยอะแล้วทำไมยาเสพติด ไม่ลดลง (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

นอกจากนี้ข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ ได้ระบุถึงความตระหนักของหน่วยงานความมั่นคงที่ให้ความสำคัญกับปรากฏการณ์การเข้ามาทำธุรกิจของชาวต่างชาติที่อาจส่งผลกระทบต่อ การทำผิดกฎหมายและพบว่ามีกระบวนการธุรกิจที่ผิดกฎหมายด้วย

ปัจจุบันการประกอบธุรกิจผิดกฎหมายที่สำคัญได้แก่ (1) การค้ายาเสพติด ส่วนใหญ่พบชาว ไต้หวันเข้ามาใช้ไทยเป็นแหล่งจัดหาและแวะพักยาเสพติดจากแหล่งผลิตพม่าไปประเทศที่ สาม (2) การจัดทำเอกสารปลอม (3) การฉ้อโกงข้ามชาติใช้ไทยเป็นพื้นที่ดำเนินการ เป็นการ ร่วมมือกันระหว่างชาวจีนกับชาวไต้หวัน มีคนไทยร่วมขบวนการ (4) การลักลอบนำหญิงจีน มาค้าประเวณี (5) การลักพาตัวเรียกค่าไถ่ เป็นชาวไต้หวันร่วมกับชาวไทย (6) การปลอมแปลงใช้บัตรเครดิต เป็นชาวไต้หวันร่วมกับชาวมาเลเซีย (7) การเปิดบ่อนพนันออนไลน์

เป็นชาวไต้หวันร่วมกับชาวจีน และ (8) การลักทรัพย์ทั้งกับชาวต่างชาติและชาวไทย (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2563)

ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติในพื้นที่ได้ให้ข้อมูลที่น่าสนใจว่า ชาวจีนพักในคอนโดเยอะมากกระจายอยู่แถบรัชดาทั้งย่านห้วยขวาง สุทธิสาร ดินแดง การเข้าอยู่คอนโดจะมาเช่าเองกับนิติ หรือคนไทยเป็นเจ้าของและชาวจีนมาเช่าหรืออาจเป็นคนไทยที่เป็นนอมินีที่ทราบเพราะเคยมีคดีที่จับกุมความผิดในคอนโดเมื่อตรวจสอบก็พบว่ามีการใช้ให้เช่าแบบนอมินี... สองถึงสามปีที่ผ่านมามีความผิดที่พบบ่อยในช่วงนั้นคือการพนันออนไลน์มาเปิดเป็น server แล้วให้คนจีนเข้ามาเล่นคือหลอกคนจีนด้วยกัน... call center คือหลอกโอนเงินอ้างเป็นเจ้าของที่รัฐตั้งในบ้านเราแล้วหลอกคนจีนต่างประเทศ โดยตั้งฐานที่คอนโดที่มีความเป็นส่วนตัวสูงทำให้การได้ข้อมูลการเข้าถึงตรวจค้นจะมีการได้รับการปกป้องจากนิติของคอนโดและเจ้าของสถานที่ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2563)

4.1.3 ข้อมูลจากการจัดประชุมกลุ่มย่อย (focus group)

จากการประชุมกลุ่มย่อย (focus group) ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐและนักวิชาการเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562 ที่จังหวัดเชียงใหม่ และเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2562 ที่กรุงเทพมหานคร ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาและรูปแบบของการดำเนินธุรกิจของนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะนักลงทุนชาวจีน รวมถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดสภาพปัญหาดังกล่าว ดังนี้

(1) การประกอบธุรกิจต้องห้ามของบุคคลต่างด้าวโดยการใช้คนไทยถือหุ้นแทน (nominee)

การประกอบการซื้อขายและจัดหาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เป็นธุรกิจที่ได้รับความนิยม ในหมู่นักลงทุนต่างชาติ โดยที่อสังหาริมทรัพย์ ถือเป็นธุรกิจภายใต้กำกับพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจต่างด้าว ทำให้มีการใช้สถาบันการเงินขนาดใหญ่ในต่างประเทศร่วมลงทุนกับคนไทย โดยกรรมสิทธิ์เป็นของ บริษัทที่จัดตั้งจดทะเบียนในประเทศไทย มีการแลกเปลี่ยนซื้อขายโอนกรรมสิทธิ์ในนามของบริษัทสัญชาติไทย โดยที่เจ้าของตัวจริงเป็นชาวต่างชาติซึ่งไม่สามารถกระทำได้ภายใต้กฎหมายไทย นอกจากนี้ ยังพบรูปแบบของการควบซื้อกิจการของบริษัทจีนจากคนไทยเข้ามาดำเนินการต่อโดยมิได้มีการเปลี่ยนแปลง ข้อมูล ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับการรับจดทะเบียนจัดตั้งโดยบริษัทไทยแล้วมาเปลี่ยนเป็นต่างด้าวในภายหลัง การกระทำผิดซึ่งอาศัยการประกอบกิจการในนามของคนไทยในลักษณะดังกล่าวพบมากในพื้นที่จังหวัด เชียงใหม่

ประเภทการลงทุนที่คนจีนนิยมกันส่วนใหญ่เป็นการลงทุนภายใต้บัญชี 3 ของพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจคนต่างด้าวซึ่งเป็นบัญชีประเภทการลงทุนกลุ่มใหญ่ที่สุดที่ห้ามประกอบการ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว อาทิ การจดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทไทยเพื่อประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เพื่ออยู่อาศัยหรือซื้อเพื่อปล่อยเช่าให้กับคนจีนด้วยตนเอง หนึ่งในรูปแบบการลงทุนของนักลงทุนชาวจีน ในลักษณะดังกล่าว ซึ่งเป็น ข้อมูลที่สอดคล้องกับการสัมภาษณ์เชิงลึก คือการกว้านซื้อคอนโดมิเนียมห้องชุด เพื่อนำมาปล่อยเช่าในลักษณะ ของ service apartment โดยมุ่งเน้นหาคอนโดมิเนียมอัจฉริยะ (smart condominium) อาทิ การใช้โทรศัพท์มือถือแทนการยืนยันตัวตนด้วยตัวบุคคล เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกตรวจสอบจากข้อจำกัด ของกฎหมายและการจัดเก็บภาษีจากรายได้ที่เกิดขึ้น รวมถึงการให้คนไทยซื้อบ้านที่อยู่อาศัยแทน หรือให้ถือหุ้นแทนเพื่อให้สามารถซื้ออสังหาริมทรัพย์ในรูปแบบบ้านและที่ดิน

จากข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อย ผู้แทนจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายท่านหนึ่งกล่าวว่า

“อย่างคนจีนซื้อหมู่บ้านมี 40 หลัง คนไทย 7 หลัง นอกนั้นเป็นของคนจีน เป็นของชาติอื่น ซื่อก็คือซื้อจริงๆ เช่าระยะยาว ซื้อไม่ได้ เช่าระยะยาว 30 ปี มีจดทะเบียนเช่าระยะยาว แต่วีซ่าที่อยู่ไทยจากการ ตรวจสอบเป็นวีซ่าท่องเที่ยวไม่ใช่วีซ่าระยะยาวเลย แล้วตัวเขาไม่ได้อยู่ในประเทศ ปลอยเช่าผ่าน...และก็มีกรณีบริษัทที่เป็นคนไทย จดทะเบียนปลอยโน่นนั่นนี่ ตรวจสอบในเชิงลึกมาแล้ว แต่ว่าไม่มีเอกสาร ผู้ที่เป็นเจ้าของบริษัทที่จดทะเบียน สมมุติ นาย ก ก่อนจดทะเบียนมีเงินในบัญชี 2 ล้าน มาจากไหน ก็กลุ่มทุนของจีนโอนมาให้ ซึ่งบริษัทนี้ไม่มี การดำเนินการจริง” (ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อย เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562)

“ในเชียงใหม่ตอนนี้ธุรกิจที่เป็นธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม บ้านจัดสรร หอพัก อพาร์ตเมนต์ ถ้าตรวจกันจริงๆ ผมว่าน่าจะเกิน 50 เปอร์เซ็นต์ที่ถือครองโดยคนจีน อย่างผมรู้จัก คนไทยจากกระยองขายผลไม้ที่จันทบุรี ก็มาคุยกับผมว่าสารวัตรครับ ถ้ามีใครขายโรงแรมในระดับ ที่ว่าไม่เกิน 40-50 ล้าน ทั่วจากจีนพร้อมที่จะมาซื้อ เขาไม่ต้องสร้างอะไรเลย เขามาซื้อโรงแรม แค่มียกคนไทยเป็นคนดูแลโรงแรม 1 คน ที่เหลือคือคนจีน” (ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อย เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562)

ธุรกิจสีเทาในรูปแบบดังกล่าวแม้จะเป็นการใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายดำเนินการ ทำให้อาจมิได้มีความผิดอย่างชัดแจ้งหรือมีหลักฐานของการกระทำผิดอย่างเพียงพอ แต่ก็สามารถนำไปสู่การเชื่อมโยง หรือเอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นหมู่บ้านจัดสรรสำหรับชาวจีน ได้กลายมาเป็นแหล่งกบดาน และสถานที่สำหรับดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมาย อาทิ แก๊ง skimmer แก๊ง call center แก๊งพนันออนไลน์ จะมาอาศัยอยู่ตามหมู่บ้านใหญ่ๆ รวมถึงการจดทะเบียน บริษัทปลอมขึ้นมาเพื่อใช้ในการขอวีซ่าเข้าประเทศ โดยเฉพาะ ส่งผลให้เกิดช่องโหว่ของการป้องกัน กลุ่มบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เข้ามากระทำความผิด

ผู้แทนจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า

...อาศัยในหมู่บ้านใหญ่ๆ ทั้งนั้น เข้าออกยาก แล้วเขาก็จะจ้าง รปภ. ถ้ามีเจ้าหน้าที่ให้แจ้งเขา ไม่ใช่เฉพาะจีนอย่างเดียว แต่ก่อนจีนเขาจะมาทำประโยชน์ มาทำกำไร จีนจะเป็นผู้ประกอบการ รายใหญ่ การส่งเสริมค่อนข้างชัดเจน แต่พอโลกเปลี่ยนไป social มากขึ้น การเปิดกว้างทางการค้าการเดินทางง่ายขึ้น เรามีการทำวีซ่าที่ง่ายขึ้น เปิดช่องให้ทำธุรกิจได้มากขึ้น กลุ่มทุนพวกนี้กระจายตัวและลงมาในระดับรากหญ้าเยอะ” (ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อย เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562)

ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการดำเนินธุรกิจเพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดของกฎหมาย โดยเฉพาะกรณีการใช้คนไทยถือหุ้นแทนนักลงทุนตัวจริงเพื่อให้เสมือนเป็นบริษัทไทยตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ส่วนหนึ่งมาจากการปรับนโยบาย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุน ของหน่วยงานราชการไทยเอง โดยคำนึงถึงการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งถือเป็นจังหวัดที่มีปริมาณค่าของจดทะเบียนมากเป็นอันดับ 5 ของประเทศ มากที่สุดในภาคเหนือ และในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่รัฐจำเป็นต้องปฏิบัติงานตามกฎหมายในเรื่องของการอำนวยความสะดวกและคำนึงถึงประโยชน์ทางเศรษฐกิจในเชิงการกระตุ้นการลงทุน ดังนั้น เมื่อการขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท เป็นไปตามเกณฑ์และระเบียบที่กำหนด รัฐก็ต้องอนุมัติ ผู้แทนจากหน่วยงานด้านพาณิชย์แห่งหนึ่งให้ข้อมูลว่า

“สมัยดั้งเดิมการจดทะเบียนใช้เวลาประมาณเป็นเดือน แล้วก็ลดลงมาเป็นสัปดาห์ เป็นอาทิตย์ สุดท้ายตาม พ.ร.บ. อำนาจความสะดวกอันใหม่ เรามีเวลาในการให้บริการต่อ 1 คำขอประมาณ 1 ชั่วโมง 25 นาที ตั้งแต่ยื่นคำขอไปตรวจจนถึงผู้ประกอบการ ได้รับเอกสารกลับบ้าน...การจดทะเบียนนิติบุคคลเราไม่สามารถที่จะเก็บเอกสารนอกเหนือจากระเบียบได้ รวมทั้งปัจจุบันนโยบายรัฐบาลต้องการให้ง่ายในการเริ่มต้นธุรกิจ” (ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อย เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562)

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยในเรื่องข้อจำกัดของอำนาจหน้าที่ตาม ระเบียบข้อบังคับในเรื่อง การตรวจสอบของพาณิชย์ในเรื่องการถือหุ้น โดยระเบียบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ให้อำนาจนายทะเบียนเพียงการรับจดทะเบียนและปฏิเสธคำขอจดทะเบียน และการตรวจสอบ เป็นไปโดยการคัดกรองเบื้องต้น (screen) โดยกำหนดให้ผู้ขอจดทะเบียนต้องแสดงหนังสือรับรองที่ธนาคารออกให้เพื่อรับรองว่ามีเงินในจำนวนที่สอดคล้องกับจำนวนเงินที่นำมาลงทุน อย่างไรก็ตาม อำนาจของหน่วยงานตามกฎหมายยังคงมีสำหรับกรณีที่เกิดจากการตรวจสอบจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าซึ่งจะมีหน่วยตรวจตราที่จะไปสุ่มตรวจสอบหรือกรณีที่มีเรื่องร้องเรียน ซึ่งการตรวจสอบจะมีได้ครอบคลุมเพียงแค่การตรวจสอบเอกสารเอกสาร หนังสือรับรองต่างๆ แต่รวมถึงงบการเงินด้วย

ซึ่งจากข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อย ตัวแทนของหน่วยงานพาณิชย์แห่งหนึ่งให้ข้อมูลว่า

การจดทะเบียนทุกวันนี้เราเหมือนเป็นการตรวจเอกสาร เราไม่สามารถที่จะรู้ได้หรือว่าหลังจากนี้เขาจะไปทำอะไร...ระเบียบในเรื่องกำหนดจำนวนเงินที่สอดคล้องกับการถือหุ้นออกมาตั้งแต่ปี 2554 แล้ว เพื่อป้องกันคนต่างด้าวซึ่งป้องกันได้ระดับหนึ่ง แต่ว่าในความเป็นจริงแล้วมีช่องทางอื่น อย่างเช่น คนไทยทั้งหมดจดทะเบียนไว้ก่อน เสร็จแล้วไปเปลี่ยนกันภายหลัง เอกสารพวกนี้เราไม่ได้เรียกแล้ว อันนั้นเป็นเรื่อง ของในภายหลัง การตรวจสอบเป็นไปได้อย่าง...การเรียกเอกสารนอกเหนือจากตรงนี้ กับหน่วยงานอื่นๆ เราไม่มีอำนาจ มันต้องใช้อำนาจ ของอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่จะต้องออกระเบียบขึ้นมาเพื่อรองรับให้นายทะเบียนมีอำนาจในการเรียกเอกสารเพิ่มเติม (ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อย เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562)

ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนที่ตามมาคือภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของนายทะเบียนที่มีปริมาณมาก และหากต้องทำงานวิเคราะห์ในลักษณะ ของงานสืบสวนด้วยเพื่อวิเคราะห์หาสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่แท้จริงต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะและปริมาณภาระงานอาจมากกว่าที่นายทะเบียนจะสามารถรับผิดชอบได้ ซึ่งปัจจุบันภาระงานเป็นไปเพื่อการอำนวยความสะดวกไม่ใช่ว่าการสืบสวนสอบสวนและในอดีต ก่อนที่จะมีการรวมกับพาณิชย์จังหวัด นายทะเบียนมีภาระหน้าที่น้อยกว่า ปัจจุบันซึ่งครอบคลุมเฉพาะการจดทะเบียนธุรกิจและส่งเสริมธุรกิจ ทำให้สามารถมีปฏิสัมพันธ์ กับภาคธุรกิจติดตามความเป็นมา เป็นไปได้ แต่ภายหลังเมื่อมีการปรับโครงสร้าง บทบาทของนายทะเบียนคือต้องให้บริการจดทะเบียนทุกเรื่องของทุกหน่วยงานของกระทรวงพาณิชย์ อาทิ ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมทรัพย์สินทางปัญญา กรมการค้าภายใน กรมการค้าต่างประเทศ ซึ่งมีบทบาทเสมือนกับผู้รับการแจ้งเกิด จึงทำให้มีข้อมูลเพียงสถิติการจดทะเบียน และงบการเงิน

ปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งอาจมีผลต่อการย้ายถิ่น ของชาวจีนซึ่งส่งผลกระทบต่อธุรกิจการลงทุน ในบัญชีต้องห้ามของไทยคือการเปลี่ยนโครงสร้างการเสียภาษีโดยใช้สัญชาติเป็นพื้นฐาน (national based) ของประเทศจีน คล้ายกับระบบของสหรัฐอเมริกาซึ่งจะมีการจัดเก็บภาษีจากบุคคลสัญชาติจีนไม่ว่าจะอยู่ส่วนใดของโลก ทำให้เกิดความพยายามที่จะย้ายประเทศแปลงสัญชาติเพื่อหลบเลี่ยงภาษี

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยจากการได้รับความร่วมมือของคนในท้องถิ่น หรืออาจเป็นเจ้าของบ้าน คอนโดมิเนียมหรือห้องชุดเองที่ต้องการขาย มีการช่วยเหลืออำนวยความสะดวก แม้การกระทำดังกล่าวจะสามารถกระทำได้ตามกฎหมาย แต่ก็อาจมีผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว จากการสนทนากลุ่มย่อย เจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายท่านหนึ่งกล่าวว่า “ในเชียงใหม่มีแบบนี้ ลักษณะของหมู่บ้าน ในจังหวัดเชียงใหม่ของแต่ละหมู่บ้านมี ปรก. มีประตูหลายชั้น เจ้าหน้าที่เข้าไปค่อนข้างลำบาก ไปบ้านไหน พอเราแจ้งเขาก็ไปบอก เข้าหมู่บ้านเข้าไปยากมาก บางทีเขาจะโทรถามก่อนว่าได้นัดเจ้าหน้าที่ไว้ไหม” (ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อย เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562)

(2) การประกอบธุรกิจที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวโดยมิได้เป็นไปตามกฎหมาย

รูปแบบของการปลอมแปลงข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการจัดตั้งจดทะเบียนบริษัทของนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะในกลุ่มชาวจีนที่พบอีกลักษณะคือการจ้างแรงงานต่างด้าวทั้งที่เป็นในลักษณะของแรงงานที่ผิดกฎหมายและการจ้างแรงงานต่างด้าวเกินโควตาที่กฎหมายกำหนดซึ่งยึดตามทุนจดทะเบียน เพื่อเป็นการลดต้นทุนและเอื้อประโยชน์ให้การประกอบการ ส่งผลให้เกิดการปลอมแปลงข้อมูล ทุนจดทะเบียนเกิดขึ้น

จากข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อย ผู้แทนจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า

เรามีระเบียบว่าคุณต้องจดทะเบียนลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัทจำกัด ซึ่งมีทุนไม่ต่ำกว่า 2 ล้านบาทจึงจะจ้างคนต่างชาติได้ 1 คน เพราะฉะนั้นใน บางบริษัทที่ต้องการจะเอาคนต่างชาติเข้ามาทำเยอะๆ เขาจำเป็นต้องจดทะเบียนบริษัทมากกว่านั้น 4 ล้านได้ 2 คน 6 ล้านได้ 3 คน 8 ล้านก็ได้ 4 คน แล้วในจำนวนนี้ต้องมีพนักงานคนไทยไม่ต่ำกว่า 4 ต่อ 1 นั้นหมายความว่าต้องจ้างคนไทย 10 คนต่อคนต่างชาติ 1 คน แล้วต้องมีเงินเดือนไม่ต่ำกว่ารัฐบาลกำหนด ตอนนั้นก็คือ 9,600 และในการทำธุรกิจ คนต่างชาติเหล่านั้นต้องมีอัตราเงินเดือนตรงตามที่เรากำหนด เช่น ในโซนของจีนอยู่ที่ 35,000 ต่อเดือน ไต้หวัน 45,000 ต่อเดือน เป็นโซนยุโรปหรือญี่ปุ่น 50,000 บาทต่อเดือน ดังนั้นในการยื่นธุรกิจ แนวโน้มของธุรกิจที่จะ make เอกสารขึ้นมาให้ตรงตามเงื่อนไขเยอะมากและจะพยายามจดทะเบียนทุนเยอะๆ เพื่อที่จะได้รับคนต่างชาติเข้ามา” (ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อย เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562)

(3) การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติอย่างชัดแจ้ง โดยสำหรับคดีที่มีกลุ่มคนจีนเกี่ยวข้อง อาทิ การฉ้อโกง โดยเฉพาะในรูปแบบอาชญากรรมไซเบอร์ อย่างแก๊ง call center การข่มขู่เรียกค่าไถ่ การพนันออนไลน์ การค้าอวัยวะสัตว์ป่า อาทิ งาช้าง นอแรด โดยที่ประเทศปลายทางคือประเทศจีน และในส่วนของคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ มักเกี่ยวข้องประเทศเพื่อนบ้าน

ประเทศไทยถูกใช้เป็นฐาน (safe haven) ในการกระทำความผิดซึ่งเกี่ยวข้องกับ อาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบใหม่ๆ โดยในรูปแบบอาชญากรรมไซเบอร์ เช่น แก๊งรับจ้างกด like หรือ review สินค้า ซึ่งเกี่ยวข้องกับการฉ้อโกง การจัดตั้งศูนย์ซื้อขายเงินล่วงหน้า เพื่อเก็งกำไรในเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงิน โดยที่มีได้อยู่

ภายใต้กำกับของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งบางครั้งก็ได้มีการซื้อขายจริง รวมถึงการกระทำผิดด้านการฟอกเงิน โดยการลงทุนซื้อสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทย อาทิ พืชยา เพื่อฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมาย

รูปแบบของการก่ออาชญากรรมข้ามชาติในลักษณะของการฉ้อโกงในรูปแบบใหม่อื่นๆ คือ การจัดตั้งบริษัทในหลากหลายประเทศ และมีการทำเรื่องขอสินเชื่อจากสถาบันการเงิน ในประเทศไทยเพื่อลงทุนซื้อสินค้าจากบริษัทในกลุ่มอาชญากรรมร่วมมือกันจัดตั้งขึ้นเอง โดยหลังจากทางสถาบันการเงินได้มีการตรวจสอบว่ามีบริษัทที่จะสั่งซื้อของอยู่จริงแล้วจึงดำเนินการปล่อยสินเชื่อให้กับบริษัทปลอมที่อ้างว่าได้มีการสั่งซื้อและประสงค์จะชำระสินค้าในต่างประเทศ โดยมีบริษัทปลอมที่จัดตั้งในไทยช่วยดำเนินการปลอม Bill of Lading (BL) โดยที่ไทยไม่ได้มีการตรวจสอบกับศุลกากรว่ามีของเข้ามาจริงหรือไม่ ประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องคือ ฮองกง สิงคโปร์ ไทย มาเลเซีย

ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดโอกาสให้กลุ่มอาชญากรข้ามชาติเข้ามาดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมายได้สะดวกสืบเนื่องมาจากนโยบายการส่งเสริมการลงทุนที่ต้องการอำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนใหม่และรูปแบบการลงทุนใหม่ๆ และการส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งถือเป็นรายได้สำคัญของประเทศ ทำให้เกิดการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ อาทิ การมีวีซ่า on arrival การยกเว้นค่าธรรมเนียมวีซ่า เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวและเพื่อให้ง่ายต่อการเข้ามาท่องเที่ยว

จากข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อย ผู้แทนของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายท่านหนึ่งกล่าวว่า ในเรื่องของการเปิดบ้านเรื่องวีซ่า ตอนนี้ง่ายมากโดยคนจีนถ้าจะเข้าประเทศไทยก็ต้องมีวีซ่า คุณจะเข้ามาอย่างน้อยคุณต้องมี tourist วีซ่าถึงจะเข้าได้ ถ้าไม่มีก็ขอวีซ่า on arrival ที่สนามบินได้ ตอนนี้อยกเว้นค่าธรรมเนียมค่าธรรมเนียมมหาศาลได้ถูกยกเว้นไปแล้ว เพราะฉะนั้นเข้ากันมาอย่างสนุกสนาน แล้วก็เข้ากันมาเยอะมาก...5 วันก็เพียงพอต่อการจะมานั่ง call center แล้ว ตัวนี้มาตรา 38 เป็นส่วนที่จะต้องไปตาม ซึ่งเร็วๆ นี้ได้ตรวจสอบตามมาตรา 38 ที่พักสัญญาเช่าต่าง ๆ จริง ๆ พอไปดูไม่ใช่เขาเลย ใครก็ไม่รู้อยู่ที่บ้านหลังนั้น (ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อย เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562)

4.2 การศึกษาผลกระทบทางความมั่นคงของธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

4.2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจและเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะนักลงทุนชาวจีนในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ภูเก็ต มหาสารคาม จันทบุรี และกรุงเทพมหานคร ทำให้ทราบถึงผลกระทบในหลายๆ มิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ด้านความมั่นคง การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายหรือ การลักลอบเข้าเมืองซึ่งผิดจากวัตถุประสงค์ของประเภทของวีซ่า การแอบพักอาศัยเกินระยะเวลาที่วีซ่ากำหนด ส่งผลให้รัฐไม่สามารถตรวจสอบการเดินทางเข้าออกของบุคคล รวมถึงการลักลอบเข้าเมือง ซึ่งมักแฝงด้วยการดำเนินกิจกรรมที่ผิดกฎหมายอันเป็นภัยต่อสังคมหรืออาจสร้างความรำคาญ ก่อความไม่สงบให้แก่บริเวณชุมชนที่พักอาศัย ผู้บริหารของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายท่านหนึ่งกล่าวว่า

มีผลในเรื่องความมั่นคง เนื่องจากว่าการที่คนเข้ามาโดยผ่านจุดชายแดน เราได้คัดกรองคน ความเสี่ยงก็จะลดลง แต่ถ้าเข้ามาโดยช่องทางธรรมชาติที่เราไม่ได้กำหนด เราก็ไม่รู้ว่าเขาเข้า

มาโดยเจตนาอะไรบางครั้งอาจจะมาก่อเหตุหรือมาตั้งกลุ่มแล้วก็มาเป็นมาเพิกกันเอง มาคบค้ากับพวกชาติเดียวกันเอง (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

4.3 การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

4.3.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ

(1) ด้านเศรษฐกิจ การเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะกลุ่มการลงทุนของจีน แม้จะมีใช่เป็นการกระทำผิดด้านอาชญากรรมข้ามชาติโดยชัดแจ้ง แต่เป็นการใช้ช่องโหว่ในทางกฎหมายเพื่อหลบเลี่ยงข้อจำกัดทางกฎหมายในการดำเนินธุรกิจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค ทั้งนี้ การเข้ามาของทุนจีนในช่วงแรกๆ ดูเหมือนจะทำให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชน แต่กลับสร้างปัญหาด้านความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของชุมชนในระยะยาว เกิดการผูกขาดทางการค้า รวมถึงการนำไปสู่เกษตรพันธสัญญา ซึ่งสร้างความสูญเสียให้แก่คนในชุมชน

อาทิ ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีการเช่าพื้นที่ทำการเกษตรขนาดใหญ่โดยกลุ่มทุนจีน มีการจ้างแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมาย มีการปฏิเสธค่าแรง มีการใช้สารเคมี ทำลายสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งน้ำของชุมชน มีการหลอกให้ปลูกหน่อกล้วยสายพันธุ์ที่จีนจะรับซื้อ พร้อมทั้งหลอกขายผลิตภัณฑ์เคมีทางการเกษตร โดยท้ายที่สุดไม่มีการรับซื้อจริง หรือในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นการทำธุรกิจลงทุนภาคบริการแบบผูกขาด เกิดเป็นธุรกิจครอบงำของของคนจีนเอง ไม่มีการสร้างรายได้หรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจแบบยั่งยืนให้แก่ชุมชน โดยอาศัยประโยชน์จากการได้รับความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยวจีนของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทย (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

ซึ่งสอดคล้องกับพื้นที่จังหวัดอื่นที่ผู้บริหารของหน่วยงานพาณิชย์ และหน่วยงานภาคเอกชนให้ข้อมูลน่าสนใจว่า

ความจริงถ้าเทียบกับเชียงใหม่จะเห็นภาพเลย การเข้ามาของกลุ่มทุนจีนในเชียงใหม่ตอนแรกๆ เหมือนกับคนในพื้นที่ก็ได้ประโยชน์ แต่หลังๆ เหมือนกับว่าไม่ว่า จะไปทำอะไรก็จะเป็นบริษัทของทางจีนไปหมด เช่น รถก็เป็นรถของจีนร้านอาหารของจีน ไกด์ของจีน แล้วกลุ่มนี้เขาได้เงินเขาก็ส่งกลับประเทศเขาหมด ก็เหมือนกับว่าการเข้ามาของจีนไม่ได้สร้างให้เกิดประโยชน์อะไรกับคนไทยเท่าไร (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

ถ้าเรื่องท่องเที่ยวมีร้านอาหาร 2-3 ร้าน ไม่เยอะเหมือนเชียงใหม่ ส่วนมากก็ เปิดรับเฉพาะทัวร์จีนอย่างเดียวเราก็เลยคาดเดาว่าเขาน่าจะเป็นทุนจีน หน้าร้านเขาไม่ขาย เขาจับทัวร์อย่างเดียว...ส่วนมากมาจากเชียงใหม่ คือศูนย์ใหญ่เขาน่าจะอยู่ที่เชียงใหม่ ผมว่าจะเหมือนกรุงเทพฯ หรือพัทยา ภูเก็ตที่มีทุนจีนมาตั้งรถเช่าไปถึงโรงแรม ร้านอาหาร ของฝากครบวงจร ไม่ว่าจะเป็นผลไม้ก็มีผลไม้จันทบุรีถึงเชียงใหม่ ที่มีล้งจีนมา (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

ผลกระทบทางเศรษฐกิจอีกประการที่สำคัญซึ่งอาจเป็นผลกระทบในระดับมหภาคคือการสูญเสียรายได้ของรัฐจากการจัดเก็บภาษีจากการประกอบธุรกิจในรูปแบบของสถาน

ประกอบการ โรงแรม ที่พักอาศัย ดังที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับรูปแบบ การลงทุนของกลุ่มทุนจีน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเข้าครอบครองและประกอบการซื้อขายและจัดหาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ อาทิ การกว้านซื้อคอนโดที่พักอาศัย เพื่อนำมาทำการปล่อยเช่าเป็นลักษณะรายวัน ให้กับนักท่องเที่ยวชาวจีน (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562)

การดำเนินกิจการในรูปแบบดังกล่าว เป็นลักษณะของการประกอบกิจการ ในรูปแบบของโรงแรมที่เป็นการหลบเลี่ยงการถูกกำกับโดยพระราชบัญญัติโรงแรม และรายได้ที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวจะไม่ถูกรายงานให้กับกรมสรรพากรซึ่งถือเป็นความสูญเสียทางเศรษฐกิจของรัฐ และยังส่งผลต่อผลกระทบทางสังคมอื่น ๆ ตามมา อาทิ ความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินของผู้พักอาศัยประจำ เช่นเดียวกับกรณีการรับจ้างของคนไทย ในการทำหน้าที่เป็นเจ้าของสินค้า ทำให้รัฐสูญเสียรายได้มหาศาลจากการจัดเก็บภาษี ซึ่งผู้บริหารหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายกล่าวว่า

อาคารที่ดัดแปลงพวกนี้ 100 เปอร์เซ็นต์มันเป็นโรงแรมไม่ได้ เพราะว่าลักษณะการก่อสร้างมาคือไม่ได้ตั้งใจจะเป็นโรงแรมตั้งแต่แรก ซึ่งการจะออกใบอนุญาตต่างๆ ทางปกครองเขายืนยันว่าอย่างไรก็ออกไม่ได้ แต่ว่าก็ต้องหาทางออก เพราะมันเต็มไปหมดทุกที่แล้ว ตอนนี้เป็นปัญหา ซึ่งตอนนี้ประชุมกันอยู่ตลอดก็หาทางแก้ไขอยู่ คือเขาก็อยากให้ทุกอย่างเข้ามาอยู่ในระบบ อันแรกคือระบบฐานภาษี เพื่อจะได้เอาภาษีเข้าประเทศ (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2562)

อย่างไรก็ดี การเข้ามาของทุนจีนมิได้มีผลกระทบในเชิงลบเสียทีเดียว เนื่องจากในมุมของธุรกิจการลงทุนปัจจุบันต้องพึ่งกระแสโลกาภิวัตน์ ต้องมีการพึ่งพาเศรษฐกิจระหว่างกัน โรงแรมที่พัก ร้านอาหาร สถานศึกษา สถาบันเทึ่ในท้องถิ่นมีรายได้ จากการเข้ามาของทุน จีนและนักท่องเที่ยวชาวจีนมหาศาลเช่นกัน ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า

ถามว่ากระทบไหม ผมเชื่อว่ากระทบ แต่มันก็ต้องหา วันนี้ถ้าไม่มีเงินตายเลยนะ ในแง่ของธุรกิจตายเลย 1. เขามาลงทุน เขาอาจจะมาดูแลนักท่องเที่ยวของเขา เดี๋ยวนี้โรงแรมต่าง ๆ ต้องพึ่งเงินหมด ไม่ว่าจะเป็นแท็กซี่ ไม่ว่าจะเป็นพนักงาน Staff โรงแรม ไม่ว่าจะเป็นร้านอาหาร ไม่ว่าจะเป็นร้าน Souvenir ร้าน Factory ต่าง ๆ ทุกอย่างมันต้องพึ่งกันหมด การเช่าที่ต่าง ๆ วันนี้แม้กระทั่งโรงแรมต่าง ๆ ก็ต้องให้เงินเช่า ก็ต้องเอา ไม่อย่างนั้นไม่มีค่าใช้จ่ายที่จะไปส่ง (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2562)

(2) ด้านสังคม ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นมีความเชื่อมโยงกับผลกระทบทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย การสูญเสียที่ดินทำมาหากิน ของคนในชุมชน การสูญเสียสถานภาพทางการเงิน การเข้ามาของแรงงานต่างด้าว ล้วนส่งผลกระทบต่อ คุณภาพชีวิต สุขภาพของประชาชนและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชน

การเข้าพื้นที่ทำการเกษตรขนาดใหญ่โดยกลุ่มทุนจีนนำไปสู่การเกษตรพันธะสัญญาซึ่งปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายรองรับ มีการฉ้อโกง ไม่รับซื้อสินค้าเกษตรตามที่ตกลงกัน โดยอ้างสัญญาที่เป็นการเอาเปรียบ เพียงฝ่ายเดียว สร้างหนี้สินมหาศาลให้แก่เกษตรกรของไทย ผู้บริหารหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายแห่งหนึ่งกล่าวว่า

อันนี้คือมีผลกระทบ ต่อเนื่องกัน พอกล้วยที่เป็นพันธุ์อะไรของจีน พอกล้วยนี้มีผลปืบ ก็มีคนไทยหัวใส โดยอาจจะมีคนจีนร่วมอยู่ด้วย คนไทยหัวใสก็มาขาย หน่อกล้วยให้เกษตรกรบอก ว่าพี่ทำ 10 ไร่ใช้ไหมก็จะขายหน่อให้ไร่หนึ่งขายก็หน่อก็ว่ากันไป การันตีว่าสินค้าเดียวจีนรับหมดกล้วยนี้เป็นพันธุ์ที่จีนจะต้องบริโภคเดียวจีนรับหมด...ไม่ใช่ขายหน่ออย่างเดียวด้วย ขายปุย ขายยาฆ่าแมลง พร้อมกับเพิ่มตารางการใส่ปุ๋ย พ่นยาฆ่าแมลงให้ด้วย เหมือนกับว่าถึงเวลาคุณ ต้องใช้ถ้าไม่ใช่ถ้าผลผลิตออกมา ไม่ดีก็ไม่รับซื้อ...พอถึงเวลา ก็หายไปเลย หรือรับซื้อ ก็กดราคา แสดงว่าไม่ทำตามอย่างนี้ๆ ชาวบ้านเสียหายเยอะทั้งเชิงรายทั้งพะเยา (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

ในขณะเดียวกันทรัพยากรธรรมชาติมหาศาลถูกทำลาย โดยตัวอย่างจากกรณีการทำสวนกล้วย เมื่อสินค้าขายไม่ได้ กล้วยจากพื้นที่หลายสิบไร่ก็เน่าเสีย รวมถึงมีการใช้สารเคมีเกินมาตรฐาน เกิดการตกค้าง ปล่อยสารเคมีทิ้งลงแหล่งน้ำ ลงในดิน ส่งผลกระทบต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานบังคับใช้กฎหมายให้ข้อมูลว่า “มีการปล่อยสารพิษลงแม่น้ำ อย่างสวนกล้วย ที่พญาเม็งรายอยู่ติดแม่น้ำอิง ชาวบ้านมา ร้องเรียนหลายครั้ง ว่าเขาเห็นเป็นท่อออกมาจากสวนกล้วยเลย คือปล่อยสารเคมีลงมาแล้วก็มีการทิ้งขวดที่เป็น สารพิษ สารเคมีที่มาทำที่สวนกล้วยก็เอามาทิ้ง” (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ถูกบั่นทอนด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายและผลกระทบ ทางด้านสุขภาพซึ่งเกิดจากการใช้สารเคมีในพื้นที่เกษตรและการปล่อยสารเคมีลงแหล่งน้ำ รวมถึงสารเคมีที่ใช้ รักษาผลผลิตทางการเกษตรซึ่งไม่ได้รับการกำกับดูแลโดยภาครัฐ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานบังคับใช้กฎหมายให้ข้อมูล เพิ่มเติมที่น่าสนใจว่า

คนในพื้นที่เขายังไม่ทำกล้วย เพราะเขาทราบเลยว่ามีการใช้สารเคมีตั้งแต่ตอนแรก จนกระทั่ง มีการบรรจุเป็น pack ที่จะส่งไปเมืองจีน มีการแช่สารเคมีอะไรเต็มรูปแบบ ในพื้นที่เอากกล้วย ไปให้ใครเขาไม่กินเลยถ้ามาจากสวนกล้วย ซึ่งผมเคยเข้าไป ตรวจสอบครั้งหนึ่ง...ปรากฏว่ามีการแช่กล้วยที่เป็นสารเคมีจริงๆ กลิ่นฉุนมาก เหมือนเป็นสเปรย์เหยี่ยวๆ ข้างในมีน้ำ มีน้ำยา แช่...ถามหุ่นส่วนบอกว่าส่งไปเมืองจีน ส่วนเขาจะมีการมาขายที่นี้เราก็ไม่สามารถตรวจสอบได้ (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

(3) ด้านวัฒนธรรม การเข้ามาของกลุ่มทุนจีนในลักษณะของการดำเนินกิจการ แบบสีเทาโดยอาศัย ช่องโหว่ทางกฎหมายดำเนินกิจกรรมยังส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของวัฒนธรรมท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ ทางวัฒนธรรมสูญหายไปพร้อมกับการบิดเบือนความต้องการของตลาด การขาดเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ทำให้ตลาดผู้ซื้อที่ต้องการความ เป็นเอกลักษณ์ เฉพาะ ของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ขาดหายไป รวมถึงผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของท้องถิ่น ผู้บริหารหน่วยงานพาณิชย์แห่งหนึ่งกล่าวว่า

บ้านถวายเป็นตัวอย่างสำคัญของผลกระทบด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากการรุกเข้ามาของ กลุ่มทุนจีนที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของบ้านถวายเปลี่ยนรูปไปเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ (mass production) มีลักษณะที่เหมือนกัน ขาดเอกลักษณ์เฉพาะตัว ด้วยรูปแบบของการ ทำเป็นการพาณิชย์ออนไลน์ (e-commerce) มีการตั้งบริษัทรับซื้อ ส่งทำ ขนส่ง logistics แบบครบวงจร (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562)

4.3.2 ข้อมูลจากการจัดประชุมกลุ่มย่อย (focus group)

จากการประชุมกลุ่มย่อย (focus group) ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาคีรัฐและนักวิชาการเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562 ที่จังหวัดเชียงใหม่ และเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2562 ที่กรุงเทพมหานคร ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) ด้านสังคม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของพื้นที่ บางครั้งสร้างความขัดแย้ง ความไม่พอใจและความเดือดร้อนให้แก่คนที่พักอาศัยในชุมชนหรือในพื้นที่พักอาศัย โดยตัวอย่างที่เห็นได้ชัด อาทิ การเช่าซื้อเหมาคอนโดมิเนียมเพื่อปล่อยเช่าให้ กับชาวจีนทั้งที่เข้ามาท่องเที่ยวในระยะสั้น และพักอาศัยในระยะยาว

(2) ด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจการลงทุนของจีนซึ่งไม่เน้นไปเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยในช่วงแรก การเข้ามาลงทุนอาจดูเหมือนจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่น แต่ด้วยรูปแบบการดำเนินธุรกิจแบบผูกขาดและครบวงจร เมื่อธุรกิจเริ่มอยู่ตัว จะเริ่มแสวงหาคนสัญชาติตนเองเข้ามาทำงานในธุรกิจการลงทุนของตน ทำให้เกิดการแย่งงานของคนไทย เงินมิได้เกิดการไหลเวียนเข้ามาภายในประเทศอย่างเต็มที่ ผู้แทนของหน่วยงานบังคับ ใช้กฎหมายแห่งหนึ่งกล่าวว่า

ในส่วนเน้นธุรกิจของจีนจะมีครอบคลุมทุกอย่างเลย เริ่มตั้งแต่สังหาริมทรัพย์ เช่าบ้าน มีธุรกิจโรงแรม เกสต์เฮาส์พวกร้านอาหาร พ่วงด้วยนวด พ่วงด้วยการท่องเที่ยว ท่องเที่ยวทางเรือ รวมถึงการเปิดร้านขายของที่ระลึกตามวัดก็มี ซึ่งครบวงจร ร้านอาหารของเขาต้องกินที่นี่จะไปซื้อของต้องไปที่ร้านนี้ มีคำถามที่ถามบอกว่ามาช่วยเหลือทรัพยากร มาช่วยหรือแย่ง อันนี้เห็นว่าไม่น่าช่วยทุกอย่างเอาทรัพยากรของทางเราใช้หมด สิ่งที่ทั้งไว้ก็คือขยะ สิ่งที่เขาไม่ต้องการ” (ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อยเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562)

4.4 การศึกษามุมมองความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปต่อธุรกิจต่างประเทศที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

การสำรวจความคิดเห็นและทัศนคติของประชาชนทั่วไปต่อธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติมีรายละเอียด ดังนี้

จากการสำรวจประชาชนทั่วไปที่มีอายุ 18 ขึ้นไป จาก 5 ภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (มหาสารคาม) ภาคเหนือ (เชียงใหม่ เชียงราย) ภาคตะวันออก (จันทบุรี) และภาคใต้ (ภูเก็ต) จำนวนทั้งสิ้น 1,160 คน เพื่อสอบถามความเห็นเกี่ยวกับธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ (Transnational Organized Crime) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วยตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตารางที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้ กลุ่มประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย จำนวน 475 คน (40.9 %) เพศหญิง 662 คน (57.1%) เพศทางเลือก 23 คน (2 %) โดยกลุ่มอายุที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือ กลุ่มอายุ 12-19 ปี จำนวน 490 คน (42.2 %) รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 30-39 ปี จำนวน 192 คน (16.6%) ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 665 คน (57.3%) รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 347 คน (29.9%) อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 334 คน (28.8%) ธุรกิจ

ส่วนตัว 221 คน (19.1%) พนักงานบริษัท/องค์กรเอกชนจำนวน 201 คน (17.3%) รับจ้างทั่วไป 165 คน (14.2%) และข้าราชการหรือพนักงานราชการ จำนวน 147 คน (12.7%)

ตาราง 4.1 แสดงร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน) n=1160 คน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	475	40.9
1.2 หญิง	662	57.1
1.3 เพศทางเลือก	23	2.0
2. อายุ (ปี)		
2.1 18-19 ปี	179	15.4
2.2 20-29ปี	490	42.2
2.3 30-39ปี	192	16.6
2.4 40-49ปี	162	14.0
2.5 50-59ปี	101	8.7
2.6 60 ปีหรือมากกว่า	36	3.1
3. สถานที่อยู่ปัจจุบัน		
3.1 กรุงเทพฯ	200	17.2
3.2 มหาสารคาม	200	17.2
3.3 เชียงใหม่	174	15.0
3.4 เชียงราย	186	16.0
3.5 จันทบุรี	200	17.2
3.6 ภูเก็ต	200	17.2
4. ระดับการศึกษาสูงสุด		
4.1 ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	35	3.0
4.2 มัธยมศึกษา	347	29.9
4.3ปริญญาตรี	665	57.3
4.4 ปริญญาโท	42	3.6
4.5 ปริญญาเอกหรือสูงกว่า	6	0.5
4.6 อื่นๆ	65	5.6
5. อาชีพ		
5.1 ข้าราชการหรือพนักงานราชการ	147	12.7
5.2 ธุรกิจส่วนตัว	221	19.1

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน) n=1160 คน	ร้อยละ
5.3 นักเรียน/ นักศึกษา	334	28.8
5.4 พนักงานบริษัท/องค์กรเอกชน	201	17.3
5.5 รับจ้างทั่วไป	165	14.2
5.6 อื่นๆ	68	5.9
5.7 ไม่ได้ประกอบอาชีพ/ว่างงาน	24	2.1

ตอนที่ 2 ประสพการณ์เกี่ยวกับธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

2.1 ธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ผลจากตารางที่ 2 พบว่าประชาชนทั่วไปเคยได้รับรู้ หรือทราบว่าในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ มีธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ 5 อันดับแรก คือ 1) การลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย จำนวน 735 คน (63.4%) 2) การค้า จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือผลิตยาเสพติด จำนวน 705 คน (60.8%) 3) การประกอบอาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ จำนวน 643 คน (55.4%) 4) ฉ้อโกง จำนวน 631 คน (54.4%) และ 5) การค้า จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือผลิตสินค้าปลอม จำนวน 627 คน (54.1%)

ตาราง 4.2 แสดงร้อยละของประสพการณ์เกี่ยวกับธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

ประสพการณ์เกี่ยวกับธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็น อาชญากรรมข้ามชาติ	มี		ไม่มี	
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
1. การค้าประเวณีอันมีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ	505	43.5	655	56.5
2. การบังคับขู่เข็ญให้เป็นขอทาน	402	34.7	758	65.3
3. การลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย	735	63.4	425	36.6
4. การประกอบอาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ	643	55.4	517	44.6
5. การค้า จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือผลิตยาเสพติด	705	60.8	455	39.2
6. การค้า จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือผลิตสินค้าปลอม	627	54.1	533	45.9
7. การค้า จำหน่าย นำเข้า ส่งออกอาวุธเถื่อน	350	30.2	810	69.8
8. การลักลอบค้าทรัพยากรธรรมชาติ	431	37.2	729	62.8
9. อาชญากรรมไซเบอร์	392	33.8	768	66.2
10. ฉ้อโกง	631	54.4	529	45.6
11. เรี่ยไรค่าไถ่	302	26.0	858	74.0
12. ข่มขู่	487	42.0	673	58.0
13. ฟอกเงิน	432	37.2	728	62.8

ประสบการณ์เกี่ยวกับธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็น อาชญากรรมข้ามชาติ	มี		ไม่มี	
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
14. ปลอมเอกสาร (พาสปอร์ต)	366	31.6	794	68.4
15. ก่อการร้าย	256	22.0	905	78.0

2.2 ประเทศที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงกับการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ผลจากตารางที่ 3 พบว่าประเทศที่ประชาชนทั่วไป มีความเห็นว่าสุ่มเสี่ยงกับการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ มากที่สุด 10 อันดับแรก ได้แก่ 1) เมียนมาร์ 2) ลาว 3) กัมพูชา 4) จีน 5) เวียดนาม 6) มาเลเซีย 7) รัสเซีย 8) เกาหลี 9) ฟิลิปปินส์ 10) สิงคโปร์

ตาราง 4.3 แสดงความถี่ประเทศที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงกับการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

ประเทศ	ความถี่ (f)	ประเทศ	ความถี่ (f)
1. เมียนมาร์	761	8. บรูไน	32
2. ลาว	582	9. จีน	340
3. กัมพูชา	573	10. อินโดนีเซีย	94
4. เวียดนาม	236	11. ญี่ปุ่น	42
5. มาเลเซีย	229	12. เกาหลี	132
6. ฟิลิปปินส์	124	13. รัสเซีย	140
7. สิงคโปร์	94		

2.3 สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ผลจากตารางที่ 4 พบว่าประชาชนทั่วไป ให้ความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ช่องโหว่ของกฎหมายไทย 2) เจ้าหน้าที่รัฐหรือกลไกของรัฐขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย และ 4) นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว

ตาราง 4.4 แสดงความถี่สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

สาเหตุ	ความถี่ (f)
ช่องโหว่ของกฎหมายไทย	823
เจ้าหน้าที่รัฐหรือกลไกของรัฐขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย	746
การทุจริตคอร์รัปชัน	641
นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว	238
อื่นๆ	10

2.4 รูปแบบของผลกระทบที่ได้รับ ผลจากตารางที่ 5 พบว่า ประชาชนทั่วไปเห็นว่า ผลกระทบที่ได้รับเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 2) การเสียโอกาสในการประกอบอาชีพหรือทำธุรกิจ 3) ทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ลดลง และ 4) ทำให้ขาดความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต

ตาราง 4.5 แสดงความถี่ของรูปแบบของผลกระทบที่ได้รับ

ผลกระทบที่ได้รับ	ความถี่ (f)
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	250
การเสียโอกาสในการประกอบอาชีพหรือทำธุรกิจ	128
ทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ลดลง	105
ทำให้ขาดความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต	89

บทที่ 5

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัยผลกระทบของธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติมีวัตถุประสงค์ อันได้แก่

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและรูปแบบการเข้ามาดำเนินธุรกิจของธุรกิจข้ามชาติที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ
- 2) เพื่อศึกษาผลกระทบทางความมั่นคงของประเทศจากธุรกิจต่างประเทศที่มีความสุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ
- 3) เพื่อศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของธุรกิจต่างประเทศที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ
- 4) เพื่อศึกษามุมมองความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปต่อธุรกิจต่างประเทศที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

โดยมีการใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากการเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสำรวจความคิดเห็นประชาชน ขนาดตัวอย่างประมาณ 1,000 คน การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลอย่างน้อย 20 คน และการสนทนากลุ่มย่อย 2 พื้นที่ๆ ละ 10 คน โดยมีขอบเขตพื้นที่การเก็บข้อมูลในพื้นที่ 7 จังหวัดใน 5 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย) ภาคใต้ (จังหวัดภูเก็ต) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดมหาสารคาม) ภาคตะวันออก (จังหวัดตราด จังหวัดจันทบุรี) และกรุงเทพมหานคร

โครงการวิจัยฉบับนี้ มีการใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของโครงการ แบ่งออกเป็น

- 1) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ ได้แก่ ผู้บริหารด้าน กระบวนการยุติธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการ ยุติธรรม ที่มีความรู้ความเข้าใจหรือมี ประสบการณ์ เกี่ยวกับการทำธุรกิจข้ามชาติที่สุ่มเสี่ยงต่อ การเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ หรือมีการประสานงานกับ นักธุรกิจข้ามชาติ จากหน่วยงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงาน ปปง. ศาลยุติธรรม พาณิชย์จังหวัด สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

กลุ่มภาคเอกชน ได้แก่ นักธุรกิจ ผู้ที่มีส่วนในธุรกิจหรือดำเนินธุรกิจข้ามชาติที่พำนักอยู่ในประเทศไทย

- 2) ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มย่อย

กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากหอการค้าจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชย์จังหวัด และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม สำนักงาน ปปง. กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มภาคประชาสังคม ได้แก่ นักวิชาการ

กลุ่มภาคเอกชน ได้แก่ นักธุรกิจ ผู้ที่มีส่วนในธุรกิจหรือดำเนินธุรกิจข้ามชาติ

- 3) ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นประชาชน

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ การสำรวจจากประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ (เชียงใหม่ เชียงราย) ภาคตะวันออก (ตราด จันทบุรี) ภาคใต้ (ภูเก็ต) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(มหาสารคาม) โดยสอบถามตามความสะดวกในกลุ่มประชาชนชาวไทยอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่ได้รับทราบปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มธุรกิจข้ามชาติ

5.1 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

5.1.1 สภาพปัญหาและรูปแบบการเข้ามาดำเนินธุรกิจของธุรกิจข้ามชาติที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติแม้จะยังมิได้ถูกนิยามไว้อย่างชัดเจนภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม กรอบกฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ (legal framework) มีการกำหนดองค์ประกอบขององค์การอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งช่วยในการบ่งชี้ลักษณะและรูปแบบของการดำเนินธุรกิจของกลุ่มบุคคลซึ่งถือเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยอนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ (The United Nations Convention against Transnational Organized Crime) ให้หมายถึงกลุ่มบุคคลที่มีการรวมกลุ่มโดยเจตนาตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ณ ช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อกระทำการร่วมกัน โดยมีเป้าหมายที่จะกระทำความผิดทางอาญาอย่างน้อย 1 ฐานความผิด ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินและผลประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม และเป็นการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในรัฐมากกว่า 1 รัฐ ซึ่งหมายรวมถึงการเตรียมการ การวางแผน การส่งการ การสนับสนุน ที่มีขึ้นในรัฐมากกว่า 1 รัฐ (UNODC: 5) ซึ่งภายใต้บริบทของกฎหมายไทย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ก็มีการให้คำจำกัดความของอาชญากรรมองค์กรและอาชญากรรมข้ามชาติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

ด้วยคำนิยามของอาชญากรรมข้ามชาติที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้นานาประเทศได้มีการบ่งชี้ถึงอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบต่างๆ อาทิ การค้ามนุษย์ (human trafficking) การลักลอบแรงงานข้ามประเทศ (smuggling of migrants) การค้ายาเสพติด (drug trafficking) การค้าอาวุธสงคราม (firearms) การค้าทรัพยากรธรรมชาติ (natural resources) การค้าผลิตภัณฑ์ปลอมแปลง (counterfeit products) โจรสลัด (maritime piracy) อาชญากรรมไซเบอร์ (cybercrime) (United Nations Office on Drug and Crime, 2010) การก่อการร้ายสากล (terrorism) การฟอกเงิน (money laundering) (Association of Southeast Asian Nations, 2012) โดยการให้ความสำคัญต่อการป้องกันปราบปรามรูปแบบของอาชญากรรมข้ามชาติอาจแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาคทั่วโลก ซึ่งขึ้นอยู่กับการประเมินสถานการณ์ความรุนแรงจากภัยคุกคามของรูปแบบอาชญากรรมข้ามชาติที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น ส่วนหนึ่งของแนวทางสำคัญสำหรับป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติคือการพยายามบ่งชี้การดำเนินธุรกิจข้ามชาติที่อาจเสี่ยงต่อการสนับสนุนหรือเชื่อมโยงอาชญากรรมข้ามชาติอันเป็นหัวใจสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งได้จากการเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อยจากกลุ่มตัวอย่างข้างต้น ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติที่มีความเชื่อมโยงกับการกระทำความผิดกฎหมาย รวมถึงการใช้ช่องว่างทางกฎหมายประกอบธุรกิจเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทั้งในทางชอบและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ อันได้แก่

- 1) รูปแบบของการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายซึ่งถือเป็นการก่ออาชญากรรมข้ามชาติโดยชัดแจ้ง
- 2) รูปแบบของการประกอบธุรกิจที่ใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายหรือหลบเลี่ยงข้อจำกัดทางกฎหมายเพื่อดำเนินธุรกิจทั้งที่ชอบและไม่ชอบด้วยกฎหมาย (grey business) และ
- 3) รูปแบบของการประกอบธุรกิจที่ดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

แนวทางการวิเคราะห์ตามประเภทของอาชญากรรมข้ามชาติสามารถแบ่งออกเป็นการกระทำที่เป็นความผิดในตัว (malum in se) และการกระทำที่เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม (malum prohibitum) โดยหากเป็นการกระทำที่เป็นความผิดในตัว อาทิ การค้ามนุษย์ซึ่งถือเป็นการกระทำความผิดที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน การซื้อขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ซึ่งจัดเป็นรูปแบบหนึ่งของการลักขโมยทรัพย์สินทางปัญญา และการลักลอบขนส่งและซื้อขายยาเสพติด แนวทางการวิเคราะห์ของงานวิจัยฉบับนี้จึงผนวกแนวความคิด

เรื่องอาชญาวิทยา (Economics of crime) ตามแนวคิดที่นำเสนอโดย Becker (1968) ด้วยเช่นกัน โดยผู้วิจัยจะได้แยกวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกื้อหนุนให้เกิดอาชญากรรมในแต่ละประเภท ทั้งองค์ประกอบด้านผลประโยชน์ (Benefit) และองค์ประกอบด้านต้นทุน (Cost) และนำเสนอแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมดังกล่าวแต่ละเรื่องทั้งในเชิงการลดผลประโยชน์ และการเพิ่มต้นทุนของการก่ออาชญากรรม

จากงานวิจัยพบว่ารูปแบบของการดำเนินธุรกิจข้ามชาติในประเทศไทย โดยเฉพาะของกลุ่มทุนจีน มีการลงทุนส่วนใหญ่ในสาขาสังหาริมทรัพย์และที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เนื่องด้วยประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ค่าครองชีพที่ไม่แพง และสามารถเดินทางไปมาจากประเทศจีนได้ค่อนข้างสะดวก จึงถือเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวชาวจีน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของศูนย์วิจัยกสิกร (2018) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าจีนยังคงมุ่งการลงทุนในต่างประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMVI และไทย นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2016 (Kasikorn Public Company, 2018) และตัวอย่างอุตสาหกรรมการลงทุนทางตรงของจีนในประเทศไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 ถึง 2560 ที่มีแนวโน้มการลงทุนเพิ่มขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ และการท่องเที่ยว ในขณะที่อุตสาหกรรมที่พักโรงแรมและบริการด้านอาหาร มีแนวโน้มการลงทุนที่ลดลง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2561) ซึ่งอาจมีเหตุปัจจัยมาจากการมาลงทุนในรูปแบบอสังหาริมทรัพย์ อาทิ บ้านเช่า คอนโดมิเนียม เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวชาวจีนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว แทนที่การลงทุนในรูปแบบของโรงแรมโดยตรง ซึ่งมีกฎระเบียบค่อนข้างมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาซึ่งพบว่าการเช่าหรือเหมาซื้อห้องเช่า คอนโดมิเนียม หรือหมู่บ้านจัดสรร ในพื้นที่ท่องเที่ยว โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่และภูเก็ต

1) รูปแบบของการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายซึ่งถือเป็นการก่ออาชญากรรมข้ามชาติโดยชัดแจ้ง

รูปแบบของการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายซึ่งถือเป็นการก่ออาชญากรรมข้ามชาติโดยชัดแจ้ง ซึ่งเข้าลักษณะค่านิยมของอาชญากรรมข้ามชาติภายใต้กฎหมายภายในและระหว่างประเทศอันเป็นการรวมกลุ่มโดยเจตนาตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ณ ช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อก่อการร่วมกัน โดยมีเป้าหมายที่จะกระทำความผิดทางอาญาอย่างน้อย 1 ฐานความผิด ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินและผลประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ อาทิ แกดจ์คอลเซ็นเตอร์ แกดจ์การพนันออนไลน์ โดยกลุ่มอาชญากรอาจเข้ามาในลักษณะของนักท่องเที่ยวถูกกฎหมายตามกฎหมายคนเข้าเมืองมารวมกลุ่มกันเข้าที่พักอาศัยในประเทศไทย เพื่อดำเนินกิจกรรมเพื่อการฉ้อโกงข้ามพรมแดน หรือทำ server เพื่อให้บริการพนันออนไลน์ โดยกลุ่มผู้ที่ตกเป็นเหยื่อมักเป็นคนจีนด้วยกัน ทั้งนี้ การลงทุนด้านการพนัน หรือการค้าประเวณีถือเป็นการลงทุนต้องห้ามตามแนวปฏิบัติสำหรับการลงทุนในต่างประเทศของบริษัทข้ามชาติจีนภายใต้ชื่อ “Formal Guidance for Outbound Direct Investments” (ODI) ซึ่งเป็นผลมาจากมาตรการที่เข้มงวดขึ้นของกิจกรรมเชิงพาณิชย์ที่มีการโอนย้ายเงินทุนข้ามประเทศกลับเข้ามายังประเทศจีน (Latham & Watkins, 2017) การค้ายาเสพติดข้ามชาติ ซึ่งมีกระบวนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีผู้ผลิตรายใหญ่ มีผู้ร่วมขบวนการในประเทศอื่น ๆ ทำหน้าที่เป็นโกดังเก็บสินค้า กระจายสินค้า (distributor) หาแหล่งตลาด มีกระบวนการประกันคุณภาพสินค้า การรักษาฐานลูกค้า หรือขบวนการปลอมแปลงสินค้าและเครื่องหมายการค้า โดยมีการเลียนแบบ packaging รูปแบบของผลิตภัณฑ์ จนทำให้ผู้บริโภคเข้าใจว่าเป็นสินค้าจริงที่มีราคาถูกกว่าโดยมีการจำหน่ายข้ามประเทศอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในประเทศที่สินค้าและผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ได้รับความนิยม

ปัญหาการก่ออาชญากรรมข้ามชาติที่พบมักพบในพื้นที่การท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของก้องเกียรติ อภัยวงศ์ (2546) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุของอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย โดยงานวิจัยได้ชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาของอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งมักเกิดขึ้นและแพร่ขยายในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยว

ตัวอย่างของรูปแบบการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายซึ่งถือเป็นการก่ออาชญากรรมข้ามชาติโดยชัดแจ้ง ที่กล่าวมาข้างต้น อาจสามารถนำเอาทฤษฎีการสมรู้ร่วมคิดของชาวต่างด้าว (Alien Conspiracy Model) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าสภาพปัญหาจากการอพยพย้ายถิ่น (migration) ของคนต่างด้าว ทำให้เกิดการรวมกลุ่มรวมตัวกันด้วยความรู้สึกถึงความปลอดภัยภายในสังคมของตนเองในต่างท้องถื่นโดยมีการนำเอาวัฒนธรรมและพฤติกรรมกรรมการกระทำผิดกฎหมายเข้ามาด้วย (Kleemans, 2014) มาอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวได้เช่นกัน

นอกจากนี้ โมเดลองค์กรผิดกฎหมาย (Illegal Enterprise Model) เป็นอีกทฤษฎีซึ่งสามารถอธิบายปรากฏการณ์ของอาชญากรรมข้ามชาติได้เป็นอย่างดี ด้วยความคล้ายคลึงในเรื่องของแรงจูงใจในการกระทำผิดของกลุ่มองค์กรซึ่งเป็นแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการผูกขาดทางการค้า ความสามารถในการขายสินค้าและบริการที่มีราคาสูง สร้างผลกำไรได้อย่างมหาศาลเนื่องจากเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคที่ไม่สามารถหาซื้อได้จากตลาดทั่วไป ทฤษฎีดังกล่าวเชื่อว่าธุรกิจผิดกฎหมายเช่นเดียวกับธุรกิจถูกกฎหมายขับเคลื่อนโดยอุปสงค์และอุปทาน (Kleemans, 2014) ทั้งนี้ ทฤษฎีนี้จะใช้อธิบายรูปแบบของการซื้อขายสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมายซึ่งผู้ซื้อและผู้ขายเข้าใจเจตนาและลักษณะของสินค้าและบริการที่ตรงกัน อาทิ การค้ายาเสพติด การค้าประเวณี การพนันออนไลน์ มากกว่าปัญหาการฉ้อโกงทางอินเทอร์เน็ตซึ่งอาจใช้ทฤษฎีการสมรู้ร่วมคิดของชาวต่างด้าว (Alien Conspiracy Model) มาอธิบายได้ดีกว่า รูปแบบของอาชญากรรมข้ามชาติใหม่ๆ จึงมาพร้อมกับแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มชาวต่างชาติที่อพยพย้ายถิ่นมาอยู่ชั่วคราวหรือระยะยาวเพื่อแสวงหาช่องทางใหม่ๆ ในการหาผลประโยชน์ได้เช่นกัน

จากการศึกษาของ Haken (2011) อาชญากรรมข้ามชาติประเภทที่เป็นการกระทำที่เป็นความผิดในตัว (malum in se) ประกอบด้วยอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้าที่ผิดกฎหมาย 12 ประเภท ได้แก่ การค้ามนุษย์ การค้ายาเสพติด การค้าสัตว์ป่าและสิ่งของจากป่าต้องห้าม การค้าสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์และเงินตราผิดกฎหมาย การค้าอวัยวะ การค้าอาวุธ การลักลอบค้าเพชร ทองคำ อัญมณี น้ำมัน ไม้เถื่อน ประมง ตลอดจนผลงานศิลปะและโบราณวัตถุต้องห้าม โดยถึงแม้ว่าตลาดการค้าเถื่อนของสินค้าแต่ละประเภทจะมีความเฉพาะแต่ก็มีลักษณะที่สำคัญร่วมกัน คือ ประเทศต้นทางมักเป็นประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งปัจจัยสำคัญที่สุดที่อธิบายสาเหตุและที่มาของอาชญากรรมเหล่านี้ก็คือปัญหาความยากจน ความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ ตลอดจนความอ่อนแอของภาครัฐในประเทศต้นทางในการป้องกันปัญหา ซึ่งผลประโยชน์มหาศาลที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดในอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านี้เกือบทั้งหมดจะตกเป็นของกลุ่มธุรกิจหรือกลุ่มอาชญากรในประเทศพัฒนาแล้วซึ่งมีทรัพยากรทางเศรษฐกิจ เครือข่าย และอิทธิพลทางการเมืองสูง งานศึกษาของ Haken (2011) ยังได้ประมาณการมูลค่าที่เกิดขึ้นจากธุรกิจอาชญากรรมข้ามชาติทั้งหมดในปี 2010 ว่าอาจมีมูลค่าสูงถึง 650,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา โดยมีธุรกิจค้ายาเสพติดและสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์เป็นธุรกิจผิดกฎหมายที่มีมูลค่าสูงสุด 2 อันดับแรก ที่ประมาณ 320,000 และ 250,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ตามลำดับ โดยผลกำไรมหาศาลดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งที่สร้างแรงจูงใจของกลุ่มธุรกิจผิดกฎหมายในการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากนี้ ผลการศึกษาที่สำคัญและน่าสนใจอีกข้อหนึ่งคือ ลักษณะของผู้มีส่วนร่วมในอาชญากรรมในประเทศต้นทางซึ่งมักเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงจากหลายทศวรรษก่อน จากการถูกบังคับให้เข้าร่วมในลักษณะแรงงานที่ถูกกดขี่ (forced labor) มาเป็นการเข้าร่วมโดยพื้นฐานของความสมัครใจ (voluntary basis) อย่างไรก็ตาม ส่วนแบ่งของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมนั้นเกือบทั้งหมดมักตกเป็นของกลุ่มธุรกิจหรือกลุ่มผู้มีอิทธิพลในประเทศปลายทางซึ่งมีอำนาจต่อรองในเชิงเศรษฐกิจสูงกว่า และมีส่วนน้อยที่เป็นของกลุ่มแรงงานในประเทศต้นทางซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา อาทิ ผลประโยชน์เพียงแค้อยู่ละ 2 ของมูลค่าการซื้อขายโคเคนเท่านั้นจะตกเป็นของผู้ผลิตในกลุ่มประเทศในทวีปอเมริกาใต้ หรือผู้ที่ยอมขายไต มักได้รับเงินชดเชยต่ำกว่า 5,000 ดอลลาร์สำหรับไตหนึ่งข้าง

ซึ่งสามารถขายได้ในราคาที่สูงกว่านั้นไม่ต่ำกว่าสิบเท่าตัว นอกจากนี้ งานศึกษาของ Haken (2011) ยังพบว่า กำไรในธุรกิจอาชญากรรมข้ามชาติและปัญหาการด้อยพัฒนาของประเทศเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะการเกื้อหนุนกันอยู่ กล่าวคือ การที่ประเทศยังด้อยพัฒนาซึ่งส่งผลให้คนในประเทศตกอยู่ใต้ความยากจนเป็นปัจจัยบวกต่อกำไรในธุรกิจอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องจากอำนาจการต่อรองของแรงงานในประเทศต้นทางที่ต่ำกว่าและความคับแค้นจำเป็นของแรงงานที่จำต้องยอมรับข้อเสนอในการเข้าร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในธุรกิจอาชญากรรมข้ามชาติเพราะไม่สามารถประกอบอาชีพสุจริตที่ให้ค่าจ้างเพียงพอต่อการดำรงชีพได้ในทางกลับกัน กลุ่มธุรกิจที่ประกอบอาชญากรรมข้ามชาติก็มักมีแรงจูงใจที่จะขัดขวางการพัฒนาทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศที่แรงงานอาศัยอยู่ เนื่องจากไม่ต้องการสูญเสียแหล่งปัจจัยการผลิตราคาถูก โดยเฉพาะแรงงาน ในการประกอบธุรกิจอาชญากรรมข้ามชาติ อันอาจส่งผลต่อกำไรของธุรกิจดังกล่าวได้ในอนาคต

จากการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งผู้ประกอบการ และตัวแทนจากภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงยุติธรรม กระทรวงพาณิชย์ พบว่า รูปแบบการเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยอย่างผิดกฎหมายโดยกลุ่มทุนจากประเทศจีนส่วนใหญ่มักเป็นการกระทำความผิดที่ไม่ใช่ความผิดในตัว แต่มักเป็นการกระทำที่เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม เช่น การลักลอบเข้าเมือง การใช้คนมิनीชาวไทยเป็นตัวแทนประกอบธุรกิจที่กฎหมายห้ามแทนตัวการซึ่งเป็นชาวต่างชาติในกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยว และอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งผลกระทบของการประกอบธุรกิจดังกล่าวตลอดจนมาตรการที่เหมาะสมในการจัดการกับลักษณะความผิดประเภทดังกล่าว เป็นเนื้อหาของบทวิเคราะห์ที่จะได้กล่าวโดยละเอียดต่อไป อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย พบว่า ในจังหวัดเชียงรายมีการพบหลักฐานการเกี่ยวข้องของกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติประเภทยาเสพติดและการพนันบ้าง แม้โดยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มธุรกิจจากประเทศเมียนมา ลาว และมีเพียงส่วนน้อยที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน ทั้งนี้ ลักษณะธุรกิจทั้งโดยโครงสร้างของธุรกิจที่มีเครือข่ายที่มีอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจกว้างขวาง และลักษณะของแรงงานผู้เกี่ยวข้องในอาชญากรรมที่มักเป็นผู้มีรายได้น้อย มีการศึกษาค่อนข้างต่ำ ขาดโอกาสและศักยภาพในการพัฒนาดนให้เป็นแรงงานที่ประกอบอาชีพสุจริตในระบบ และได้รับค่าจ้างในการขนส่งลำเลียงเป็นสัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับมูลค่าของยาเสพติดทั้งหมดล้วนเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับผลการศึกษารูปแบบธุรกิจอาชญากรรมข้ามชาติในภาพรวมของ Haken (2011)

ปัจจัยที่นำไปสู่สภาพปัญหาดังกล่าว ได้แก่

1.1) ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ของประเทศที่เอื้อต่อการกระทำความผิด อาทิ การขนส่งข้ามพรมแดนธรรมชาติที่ง่ายและสะดวก

1.2) ปัจจัยด้านนโยบายประเทศเพื่อการพัฒนา เช่น การส่งเสริมการลงทุน การดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

1.3) ปัจจัยด้านอุปสงค์ (demand) ของสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมายที่มีปริมาณมากและมีอย่างต่อเนื่องอันเนื่องมาจากเป็นสินค้าและบริการที่หายากและถูกควบคุม

1.4) ปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนกันและการขาดการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน อาทิ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ซึ่งตราออกมาหลังสุด กำหนดให้การกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นความผิด อยู่ในอำนาจสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งหมายถึง พนักงานฝ่ายปกครองและเจ้าพนักงานตำรวจ รวมทั้ง อัยการสูงสุดหรือผู้ได้รับมอบหมายกรณีความผิดนอกประเทศ หรือและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจากอัยการสูงสุดหรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ กฎหมายฉบับนี้จึงครอบคลุมการกระทำความผิดของสมาชิก

หรือผู้เกี่ยวข้องกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในอำนาจสืบสวนสอบสวนของหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่นๆ หลายฉบับ โดยการที่กฎหมายยังคงให้อำนาจหลายๆ หน่วยงานดำเนินการสอบสวนคดีควบคู่กันอาทิ กรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งโดยทั่วไปเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ปปช. ในการสอบสวนคดี ก็ให้พนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบดำเนินคดีต่อไปตามพระราชบัญญัติที่กำหนดได้ โดยจะไม่เป็นการตัดอำนาจของคณะกรรมการ ปปช. ในการไต่สวนข้อเท็จจริงเอง ทำให้การไต่สวนของคณะกรรมการปปช. ซึ่งมีผลเสมือนการสอบสวนนั้นยังคงเป็นอำนาจของคณะกรรมการ ปปช. และพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้ด้วย และคำว่า พนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบนี้ ก็ยังคงมีความซ้ำซ้อนอยู่ เช่น หากเป็นความผิดที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติในคดียาเสพติด เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยได้พยายามแก้ไขปัญหานี้ที่ที่มีความซ้ำซ้อนกันระหว่างหน่วยงาน โดยมีมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ได้กำหนดไว้ถึงเรื่องการทำงานร่วมกันในระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า ให้อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตกลงกันเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติหน้าที่และขอบเขตความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวน แต่ในทางปฏิบัตินั้นเป็นเรื่องยากที่หน่วยงานต่างๆ จะทำข้อตกลงในแต่ละคดีได้เนื่องจากไม่มีการกำหนดแนวทางประสานงานและโดยทั่วไปการสืบสวนมักกระทำในทางลับเป็นปกติ ปัญหาอำนาจของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่ซ้ำซ้อนกันจึงน่าจะยังคงมีอยู่ต่อไป

นอกเหนือจากปัญหาการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันอันจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าวแล้ว ในส่วนของข้อเท็จจริงในปัจจุบันที่ปรากฏว่ามีชาวจีนเดินทางเข้ามายังประเทศไทยจำนวนมากในแต่ละปี โดยเข้ามาในฐานะนักท่องเที่ยว ผู้ลงทุน หรือผู้ประกอบการก็ดี หากมีการกระทำความผิดที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์หรือครอบคลุมความผิดตามหลักเกณฑ์ที่จะต้องรับผิดชอบมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ดังกล่าวไว้ข้างต้น เช่น มิได้สมคบกันทำผิด มิได้เป็นสมาชิกองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ กระทำความผิดทั้งหมดเกิดในประเทศไทย เป็นองค์กรอาชญากรรมที่ตั้งขึ้นในไทย ไม่มีลักษณะข้ามชาติ หรือแม้จะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และก่อให้เกิดความเสียหายกับสังคมและเศรษฐกิจมากเพียงใดก็ตาม แต่เป็นการกระทำความผิดที่มีโทษจำคุกขั้นสูงไม่ถึง 4 ปี ก็ไม่สามารถดำเนินคดีตามกฎหมายฉบับนี้ได้ เช่น ความผิดฐานนำเข้าสินค้าที่เลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นเป็นความผิดซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 109 ขาดวิธีตีภาพยนตร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปีตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 70 วรรคสอง การละเมิดสิทธิบัตรตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือขายของโดยหลอกลวงคุณภาพของสินค้าทางออนไลน์ซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 671 เป็นต้น

2) รูปแบบของการประกอบธุรกิจที่ใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายหรือหลบเลี่ยงข้อจำกัดทางกฎหมาย เพื่อดำเนินธุรกิจทั้งที่ชอบและไม่ชอบด้วยกฎหมาย (grey business)

รูปแบบของการประกอบธุรกิจที่ใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายหรือหลบเลี่ยงข้อจำกัดทางกฎหมายเพื่อดำเนินธุรกิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งอาจมิได้เข้าลักษณะค่านิยมของอาชญากรรมข้ามชาติภายใต้กฎหมายภายในและระหว่างประเทศอย่างชัดเจน แต่อาจมีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นอาชญากรรมข้ามชาติหรือเชื่อมโยงกับอาชญากรรมข้ามชาติ ด้วยลักษณะการกระทำที่ผิดกฎหมาย อาทิ การประกอบธุรกิจต้องห้ามของบุคคลต่างด้าวโดยการใช้คนไทยถือหุ้นแทน (nominee) ให้เป็นบริษัทสัญชาติไทยเพื่อให้ง่ายต่อการจัดตั้ง

บริษัทและมีการดำเนินกิจกรรมที่ผิดกฎหมายตามข้อบังคับของพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวได้นิยามคนต่างด้าว ให้หมายรวมถึงนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย และมีหุ้นอันเป็นทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้นถือโดยต่างด้าว ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถประกอบธุรกิจบางประเภทหรือต้องได้รับอนุญาตก่อนประกอบธุรกิจประเภทนั้นๆ โดยเฉพาะธุรกิจภายใต้บัญชีสาม ซึ่งเป็นธุรกิจภาคบริการธุรกิจที่คนไทยยังไม่มี ความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าว อาทิ การทำกิจการโรงแรม การนำเที่ยว การขายอาหารหรือเครื่องดื่ม รูปแบบของการดำเนินธุรกิจดังกล่าว อาทิ การจัดตั้งบริษัทจดทะเบียนสัญชาติไทยเพื่อประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และมีการดำเนินธุรกิจในรูปแบบของกิจการโรงแรมแต่ไม่ได้มีการขออนุญาตตามกฎหมาย โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งนำไปสู่การสนับสนุนการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ อาทิ กรณีแก๊ง call center หรือ แก๊งพนันออนไลน์ที่อาศัยที่พักที่ปล่อยโดยชาวต่างชาติด้วยกันเองให้แก่กักท่องเที่ยวโดยไม่มีการควบคุมดูแลเป็นแหล่งซ่องสุมในการดำเนินกิจกรรม การซื้อที่ดินและการเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ซึ่งไม่เพียงแต่นำไปสู่การทำลายทรัพยากรสิ่งแวดล้อม แต่ยังนำไปสู่การเป็นแหล่งพำนักเพื่อช่วยในการลักลอบคนต่างด้าวเข้าเมือง หรือธุรกิจบริการร้านอาหารร้านค้า ซึ่งมีการแอบใช้คนต่างด้าวเข้ามาเป็นลูกจ้างซึ่งมีทั้งที่มิได้เป็นไปตามโควตาที่กฎหมายกำหนดและแรงงานต่างด้าวเป็นแรงงานที่ผิดกฎหมาย ส่งผลให้เกิดปัญหาการลักลอบขนคนเข้าเมืองที่มากขึ้น และปัญหาการค้ามนุษย์ตามมา สอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย รุจนวงศ์ (2545) ซึ่งพบว่าประเทศไทยมีการส่งออกและนำเข้าแรงงานผิดกฎหมายประมาณสองล้านคนต่อปี โดยแรงงานนำเข้าผิดกฎหมายมักเป็นแรงงานจากประเทศพม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน

นอกจากนี้ ความสะดวกในการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทในประเทศไทยยังส่งผลให้กลุ่มอาชญากรสามารถดำเนินการจัดตั้งบริษัทในหลากหลายประเทศเพื่อทำการฉ้อโกงธนาคารพาณิชย์ ใช้เพื่อการลงทุนสำหรับการฟอกเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลือชัย วงศ์ทอง และ กฤษฎา นันทเพชร (2561) ซึ่งชี้ให้เห็นปัญหาการฟอกเงินที่มักแฝงอยู่ในรูปของการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์และการประกอบธุรกิจสถานบันเทิง รวมถึงการจดทะเบียนบริษัทปลอมขึ้นมาเพื่อใช้ในการขอวีซ่าเข้าประเทศโดยเฉพาะ

อย่างไรก็ตาม ธุรกิจสีเทาซึ่งแสวงหาช่องทางหลบเลี่ยงกฎหมายในการประกอบธุรกิจที่อนุญาตสำหรับบุคคลสัญชาติไทยเป็นเพียงหนึ่งในรูปแบบของธุรกิจที่อาจสุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติจากการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยลักษณะของการเป็นปัจจัยเกื้อหนุนและการเชื่อมโยง แต่มิได้หมายความว่าธุรกิจประเภทดังกล่าวทั้งหมดจะเป็นธุรกิจที่สุ่มเสี่ยง ซึ่งยังจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเชิงปริมาณมาสนับสนุนเพิ่มเติม

ทั้งนี้ ธุรกิจอื่นๆ ที่อาจมิได้เป็นลักษณะของธุรกิจสีเทาที่อาจเข้าข่ายต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติมีหลากหลายในปัจจุบัน โดยรูปแบบของการดำเนินธุรกิจเหล่านี้มิได้เป็นรูปแบบที่สะท้อนอยู่ในสำนักป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime – UNODC) หรือเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป อาทิ การค้ามนุษย์ (human trafficking) การลักลอบแรงงานข้ามประเทศ (smuggling of migrants) หรือ การค้าอาวุธสงคราม (firearms) แต่เป็นธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงตามอุปสงค์ (demand) ของสังคมและความนิยมของผู้บริโภค หลากหลายกรณีในอดีตที่การดำเนินธุรกิจเป็นสิ่งที่มิได้ผิดกฎหมายแต่ได้กลายมาเป็นอาชญากรรมข้ามชาติด้วยเหตุจากความรุนแรงของปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น อาทิ การค้าสัตว์ป่าในเมืองอุฮั่น ซึ่งปัจจุบัน ประเทศจีนได้ออกกฎหมายฉบับใหม่และมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดสำหรับการห้ามค้าและบริโภคสัตว์ป่าทุกชนิดที่อยู่ในรายชื่อสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครองในกฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่า และสัตว์ป่าบกทุกชนิด รวมทั้งสัตว์ป่าในศูนย์เพาะเลี้ยงและฟาร์ม จากสาเหตุของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (manager online, 2563) และแม้การบริโภคและค้าสัตว์ป่าในหลายๆ ประเทศเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย แต่ประเทศจีนเพิ่งเริ่มกลับมาตื่นตัวในการป้องกันปราบปรามอีกครั้งนับตั้งแต่การระบาดของ SARS (Severe Acute Respiratory Syndrome) เมื่อ 17 ปีก่อน

ตัวอย่างของธุรกิจในประเทศไทยที่เข้าข่ายการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติสมัยใหม่ คือ ธุรกิจอัมบุย ข้ามชาติซึ่งถูกกำกับโดย พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีบทลงโทษจำคุกขั้นสูงสำหรับผู้ดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทน 10 ปี ห้ามเป็นคนกลาง/นายหน้า โดยมีค่าตอบแทนให้จัดการหรือซื้อข้อมให้มีการตั้งครรภ์แทน ครอบคลุมการห้าม ซื้อ-ขาย เสนอซื้อ นำเข้า ส่งออก ซึ่งอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อน การห้ามให้มีการตั้งครรภ์แทนเพื่อประโยชน์ทางการค้า การห้ามโฆษณาว่าจะรับหรือให้ผู้อื่นตั้งครรภ์แทน ซึ่งกิจกรรมการดำเนินธุรกิจประเภทดังกล่าวต้องอาศัยกลุ่มบุคคลหรือขบวนการที่กระทำอย่างเป็นระบบ และมีโทษขั้นสูงตามคำนิยามของความผิดร้ายแรง ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 อย่างไรก็ตาม แม้ธุรกิจดังกล่าวอาจเข้าข่ายหรือไม่เข้าข่ายการค้ามนุษย์ ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ หรือข้อเท็จจริงและองค์ประกอบอื่นๆ แต่ด้วยลักษณะของธุรกิจเองก็สามารถจัดเป็นอีกรูปแบบของอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีฐานความผิดทางกฎหมายเป็นตัวกำหนด

อีกตัวอย่างที่น่าสนใจในช่วงของวิกฤติการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์คือการเกิดธุรกิจการค้าหน้ากากอนามัยมือสอง ซึ่งอาจเป็นธุรกิจที่อาจยังมีได้เติบโตและขยายตัวจนเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยมีการจับกุม 3 ผู้ต้องหาในจังหวัดสระบุรี ซึ่งมีเส้นทางของหน้ากากอนามัยมือสองที่เริ่มจากร้านรับซื้อของเก่าแห่งหนึ่ง ประมูลหน้ากากเก่าจากโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสระบุรี และจังหวัดใกล้เคียงมา หลังจากนั้นได้ขายต่อให้ผู้รับซื้อ โดยผู้รับซื้อได้จ้างแรงงานจำนวน 6 คน เพื่อ คัดแยก, ซัก, รีด และพับ ก่อนจำหน่ายออกขายสู่ตลาด (ไทยรัฐ ออนไลน์, 2563) แม้ธุรกิจดังกล่าวจะเป็นการดำเนินธุรกิจของกลุ่มบุคคลภายในประเทศ และฐานความผิดยังคงเป็นโทษที่ไม่เข้าข่ายเป็นความผิดร้ายแรง อาทิ ความผิดฐานลวงขายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 271 ซึ่งมีโทษจำคุกขั้นสูงสุดไม่เกิน 3 ปี แต่ก็อาจเป็นจุดเริ่มต้นของขบวนการธุรกิจข้ามชาติรูปแบบใหม่ในอนาคตที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ความปลอดภัยของประชาชนและสังคมอย่างยั่งยืนว่าจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศเข้าควบคุม ป้องกันและปราบปราม

และด้วยข้อเท็จจริงที่ว่าธุรกิจที่มีความเสี่ยงเหล่านี้เกิดขึ้นจากการผลักดันของตัวอุปสงค์ (demand) ที่มีความผันแปรตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้ยากต่อการคาดเดาถึงขอบเขตของรูปแบบ และนี่เป็นสาเหตุที่กฎหมายระหว่างประเทศและในประเทศให้คำจำกัดความของความผิดขั้นร้ายแรง ซึ่งเป็นความผิดอาญาที่กฎหมายกำหนดโทษจำคุกขั้นสูงตั้งแต่สี่ขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น (มาตรา 3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556) เพื่อให้การกำหนดโทษทางกฎหมายมีความยืดหยุ่นและสามารถบังคับใช้ให้สอดคล้องกับความจำเป็นของสถานการณ์ รัฐจึงจำเป็นต้องมีหน้าที่คอยควบคุมและติดตามแนวโน้มการเติบโตของธุรกิจที่มีอุปสงค์ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งมาพร้อมกับปัญหาผลกระทบทางสังคม

สำหรับรูปแบบของการกระทำผิดดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์ผนวกกับการวิเคราะห์เชิงกฎหมายเพื่อใช้ควบคู่กับการประเมินผลกระทบ แนวทางการวิเคราะห์รูปแบบของการกระทำ ความผิดที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติอาจถือว่าการกระทำที่เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม (malum prohibitum) อาทิ การซื้อขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ซึ่งจัดเป็นรูปแบบหนึ่งของการลักขโมยทรัพย์สินทางปัญญา และการลักลอบขนส่งและซื้อขายยาเสพติด แนวทางการวิเคราะห์ของงานวิจัยจะตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดเรื่องอาชญาวิทยา (Economics of crime) ตามแนวคิดที่นำเสนอโดย Becker (1968) โดยผู้วิจัยจะได้แยกวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกื้อหนุนให้เกิดอาชญากรรมในแต่ละประเภท ทั้งองค์ประกอบด้านผลประโยชน์ (Benefit) และองค์ประกอบด้านต้นทุน (Cost)

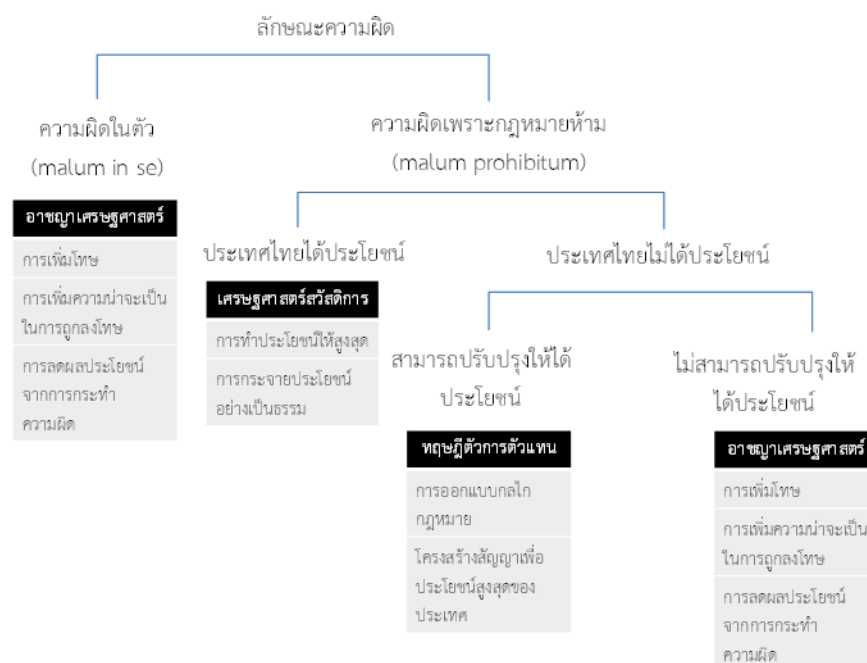
สำหรับการกระทำที่เป็นที่ขัดแย้งว่าไม่ใช่ความผิดในตัว แต่เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้ามไม่ให้กระทำ อาทิ การทำธุรกรรมอำพราง โดยใช้ตัวแทน (agent) ชาวไทยซึ่งมักเป็นที่รู้จักกันดีในประเทศไทยว่าอามินี (nominee) เข้าเป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นผู้ดำเนินกิจการแทนตัวการ (principal) ชาวต่างชาติ แนวทางการวิเคราะห์สำหรับอาชญากรรมประเภทนี้จะจำแนกเพิ่มเติมเป็นอีก 2 ประเภท คือ อาชญากรรมที่ไม่ใช่ความผิดในตัว แต่ก่อให้เกิดประโยชน์โดยรวมกับประเทศไทย อาทิ การทำเกษตรกรรมพันธะสัญญาบางประเภทและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในบางพื้นที่ ซึ่งการเข้ามาของบรรษัทข้ามชาติต่างประเทศก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างบรรษัทในรูปของกำไร และชาวไทยในพื้นที่ในรูปของการจ้างงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยี (technology spill-over) การเพิ่มอุปสงค์ของปัจจัยการผลิตในพื้นที่ อาทิ แรงงาน ที่ดิน และวัตถุดิบเพื่อการผลิต ตลอดจนการเพิ่มอุปทานของผลผลิตซึ่งเพิ่มปริมาณและความหลากหลายของสินค้าและบริการที่ถูกผลิตขึ้นอันเป็นประโยชน์กับท้องถิ่น โดยแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะอาชญากรรมประเภทนี้นั้นจะเป็นแนวคิดจากเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ (welfare economics) ที่วิเคราะห์บทบาทที่เหมาะสมของรัฐในการจัดการระบบธุรกิจดังกล่าว ทั้งในเชิงการทำประโยชน์ของประเทศในสูงสุด (welfare maximization) แนวคิดและกลไกการกระจายผลประโยชน์ (welfare distribution) ที่เกิดขึ้นจากธุรกิจไปยังแต่ละภาคส่วนอย่างเหมาะสม ตลอดจนการชดเชยความสูญเสียที่เกิดขึ้นให้กับบางภาคส่วน (loss compensation) เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างสมดุล

สำหรับอาชญากรรมที่ไม่สร้างหรือสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศไทยค่อนข้างน้อยแต่มีศักยภาพที่จะปรับปรุงให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่ประเทศไทยได้ อาทิ การทำธุรกรรมอำพรางในธุรกิจท่องเที่ยวในบางพื้นที่ ที่จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายฝ่าย ทั้งนักธุรกิจ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเช่นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้วิจัยได้ข้อมูลในลักษณะคล้ายคลึงกันว่า การทำธุรกรรมอำพรางโดยของนักธุรกิจต่างชาติ เช่น ชาวจีน โดยใช้ชาวไทยเป็นนอมินีในลักษณะต่าง ๆ เช่น การถือหุ้นแทนกันเพื่อให้ไม่ขัดกับกฎหมายไทยที่ได้ห้ามไว้ ซึ่งประโยชน์ที่เกิดขึ้นมักตกเป็นของเจ้าของธุรกิจชาวจีนแทบทั้งหมด โดยมีการจัดทำธุรกิจที่ให้บริการเพื่อตอบสนองอุปสงค์ของลูกค้าชาวจีน มีการจัดหาวัตถุดิบในการผลิตจากจีน และมีการใช้ปัจจัยการผลิตจากบริษัทที่เป็นของนักธุรกิจชาวจีนในลักษณะเครือข่ายตลอดห่วงโซ่อุปทาน ส่งผลให้เกิดการจ้างงานโดยใช้แรงงานในพื้นที่น้อย และประเทศไทยไม่ได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจใด ๆ หรือไม่ได้รับน้อยมาก อีกทั้งยังต้องเผชิญกับปัญหาการถูกใช้ทรัพยากรในพื้นที่จนเสื่อมโทรมและการรุกร้าทางวัฒนธรรมนั้น ในประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยได้แยกวิเคราะห์แนวทางและมาตรการเพื่อแก้ปัญหาเป็น 2 แนวทางหลัก คือ ในแนวทางแรกเป็นการใช้แนวคิดจากทฤษฎีตัวการและตัวแทน (principal agent theory) มาเพื่อปรับปรุงกลไกและมาตรการทางกฎหมายและเศรษฐศาสตร์เพื่อเพิ่มผลประโยชน์ของประเทศและเพื่อลดแรงจูงใจในการทำนิติกรรมอำพรางของกลุ่มธุรกิจต่างชาติ และในแนวทางที่สองจะเป็นการใช้แนวคิดจากทฤษฎีการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (Foreign direct investment) มาวิเคราะห์มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศเจ้าภาพ (host country) และลดผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในเชิงสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

ในส่วนสุดท้าย สำหรับอาชญากรรมที่เป็นการกระทำที่เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม ไม่สร้างมูลค่าให้กับประเทศไทยเท่าที่ควร อีกทั้งยังขาดศักยภาพที่จะปรับปรุงให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศไทยได้ หรือแม้จะสามารถปรับปรุงได้แต่อาจเกิดผลกระทบอย่างอ่อนไหว อาทิ การทำธุรกรรมอำพรางในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งไม่สามารถปรับปรุงกฎหมายให้อ่อนต่อการเข้ามาถือครองที่ดินของชาวต่างชาติได้เนื่องจากการเพื่อความอ่อนไหว (vulnerability) ต่อประเทศไทยทั้งในเชิงเศรษฐศาสตร์และรัฐศาสตร์ ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์มาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยใช้แนวคิดทั้งจากอาชญาเศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีตัวการและตัวแทน

และเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม เพื่อลดแรงจูงใจของนอมินีในการยอมรับเป็นตัวแทนในการทำธุรกิจที่ผิดกฎหมายให้กับตัวการ และแรงจูงใจของตัวการในการเข้ามาประกอบธุรกิจผิดกฎหมายในประเทศไทย

แผนภาพ 5.1 แสดงกรอบทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการวิเคราะห์ผลกระทบและมาตรการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ จำแนกตามลักษณะความผิด

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า กลุ่มธุรกิจจากประเทศจีนที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมส่วนใหญ่ มักเป็นอาชญากรรมที่เป็นการกระทำความผิดเพราะกฎหมายห้าม กล่าวคือ การกระทำความผิดที่ไม่ใช่สิ่งที่ชั่วร้ายที่เป็นความผิดในตัว แต่เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายเพราะกฎหมายไม่อนุญาตให้ทำ หรือพยายามหลบเลี่ยงโดยใช้การทำนิติกรรมอำพราง โดยตัวอย่างของอาชญากรรมในลักษณะนี้ที่พบบ่อยที่สุด ได้แก่ การให้ชาวไทยเป็นตัวแทนหรือนอมินีเข้าถือหุ้นในบริษัทแทนตัวการซึ่งเป็นนักธุรกิจชาวต่างชาติ เพื่อหลบเลี่ยงข้อห้ามของกฎหมายซึ่งมักพบบ่อยในธุรกิจท่องเที่ยวและอสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีอุปสงค์จากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากประเทศจีนเป็นจำนวนมาก สำหรับการกระทำที่เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้ามดังนี้ ผู้วิจัยได้แยกวิเคราะห์ผลกระทบและมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมดังกล่าวออกเป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ ธุรกิจที่ประเทศไทยโดยรวมแล้วได้ประโยชน์ และธุรกิจที่ประเทศไทยได้ประโยชน์น้อยหรือไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควรดังนี้

สำหรับกลุ่มธุรกิจที่ประเทศไทยได้ประโยชน์นั้น การเข้ามาของกลุ่มทุนหลายประเภท เช่น การเข้ามาของกลุ่มทุนจากประเทศจีนซึ่งมาทำเกษตรกรรมในลักษณะเกษตรกรรมพันธะสัญญา ซึ่งบางครั้งอาจมีการใช้นอมินีชาวไทยเพื่อหลบเลี่ยงข้อห้ามตามกฎหมายของประเทศไทย หรือธุรกิจการท่องเที่ยวในบางพื้นที่ เช่น จังหวัดภูเก็ต อาจก่อให้เกิดประโยชน์โดยรวมแก่ประเทศไทย ทั้งในด้านการจ้างแรงงานในพื้นที่ที่เพิ่มขึ้น การถ่ายทอดเทคโนโลยี (technology spill-over) ให้แก่คนในพื้นที่ การเพิ่มอุปสงค์ของปัจจัยการผลิตในพื้นที่ อาทิ แรงงาน ที่ดิน และวัตถุดิบเพื่อการผลิต การเพิ่มอุปทานของผลผลิตซึ่งเพิ่มปริมาณและความหลากหลายของสินค้าและบริการที่ถูกผลิตขึ้นอันเป็นประโยชน์กับท้องถิ่น ตลอดจนการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์จากต่างประเทศอันเนื่องมาจากความคุ้นเคยในการติดต่อเข้ารับบริการหรือซื้อสินค้าของธุรกิจที่มีความสัมพันธ์

เกี่ยวข้อง (association) กับชาวจีนด้วยกัน ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ประเทศไทยโดยรวมได้ประโยชน์จากการเข้ามาของกลุ่มธุรกิจดังกล่าว ความรู้สึกต่อต้านนอมนี ซึ่งเป็นการกระทำนิติกรรมอำพรางเพื่อเลี่ยงกฎหมาย จึงอาจเป็นเพียงมายาคติที่ควรได้มีการปรับเปลี่ยนกฎหมายและกลไกทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องให้ละเอียดอ่อนขึ้นเพื่อช่วยให้การเข้ามาของกลุ่มทุนต่างชาติดังกล่าว สร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ประเทศให้ได้มากที่สุด แนวคิดดังกล่าวถูกสะท้อนในคำสัมภาษณ์ของ ศ. ดร. มิ่งสรรพ ขาวสะอาด ดังนี้ (สำนักงานข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์, 2559)

“เรากลัวนอมนีเพราะอะไร นอมนีไม่ใช่อะไร นอมนีที่มาแล้วมาประกอบกิจการถูกต้องทุกอย่าง มาจ้างคนไทย ใช้วัตถุดิบในเมืองไทย เป็นนอมนีของต่างชาติที่หลงใหลในล้านนา ใช้อัตลักษณ์ล้านนาทำอะไรถูกต้อง ก็ไม่เห็นจะเสียหายอะไร แต่ถ้ามาค้ามนุษย์ถึงจะเป็นนอมนีหรือคนไทย ก็ต้องจับ และตอนนี้รัฐบาลบอกว่า ให้คนไทยไปลงทุนต่างประเทศ แล้วทำไมคนอื่นจะมาลงทุนในเมืองเราไม่ได้ ทำไมเราจึงสองมาตรฐาน อันนี้เราต้องถาม กิจการอะไรที่นอมนีหรือไม่นอมนี แต่มันแย เราไม่ควรให้มีเลย และใครทำผิดก็ควรถูกจับทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นไทย จีน รัสเซีย ฯลฯ”

แนวคิดข้างต้นแสดงให้เห็นหลักการสำคัญทางเศรษฐศาสตร์เรื่องประสิทธิภาพแบบพาเรโต (Pareto efficiency) กล่าวคือ กิจกรรมที่ไม่มีความผิดในตัวที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับทุกภาคส่วนโดยไม่ก่อให้เกิดผลเสียกับภาคส่วนใด แม้อาจมีการทำนิติกรรมอำพรางเช่นการใช้นอมนีเพราะกฎหมายของประเทศไทยดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่เอื้อให้กลุ่มทุนจากต่างชาติเข้ามาทำธุรกิจโดยตรง ก็ควรได้มีการปรับเปลี่ยนกฎหมายดังที่เป็นอยู่ให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์สูงสุดจากประโยชน์ดังกล่าว แนวคิดข้างต้นยังสอดคล้องกับการวิเคราะห์รูปแบบมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสมตามประเภทของอาชญากรรมดังที่ปรากฏในงานวิจัยฉบับนี้ ว่า หากเป็นอาชญากรรมที่เป็นการกระทำความผิดที่เป็นความผิดในตัว ก็ควรใช้มาตรการป้องกันและปราบปราม แต่หากเป็นอาชญากรรมที่ไม่ใช่การกระทำที่เป็นความผิดในตัวแต่ประเทศไทยได้ประโยชน์ ก็ควรได้มีการปรับเปลี่ยนกฎหมายที่อาจล้าสมัยให้ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์สูงสุดจากกลุ่มทุนต่างชาติ

อย่างไรก็ตาม โดยธรรมชาติของการทำธุรกิจแล้ว ย่อมอาจมีผู้สูญเสียผลประโยชน์ ทั้งในรูปแบบของผลกระทบภายนอกเชิงลบ (negative externality) ที่อาจเกิดขึ้นได้กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การถูกคุกคามทางวัฒนธรรม ตลอดจนการสูญเสียส่วนแบ่งการตลาดของผู้ประกอบการชาวไทยที่ถูกธุรกิจจากกลุ่มทุนต่างชาติเข้ามาแข่งขัน จึงเป็นการยากที่การที่กลุ่มทุนจากประเทศจีนเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพแบบพาเรโตที่ส่งผลดีต่อทุกภาคส่วนโดยไม่มีผู้เสียประโยชน์ ทั้งนี้ มาตรการที่เหมาะสมย่อมไม่ใช่การห้ามหรือการบังคับใช้กฎหมายที่รุนแรงขึ้นเพื่อผลักกลุ่มธุรกิจต่างชาติออกนอกประเทศ เนื่องจากมาตรการดังกล่าวย่อมส่งผลเสียให้ประเทศเสียผลประโยชน์โดยรวม หากควรคำนึงถึงประโยชน์สุทธิของประเทศที่ได้รับเป็นหลักในการพิจารณาว่ารัฐควรส่งเสริมหรือห้ามในกิจการใดตามหลักประสิทธิภาพแบบ Kaldor-Hicks (Kaldor-Hicks efficiency) และพิจารณาแนวทางการชดเชยที่เหมาะสมแก่ผู้สูญเสียผลประโยชน์เพื่อกระจายผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาอย่างเป็นธรรมบนหลักการที่ว่าผู้ที่สูญเสียผลประโยชน์ควรได้รับการชดเชยที่เพียงพอ ในระดับที่ประโยชน์ที่ได้รับก่อนการเข้ามาของกลุ่มธุรกิจต่างชาติไม่น้อยไปกว่าประโยชน์ที่ได้รับหลังการเข้ามาของกลุ่มธุรกิจต่างชาติ

ทั้งนี้ การใช้ชาวไทยเป็นนอมนีในลักษณะของตัวการ เพื่อทำนิติกรรมอำพรางเพื่อผลประโยชน์ของชาวต่างชาติซึ่งเป็นตัวการนั้น ยังสอดคล้องกับแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์แขนงสำคัญอีกเรื่องหนึ่ง คือ ทฤษฎีตัวการและตัวแทน (principal-agent theory) อย่างไรก็ตาม แนวคิดดั้งเดิมของทฤษฎีตัวการและตัวแทนซึ่งมีรากฐานจากทฤษฎีเกม (game theory) และถูกพัฒนาต่อยอดไปสู่การออกแบบกลไก (mechanism design)

นั้น มักเป็นไปเพื่อการตอบคำถามที่ว่า จากธรรมชาติของตัวการและตัวแทนที่มักมีจุดประสงค์ต่างกัน เราสามารถออกแบบกลไกในองค์กรทั้งในเชิงการลงโทษและการให้รางวัลอย่างไรให้ตัวแทนซึ่งถูกว่าจ้างโดยตัวแทน กระทำการให้เกิดประโยชน์แก่ตัวการสูงสุด ตัวอย่างง่ายที่สุดที่มักถูกยกขึ้นประกอบทฤษฎีตัวการและตัวแทน คือ เจ้าของบริษัทซึ่งเป็นตัวการที่ได้ว่าจ้างผู้จัดการที่เป็นตัวแทน ให้บริหารจัดการบริษัทเพื่อให้ได้กำไรสูงสุดตัวการ จากตัวอย่างดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผลประโยชน์ของเจ้าของบริษัทและผู้จัดการแตกต่างกัน และมีลักษณะขัดแย้งกันอยู่ในตัว กล่าวคือ ผลประโยชน์ของเจ้าของบริษัทคือกำไรซึ่งการทำกำไรให้สูงสุดได้นั้นจะต้องอาศัยการทุ่มเท (devotion) จากผู้จัดการบริษัทอย่างเต็มที่ แต่ผลประโยชน์ของผู้จัดการซึ่งโดยทั่วไปมักคือค่าจ้างที่สูงเท่าที่เป็นไปได้ และการลงแรงที่น้อยเท่าที่จะเป็นไปได้ มีลักษณะขัดกันกับกำไรของบริษัท โดยหากเจ้าของบริษัทจ่ายค่าจ้างที่สูงให้กับผู้จัดการก็จะทำให้กำไรที่ตนเองได้รับต่ำ และหากผู้จัดการทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจในการบริหารกิจการให้กับบริษัทซึ่งแม้ทำให้กำไรของบริษัทเพิ่มขึ้น แต่ก็ทำให้ต้นทุนที่ตนเองต้องแบกรับเพิ่มสูงขึ้นด้วย ทั้งนี้ การลดปัญหาตัวการและตัวแทนในลักษณะดังกล่าวอาจทำได้โดยการทำสัญญาผลตอบแทนระหว่างเจ้าของบริษัทและผู้จัดการ ให้ผู้จัดการได้รับทั้งค่าจ้างประจำและเงินเพิ่มพิเศษตามสัดส่วนที่กำหนดของกำไรที่บริษัทได้รับ ซึ่งการออกแบบกลไกดังกล่าวสามารถช่วยให้เป้าหมายของตัวการและตัวแทนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (aligned) มากยิ่งขึ้น ลดปัญหาการเกี่ยงงาน และสามารถช่วยเพิ่มผลกำไรของบริษัทในที่สุด

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าทฤษฎีตัวการและตัวแทนในการศึกษาพฤติกรรมองค์กร (organization behavior) และการศึกษาเรื่องนิติกรรมอำพรางในเชิงอาชญาเศรษฐศาสตร์นั้น มีความแตกต่างกันในเนื้อหาและสาระค่อนข้างมาก กล่าวคือ ทฤษฎีตัวการและตัวแทนในการศึกษาพฤติกรรมองค์กรมุ่งเน้นการแก้ปัญหาการขัดกันของผลประโยชน์ของตัวการและตัวแทน เพื่อสร้างให้เกิดประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรสูงสุด แต่ทฤษฎีตัวการและตัวแทนในเชิงอาชญาเศรษฐศาสตร์ อาจมีจุดประสงค์ที่ตรงข้ามกันที่ต้องการออกแบบกลไกให้ตัวการและตัวแทนเกิดความขัดแย้งกันจนไม่อาจร่วมมือกันก่ออาชญากรรมได้ อย่างไรก็ตาม โดยที่บทวิเคราะห์ในส่วนนี้ไม่ได้มุ่งต้องการสร้างความขัดแย้งระหว่างตัวการและตัวแทนเป็นหลัก ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวสรุปไปแล้วในหลักประสิทธิภาพแบบ Kaldor-Hicks ว่าการกระทำที่เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม หากก่อให้เกิดประโยชน์โดยรวมก็ควรอนุญาตให้กระทำได้ มาตรการป้องกันธุรกิจที่เป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่ตั้งอยู่บนแนวคิดเรื่องทฤษฎีตัวการและตัวแทนจึงจะถูกนำมาวิเคราะห์โดยละเอียดในส่วนต่อไปที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจอาชญากรรมข้ามชาติที่ประเทศไม่ได้ประโยชน์ หรือไม่ควรอนุญาตให้กระทำได้นี้ เนื่องจากอาจมีผลกระทบในเชิงความมั่นคง

ปัจจัยที่นำไปสู่สภาพปัญหาดังกล่าว ได้แก่

1.1) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการกระทำผิด

1.2) ปัจจัยด้านกฎหมายและนโยบายประเทศเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เช่น นโยบายการส่งเสริมการลงทุน กฎหมายอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนในการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท นโยบายการดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ปัจจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนนทิพย์ จิตสว่าง, นัทธิต จิตสว่าง และ ประพจน์ อนุศิริ (2558) ซึ่งกล่าวถึงปัจจัยเกื้อหนุนสำคัญที่ส่งผลให้ไทยกลายเป็นศูนย์กลางของการก่ออาชญากรรมของอาชญากรข้ามชาติ อาทิ การที่ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางคมนาคมที่สามารถเดินทางเข้าออกประเทศไทยได้ง่าย การที่ประเทศไทยมีการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้อาชญากรข้ามชาติส่วนหนึ่งอาศัยโอกาสเข้าประเทศในลักษณะของนักท่องเที่ยว และการที่ประเทศไทยมีค่าครองชีพที่ไม่สูง

1.3) ปัจจัยด้านอุปสงค์ (demand) ของสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมายที่มีปริมาณมากและมีอย่างต่อเนื่อง อาทิ ความต้องการคนต่างด้าวในการเข้ามาทำงานเพื่อช่วยลดต้นทุนการดำเนินกิจการ

1.4) ปัจจัยด้านการขาดจิตสำนึกของประชาชน ส่งผลให้เกิดการส่งเสริม ช่วยเหลือและสนับสนุนให้มีการกระทำเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมาย

1.5) ปัจจัยด้านการขาดกลไกการติดตามและควบคุมจากภาครัฐ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับปัญหาของมาตรการทางกฎหมายในการนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรมข้ามชาติ โดยจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของคดีตัวอย่างในบทที่ 4 ได้สะท้อนให้เห็นว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องมีปัญหาข้อขัดข้องในการนำมาบังคับใช้และความไม่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาอย่างไร

นอกจากนี้ การที่คนต่างชาติต้องห้ามมิให้ประกอบธุรกิจบางประการตามกฎหมายหรือห้ามถือครองที่ดิน แต่คนต่างชาติอาจหลีกเลี่ยงกฎหมายโดยการเป็นนายทุนในการประกอบธุรกิจที่ต้องห้าม แต่ว่าจ้างให้คนไทยเป็นผู้ประกอบธุรกิจแทน หรือมอบหมายแต่งตั้งให้คนไทยเป็นตัวแทนโดยไม่เปิดเผย (nominee) ให้มีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในโฉนดแทนได้

ในส่วนของการจัดตั้งบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจที่ห้ามคนต่างชาติทำ คนต่างชาติก็อาจว่าจ้างคนไทยให้ช่วยดำเนินการจัดตั้งบริษัทให้และให้เป็นบริษัทไทยที่มีผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่า 50% เป็นคนไทยหรือบริษัทไทย โดยการกำหนดให้ผู้มีอำนาจเด็ดขาดในการบริหารจัดการบริษัทใหม่นั้นเป็นคนต่างชาติ หรือมอบหมายให้ทนายความหรือผู้รับจ้างจัดตั้งบริษัทให้นั้นมีชื่อเป็นเป็นผู้ถือหุ้นที่ไม่น้อยกว่า 50% ในลักษณะของ nominee หรือจ้างให้จัดตั้งบริษัทในเครือขึ้นมาใหม่อีกหลายบริษัทที่เป็นบริษัทไทยและบริษัทต่างชาติเข้ามาเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทเป้าหมาย หากพิจารณาเฉพาะบริษัทที่ตั้งขึ้น ก็จะพบว่า ที่มีบริษัทต่างชาติเข้ามาถือหุ้นไม่เกิน 49% แต่หากพิจารณาหุ้นต่างชาติกับหุ้นคนไทยที่ถือไว้กันไปมาภายในบริษัทในเครือทั้งหมดแล้ว จะพบว่า มีหุ้นของต่างชาติเกินกว่า 49%

ปัญหาเรื่อง nominee นี้ หากสืบสวนพบว่า มีคนต่างชาติเป็นตัวการอยู่เบื้องหลัง ตามข้อกฎหมายแล้ว ก็ยังถือว่าเป็นเรื่องต้องห้ามตามกฎหมายอยู่ดี ปัญหาจึงอยู่ที่ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถสืบสวนสอบสวนไปถึงตัวการที่เป็นคนต่างชาติได้หรือไม่ เช่น กฎหมายที่ดินห้ามมิให้คนต่างชาติถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน คนต่างชาติจึงให้สามีหรือภริยาที่เป็นคนไทยถือกรรมสิทธิ์แทน หรือจ้างคนไทยเป็นผู้มีชื่อว่าเป็นเจ้าของ หรือจ้างให้คนไทยมาจดทะเบียนเป็นคู่สมรสเพื่อจะใส่ชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์แทน หรืออาจจ้างเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนให้จัดการทำสัญญาชาติไทยที่เป็นเท็จให้แก่คนต่างชาติเพื่อซื้อที่ดินได้ กรณีเหล่านี้ ตามกฎหมายแล้ว ต้องถือว่าเป็นคนไทย (nominee) ที่มีชื่อถือกรรมสิทธิ์แทนนั้น ไม่ใช่เจ้าของผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน แต่ที่ดินเป็นของคนต่างด้าวซึ่งต้องห้ามตามกฎหมาย

ปัญหาการกระทำความผิดโดยใช้ nominee จึงไม่ใช่ปัญหากฎหมาย หรือกฎหมายมีช่องว่างที่จะต้องแก้ไขที่ตัวบทกฎหมาย แต่เป็นปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายที่ต้องดำเนินการป้องกันหรือแก้ไขปัญหที่ตัวบุคคลในทางปฏิบัติ โดยสร้างระบบกำกับดูแลให้นำกฎหมายมาใช้อย่างเคร่งครัดและสร้างระบบตรวจสอบเพื่อป้องกันการใช้อำนาจโดยไม่สุจริตหรือโดยมิชอบมากกว่า

เนื่องจากลักษณะของการกระทำความผิดที่อนุสัญญาฯกำหนดไว้ และกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของไทยบัญญัติว่า ต้องเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติและเป็นความผิดที่กฎหมายไทยบัญญัติให้มีโทษจำคุกขั้นสูงตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไปด้วย จึงจะถือว่าเป็นความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ดังนั้น ผู้กระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ จึงต้องกระทำความผิดฐานอื่นที่กฎหมายบัญญัติให้มีโทษจำคุกขั้นสูงตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไปร่วมด้วย เช่น ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ความผิดฐานลักลอบพาคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (human smuggling) ความผิดฐานผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอม ความผิดฐานค้ายาเสพติด เป็นต้น

ในกรณีที่การกระทำนั้นไม่เป็นความผิดตามกฎหมายไทย เช่น สมัครใจขายอวัยวะ สมัครใจขายแรงงาน หรือเป็นความผิดแต่มีโทษจำคุกขั้นสูงไม่ถึง 4 ปี เช่น ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน ความผิด

ตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ เป็นต้น แม้ว่า การกระทำนั้นจะมีลักษณะกระทำเป็นองค์กรเป็นขบวนการและมีลักษณะข้ามชาติ เช่น แก๊งต่างชาติดักขโมยบัตรประชาชนไทย แก๊งคนไทยกับต่างชาติชักชวนเล่นการพนันออนไลน์ หรือแก๊งต่างชาตินำเข้าวัตถุติดร่วมกับคนไทยตั้งโรงงานผลิตจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น แต่การกระทำโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านั้นไม่มีความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ทั้งนี้ เพราะการจะพิจารณาว่า การกระทำใดๆเป็นความผิดหรือไม่ ต้องพิจารณาว่า การกระทำนั้นเข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นความผิดหรือไม่ ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติว่า เป็นความผิด การกระทำนั้นก็ไม่เป็นความผิดเลย ถ้ามีกฎหมายฉบับหนึ่งบัญญัติว่าผิด แต่ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมายอื่น การกระทำนั้นก็เป็นความผิดตามกฎหมายที่บัญญัติไว้เท่านั้น เช่น ขบวนการลักลอบพาคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเพื่อมาแอบทำงานโดยสมัครใจ (human smuggling) เป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง แต่ไม่มีความผิดฐานค้ามนุษย์ (human trafficking) เพราะไม่มีการบังคับใช้แรงงานซึ่งเป็นหลักเกณฑ์หนึ่งของกฎหมาย เป็นต้น

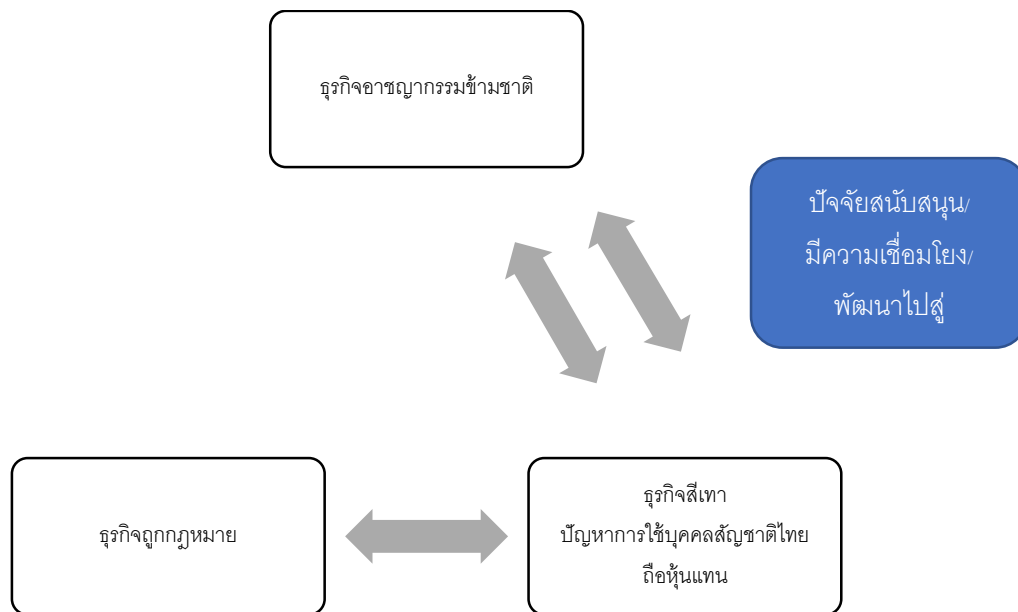
ดังนั้น เราจึงเห็นได้ว่า กฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับกับรูปแบบธุรกิจหรือรูปแบบการกระทำความผิดในลักษณะต่าง ๆ นั้นมีลักษณะครอบคลุมในการกระทำความผิดรูปแบบต่างๆเป็นส่วนใหญ่อยู่แล้ว แต่ก็ยังมีข้อจำกัดบางประการ ทำให้ไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับการกระทำผิดได้ในทุกกรณี ข้อจำกัดเหล่านั้นเป็นผลธรรมชาติของลักษณะของหลักกฎหมายที่กำหนดความรับผิดชอบทางอาญาที่จะต้องมีความรัดกุม ชัดเจน และมีขอบเขตการนำมาใช้บังคับที่แน่นอน แต่ลักษณะของการประกอบธุรกิจและพฤติกรรมการกระทำความผิดของผู้กระทำผิดนั้น มีความหลากหลายและมักจะปรับเปลี่ยนเพื่อหลบเลี่ยงขอบเขตการใช้บังคับและองค์ประกอบความผิดที่กฎหมายต่างๆบัญญัติไว้อยู่ตลอดเวลา ในแง่นี้ ข้อจำกัดดังกล่าว จึงไม่ใช่ข้อผิดพลาดข้อบกพร่อง หรือช่องว่างของกฎหมายที่เกิดจากบทบัญญัติที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม

ทั้งนี้ ปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคสำคัญอย่างหนึ่งที่ไม่ใช่บทบัญญัติของกฎหมายนั่นก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในส่วนของการสืบสวนสอบสวนจับกุมที่ผู้กระทำความผิดอาจมีการวางแผนเตรียมการมาอย่างดี รวมถึงได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากบุคคลอื่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐเองที่ไม่บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ทั้งโดยไม่ตั้งใจและโดยความจงใจ เช่น การรับจ้าง หรือให้คนต่างชาติเข้าอสังหาริมทรัพย์เพื่อประกอบธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการกระทำความผิด การไม่ตรวจสอบว่ามีการประกอบธุรกิจหรือดำเนินการกิจการโดย nominee หรือไม่ รวมทั้ง ปัญหาที่เกี่ยวกับการนำตัวผู้กระทำความผิดในต่างประเทศเข้ามารับโทษในประเทศที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับนานาชาติ

3) รูปแบบของการประกอบธุรกิจที่ดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

รูปแบบของการประกอบธุรกิจที่ดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย หมายถึงรูปแบบของการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทต่างด้าวและสัญชาติไทยซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับของพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 เพื่อดำเนินกิจการที่สุจริตและเป็นไปเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยในกรณีของการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทสัญชาติไทยมีการลงทุนในบริษัทที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของสัดส่วนการถือหุ้นทั้งของชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งการดำเนินธุรกิจดังกล่าวปรากฏอยู่ในรูปแบบการลงทุนอุตสาหกรรมที่หลากหลาย อาทิ อุตสาหกรรมผลิตภัณธ์ยางพารา อุตสาหกรรมการรับซื้อขายผลไม้ (ล้ง) อุตสาหกรรมการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างขั้นพื้นฐานและการขนส่งอันสอดคล้องกับโครงการเชื่อมต่อภูมิภาค “One belt, one road” (OBOR) (Kasikorn Public Company, 2018)

แผนภาพ 5.2 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างรูปแบบของธุรกิจและอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ

5.1.2 ผลกระทบด้านความมั่นคงของประเทศจากธุรกิจข้ามชาติที่มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

การดำเนินธุรกิจข้ามชาติที่มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติมีการดำเนินการลักษณะของการใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายเพื่อจัดตั้งบริษัทประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายหรือดำเนินการลงทุนที่ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ อาทิ การทำธุรกิจที่อาศัยคนไทยถือหุ้นแทนเพื่อประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยว อสังหาริมทรัพย์ ให้เช่าบ้าน คอนโดมิเนียม หรือทำการเกษตร อาจกลายมาเป็นปัจจัยสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์ หรือสร้างแหล่งกบดานให้แก่กลุ่มอาชญากรรมองค์กรในการดำเนินกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายหรือการพักอาศัยซึ่งผิดจากวัตถุประสงค์ของประเภทของวีซ่ามักแฝงด้วยการดำเนินกิจกรรมที่ผิดกฎหมายอันเป็นภัยต่อสังคม หรืออาจสร้างความรำคาญและก่อความไม่สงบให้แก่ชุมชน ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของพื้นที่

แม้งานวิจัยหลายๆ ฉบับจะมุ่งชี้ให้เห็นผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมข้ามชาติ ไม่ว่าจะเป็นการก่ออาชญากรรมที่เพิ่มสูงขึ้นซึ่งมีผลพวงมาจากการดำเนินกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย อาทิ การค้ายาเสพติด การค้าประเวณีในเด็กและผู้หญิง อันส่งผลต่อความสามารถในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และความเข้มแข็งของหลักธรรมาภิบาลของรัฐ (ก้องเกียรติ อภัยวงศ์, 2546; วันชัย รุจนวงศ์, 2545) แต่ผลกระทบทางสังคมย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากปัจจุบัน ความหมายของความมั่นคงประเทศมิได้หมายถึงมิติด้านศักยภาพทางการทหารในการต่อสู้ป้องกันการรุกรานจากศัตรูภายนอกเพียงเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการลดอัตราการเกิดอาชญากรรม ความมั่นคงด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางพลังงาน และยังมีอีกหลากหลายมิติซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยผลกระทบทางสังคมซึ่งเชื่อมโยงกับความมั่นคงของประเทศที่พบในงานวิจัยฉบับนี้มีหลากหลายมิติด้วยกัน อันได้แก่ (1) ด้านความมั่นคงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากสภาพแวดล้อม

และทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย และ (2) ด้านความสงบเรียบร้อยของชุมชนจากการความรู้สึกปลอดภัยของคนในชุมชน

5.1.3 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจของประเทศจากธุรกิจข้ามชาติที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะปัญหาการใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายในการจัดตั้งบริษัทสัญชาติไทยที่มีบุคคลสัญชาติไทยถือหุ้นแทน (nominee) ซึ่งมีการประกอบธุรกิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เป็นไปตามข้อบังคับของกฎหมายก่อให้เกิดปัญหาการบิดเบือนการจัดสรรทรัพยากร ปัญหาการกระจายรายได้ ปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และปัญหาการแข่งขันทางธุรกิจ ธุรกิจการลงทุนของต่างชาติจึงไม่เป็นไปเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยในช่วงแรก การเข้ามาลงทุนอาจดูเหมือนจะช่วยให้เกิดการพัฒนาในท้องถิ่น แต่ด้วยรูปแบบการดำเนินธุรกิจแบบผูกขาดและครบวงจร ทำให้เกิดการแย่งงานของคนไทย เงินมิได้เกิดการไหลเวียนเข้ามาภายในประเทศอย่างเต็มที่ รวมถึงการสูญเสียรายได้ของรัฐบาลจากการจัดเก็บภาษีจากการประกอบธุรกิจในรูปแบบของสถานประกอบการ โรงแรม ที่พักอาศัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลือชัย วงศ์ทอง และกฤษฎา นันทเพชร (2561) ซึ่งชี้ถึงผลกระทบเชิงเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากความสามารถในการระดมทุนของนักธุรกิจต่างชาติซึ่งมีกำลังทุนมากกว่าหรือระดมทุนได้ดีกว่า บางครั้งส่งผลให้เกิดการผูกขาดทางการค้า มีการซื้อขายเฉพาะในกลุ่มชาติเดียวกัน และเป็นเหตุให้นักธุรกิจคนไทยเสียโอกาส รวมถึงภาครัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการสร้างสาธารณูปโภคหรือต้นทุนอื่นๆ โดยไม่สามารถเก็บภาษีหรือได้ค่าตอบแทนใดๆ เนื่องจากธุรกิจเหล่านั้นเป็นของหลบเลี่ยงกฎหมาย และงานวิจัยของวันชัย รุจนวงศ์ (2545) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแม้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรมข้ามชาติจะส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งในเชิงลบและเชิงบวก กล่าวคือช่วยสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เกิดการจ้างงาน แต่ผลกระทบในเชิงลบนั้นสูงกว่ามาก

จากการสำรวจความคิดเห็นและทัศนคติของประชาชนทั่วไป จำนวนทั้งสิ้น 1,160 คน เมื่อให้ตอบผลกระทบ ประชาชนทั่วไปเห็นว่า ผลกระทบที่ได้รับ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 2) การเสียโอกาสในการประกอบอาชีพหรือทำธุรกิจ 3) ทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ลดลง และ 4) ทำให้ขาดความสะดวกสบายใน การดำเนินชีวิต

5.1.4 มุมมองความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปต่อธุรกิจต่างประเทศที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

จากการสำรวจความคิดเห็นและทัศนคติของประชาชนทั่วไป ต่อธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยสำรวจประชาชนทั่วไปที่มีอายุ 18 ขึ้นไป จาก 5 ภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (มหาสารคาม) ภาคเหนือ (เชียงใหม่ เชียงราย) ภาคตะวันออก (จันทบุรี) และภาคใต้ (ภูเก็ต) จำนวนทั้งสิ้น 1,160 คน พบว่าเมื่อให้ตอบว่าประชาชนทั่วไปเคยได้รับรู้ หรือทราบว่าในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ มีธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติหรือไม่ ใน 5 อันดับแรกที่ระบุมาได้แก่

- 1) การลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย จำนวน 735 คน (63.4%)
- 2) การค้า จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือผลิตยาเสพติด จำนวน 705 คน (60.8%)
- 3) การประกอบอาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ จำนวน 643 คน (55.4%)
- 4) ฉ้อโกง จำนวน 631 คน (54.4%)
- 5) การค้า จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือผลิตสินค้าปลอม จำนวน 627 คน (54.1%)

เมื่อให้ประชาชนระบุชาวต่างประเทศที่มาลงทุนในประเทศไทย พบว่าประเทศที่ประชาชนทั่วไป มีความเห็นว่าเสี่ยงกับการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ มากที่สุด 10 อันดับแรก ได้แก่ 1) เมียนมาร์ 2) ลาว 3) กัมพูชา 4)

จีน 5) เวียดนาม 6) มาเลเซีย 7) รัสเซีย 8) เกาหลี 9) ฟิลิปปินส์ 10) สิงคโปร์ ซึ่งชาวจีนก็นับว่าติดอยู่ หนึ่งในห้าอันดับแรก

5.2 ข้อเสนอแนะ

ด้วยปัญหาความรุนแรงและความซับซ้อนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ รัฐจึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนกระบวนการเชิงป้องกัน โดยส่วนหนึ่งของการป้องกันคือความสามารถของรัฐในการบังคับใช้ข้อกฎหมายและนโยบายเพื่อเป็นการแก้ไขจัดการปัญหาตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อมิให้ปัญหาลุกลามบานปลายอันจะส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงโดยรวมของประเทศ การศึกษารูปแบบและลักษณะของการลงทุนที่อาศัยช่องโหว่ทางกฎหมายในการดำเนินธุรกิจซึ่งมีทั้งการดำเนินกิจกรรมที่ผิดกฎหมายหรือไม่สอดคล้องกับข้อบังคับของกฎหมายซึ่งอาจมีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ มีความเชื่อมโยงหรือเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการก่ออาชญากรรมข้ามชาติจึงมีความสำคัญต่อศักยภาพของรัฐในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติอันเป็นภัยคุกคามของประเทศ

ประเทศไทยเองได้มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติด้วยตระหนักถึงสถานการณ์ของภัยอาชญากรรมข้ามชาติที่มีความซับซ้อนและรุนแรงยิ่งขึ้นตามสถานการณ์โลกที่และปัจจัยเกื้อหนุนที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และโดยที่เป้าหมายที่สำคัญของนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นไปเพื่อให้เกิดการบูรณาการและมีกลไกการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐอย่างเป็นระบบ มีความเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะของงานวิจัยฉบับนี้จึงอยู่บนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ประเทศ โดยเฉพาะประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งภาครัฐ และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างความร่วมมือนอกภาครัฐ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

สำหรับมิติของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งภาครัฐ ซึ่งเป็นเรื่องการศึกษาปรับปรุงแก้ไข บังคับใช้กฎหมาย บูรณาการการทำงานของหน่วยงานภายในภาครัฐและการมีกลไกการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การเพิ่มโทษเป็นมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่ควรต้องใช้อย่างระมัดระวัง โดยแม้แนวคิดในเรื่องการเพิ่มโทษจะเป็นมาตรการที่อาจดูเหมือนมีประสิทธิภาพสูงสุดในแนวคิดดั้งเดิมของ Becker (1968) เนื่องจากต้นทุนของมาตรการเพิ่มโทษที่มักต่ำกว่ามาตรการอื่นๆ เช่น การเพิ่มความน่าจะเป็นในการตรวจสอบและลงโทษผู้กระทำความผิดซึ่งมักมีต้นทุนสูง หรือการลดประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากก่ออาชญากรรม แต่จากงานวิจัยทั้งในเชิงทฤษฎีและในเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจากการรวบรวมของ Miron and Zwiebel (1995) กลับพบว่า การเพิ่มโทษเป็นปัจจัยสำคัญที่อาจส่งผลให้ราคายาเสพติดในตลาดมืดพุ่งขึ้นสูงมากเมื่อเทียบกับต้นทุนส่วนเพิ่มในการผลิต อันเนื่องมาจากความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์ยาเสพติดที่อยู่ในระดับต่ำมาก การเพิ่มโทษจึงอาจและมักไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหายาเสพติดเสมอไป อีกทั้งยังอาจส่งผลกระทบเชิงย้อน (reverse effect) ให้ปัญหายาเสพติดรุนแรงยิ่งขึ้นอันเนื่องมาจากผลประโยชน์ในธุรกิจยาเสพติดที่สูงขึ้นตามระดับของโทษที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเพียงในระดับความสัมพันธ์ทางสถิติ (correlation) ระหว่างตัวแปรที่ยังไม่ใช่ความสัมพันธ์เชิงลึกระดับเหตุและผล (causation) แล้ว จะเห็นได้ว่า แม้หลายประเทศในทวีปเอเชีย เช่น ไทย เมียนมา มาเลเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม จีน จะได้เพิ่มอัตราโทษของผู้ค้ายาเสพติดจนถึงการประหารชีวิตอันเป็นระดับโทษที่สูงที่สุดที่จะพึงกำหนดได้แล้วก็ตาม แต่ผลในการยับยั้งป้องกันการกระทำความผิด (deterrent effect) ของโทษเหล่านั้นก็ยังคงไม่ชัดเจน

การเพิ่มความน่าจะเป็นในการถูกลงโทษของอาชญากรรมข้ามชาติหลายประเภทเป็นไปได้ยาก และมีต้นทุนสูง จากรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนายทุนซึ่งเป็นเจ้าของธุรกิจอาชญากรรมข้ามชาติ และแรงงาน

ที่เป็นปัจจัยการผลิต ซึ่งเปลี่ยนรูปแบบจากการบังคับขู่เข็ญในอดีต มาเป็นความร่วมมือโดยสมัครใจดังที่ได้กล่าวโดยละเอียดแล้ว ส่งผลให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในอาชญากรรมข้ามชาติเกือบทุกประเภท ทั้งการซื้อขายยาเสพติด การค้ามนุษย์ และการซื้อขายอวัยวะ มีปฏิสัมพันธ์กันโดยใจสมัครที่ส่งผลให้รูปแบบอาชญากรรมที่เกิดขึ้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วม ธรรมชาติของอาชญากรรมดังกล่าวย่อมลดทอนความน่าจะเป็นที่ผู้มีส่วนได้เสียในอาชญากรรมประสงค์จะเผยให้บุคคลภายนอกได้ล่วงรู้ถึงการเกิดขึ้นของอาชญากรรมเนื่องจากกลัวแล้วแต่เป็นอาชญากรรมที่ไม่มีเหยื่อ (victimless crime) ด้วยกันทั้งสิ้น ต่างจากอาชญากรรมที่มีเหยื่อ เช่น อาชญากรรมเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย และอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งเหยื่อหรือญาติพี่น้องของเหยื่อซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียประสงค์จะแจ้งความให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้รับทราบและดำเนินการหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษ นอกจากนี้ สำหรับอาชญากรรมบางประเภท เช่น ยาเสพติด ซึ่งกฎหมายได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าทั้งผู้เสพและผู้ขายต่างมีความผิดทางอาญาแล้ว กลไกทางกฎหมายดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบย้อนกลับที่ลดความน่าจะเป็นในการที่การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นถูกล่วงรู้ และผู้ที่กระทำความผิดถูกลงโทษ นอกจากนี้ มาตรการเพิ่มความน่าจะเป็นในการถูกลงโทษลักษณะต่างๆ อาทิ การเฝ้าระวัง (monitoring) การกระทำความผิดยังคงมีต้นทุนสูง ส่งผลให้มาตรการในกลุ่มนี้มักขาดทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการลดแรงจูงใจในการกระทำความผิดเท่าที่ควร

การลดผลประโยชน์จากการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติเป็นมาตรการที่สามารถทำได้แต่ไม่ค่อยถูกนำมาพิจารณาในการแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ มาตรการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เป็นอยู่มักตั้งอยู่บนแนวคิดเรื่องการป้องกันและปราบปรามโดยใช้โทษหรือการตรวจค้นตรวจสอบซึ่งมีข้อจำกัดค่อนข้างมากดังที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น อย่างไรก็ตาม แนวทางแก้ปัญหาอาชญากรรมหรือปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งมักถูกมองข้ามหรือละเลยไป คือ การลดผลประโยชน์จากการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติ ยังคงเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาได้ อาทิ การใช้นโยบายยาเสพติดแบบผ่อนปรน เช่น ในประเทศไทยซึ่งปัจจุบันได้เริ่มให้มีการใช้กัญชาในเชิงการแพทย์ได้นั้น คาดว่าจะส่งผลให้กัญชาในตลาดมืดปรับตัวลงอย่างมาก ส่งผลให้ผลประโยชน์จากการประกอบธุรกิจการค้ากัญชาลดลงจนอาจไม่เป็นที่สนใจอีกต่อไป นอกจากนี้ มาตรการบางประการที่กำลังอยู่ระหว่างการพิจารณา เช่น การประกาศให้การใช้ยาเสพติดจากธรรมชาติที่มีฤทธิ์ในการกระตุ้นประสาท เช่น พืชกระท่อม ไม่ผิดกฎหมายอีกต่อไปยังสามารถมีส่วนช่วยลดอุปสงค์ของยาเสพติดที่มีฤทธิ์ในการกระตุ้นประสาทประเภทอื่นที่มีอันตรายรุนแรงกว่า เช่น แอมเฟตามีน ได้เช่นกัน ซึ่งอาจเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่มีประสิทธิผลในการลดผลประโยชน์จากกลุ่มธุรกิจในตลาดแอมเฟตามีน นอกเหนือจากมาตรการในตลาดยาเสพติดแล้ว รัฐยังควรพิจารณามาตรการอื่นๆ ที่มีศักยภาพในการลดผลประโยชน์จากอาชญากรรมข้ามชาติประเภทอื่นๆ ได้อีก อาทิ การลดกำแพงภาษีศุลกากรที่สูงมากในประเทศไทยในปัจจุบันซึ่งส่งผลให้ราคาสินค้าถูกกฎหมายและราคาสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์แตกต่างกันมาก ก่อให้เกิดอุปสงค์สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อทดแทนสินค้าถูกกฎหมายที่มีราคาสูง ตลอดจนการส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายธนาคารอวัยวะและเทคโนโลยีทางการแพทย์สมัยใหม่ เช่น การใช้เครื่องพิมพ์สามมิติเพื่อผลิตอวัยวะเทียม ซึ่งเป็นมาตรการสำคัญในการลดอุปสงค์ของธุรกิจอาชญากรรมค้าอวัยวะมนุษย์

นโยบายทางด้านการพัฒนาสามารถใช้เป็นเครื่องมือแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติอย่างยั่งยืน เช่น การแก้ปัญหาความยากจน การมุ่งสร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ และการส่งเสริมธรรมาภิบาลในสถาบันการเงินและสังคม ซึ่งนโยบายดังกล่าวต่างเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในระดับสาเหตุ โดยเมื่อพิจารณาจากสาเหตุของแรงงานในกลุ่มประเทศต้นทางที่มักเข้าร่วมกับอาชญากรรมข้ามชาติหลายประเภท อาทิ การค้าและลักลอบขนส่งยาเสพติด การผลิตสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ตลอดจนการขายอวัยวะ เพราะสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจนและคับแคบแล้ว จะเห็นได้ว่า นโยบายการพัฒนา

ประเทศในระดับมหภาค เช่น การมุ่งสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพื่อลดปัญหาความยากจน และการกระจายประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง ล้วนแล้วแต่เป็นเครื่องมือที่สามารถลดแรงจูงใจในการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในอาชญากรรมข้ามชาติของแรงงานที่ยากจนเหล่านี้ได้ นโยบายการสร้างงาน (job creation) และการสร้างรายได้ที่มีประสิทธิภาพ (efficiency wage) ยังเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ช่วยลดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกับอาชญากรรมตามแนวคิดทางอาชญาเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากเป็นการเพิ่มค่าเสียโอกาสอันอาจเกิดขึ้นของผู้ที่กระทำความผิดหากถูกจับได้และถูกลงโทษ จากค่าจ้างที่สูญเสียไประหว่างการถูกจำคุก หรือการต้องทำงานที่ได้รับค่าจ้างน้อยกว่าเดิมหลังพ้นโทษ เป็นต้น

2. ปรับปรุงกฎหมายที่ล้าหลังเพื่อเพิ่มประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากการเข้ามาทำธุรกิจของกลุ่มทุนต่างชาติ อาทิ การปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายการห้ามต่างชาติเข้าทำธุรกิจบางประเภทซึ่งบิบบทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ณ ช่วงเวลาที่กฎหมายถูกยกร่างและช่วงเวลาปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมาก ซึ่งการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว จะลดข้อจำกัดของธุรกิจจากกลุ่มทุนต่างประเทศลง ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนในการประกอบการลดลง และผลกำไรจากการประกอบการเพิ่มขึ้น และสร้างประโยชน์ให้กับประเทศไทยเพิ่มขึ้นทั้งในรูปของประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจที่เพิ่มขึ้น และรายได้ของรัฐที่เพิ่มขึ้นจากภาษีนิติบุคคล (corporate tax) ตลอดจนการเร่งพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของปัจจัยการผลิตของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานไทยให้มีทักษะเพิ่มเติมและสอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจของกลุ่มทุนต่างชาติ เพื่อเพิ่มโอกาสในการจ้างงานและการได้รับค่าจ้างที่สูงขึ้นของแรงงานในพื้นที่

การแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบเพื่อแก้ไขปัญหาการให้บุคคลสัญชาติไทยถือหุ้นแทนในบริษัทต่างชาติ (nominee) เพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดในการลงทุนธุรกิจซึ่งอยู่ภายใต้กำกับของพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจคนต่างด้าว ซึ่งถือเป็นกระบวนการทบทวนและปรับปรุงเพื่อพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการ รวมถึงประเด็นการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุน ซึ่งสร้างความหละหลวมให้แก่กลไกในการตรวจสอบ และสร้างกลไกภาครัฐให้สามารถเข้าไปตรวจสอบได้มากขึ้น เพื่อลดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ

3. มาตรการทางอาชญาเศรษฐศาสตร์และทฤษฎีตัวการตัวแทนที่ลดแรงจูงใจในการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติ สำหรับธุรกิจที่แม้ไม่ใช่วิธีการกระทำที่เป็นความผิดในตัว แต่ไม่อาจพัฒนาให้เกิดประโยชน์สุทธิกับประเทศไทยได้ อาทิ การใช้นิติชนชาวไทยเป็นตัวแทนถือครองหุ้นในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในบางพื้นที่ที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคง หรือผลกระทบในเชิงเศรษฐกิจจากการขาดปัจจัยการผลิตที่จำเป็น อาทิ การเพิ่มโทษแก่ชาวไทยผู้เป็นตัวแทนซึ่งกฎหมายปัจจุบันยังคงกำหนดโทษไว้ไม่สูงนัก โดยมาตรการดังกล่าวมีส่วนช่วยในการลดผลประโยชน์จากความร่วมมือกันระหว่างตัวการและตัวแทนได้ค่อนข้างมากโดยเปรียบเทียบกับมาตรการอื่นเช่นการเพิ่มโทษแก่ชาวต่างชาติซึ่งเป็นตัวการ ซึ่งในทางพฤตินัยแล้วมักไม่ถูกลงโทษเนื่องจากมักไม่ได้มีที่พำนักอาศัยอยู่ที่ประเทศไทยเป็นหลัก และในหลายกรณีมักขาดหลักฐานในการเอาผิดตัวการที่แท้จริง

สำหรับมิติของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างความร่วมมือนอกภาครัฐ ซึ่งเป็นเรื่องการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม โดยอาศัยประชามสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึก ความรับผิดชอบ ความตื่นตัว และความตระหนักรู้ให้กับภาคเอกชนและภาคประชาชน มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การจัดตั้งศูนย์กลางสำหรับการให้ข้อมูลครบวงจรแก่นักลงทุนต่างชาติของหน่วยงานภาครัฐ ให้คำปรึกษาได้ หรือสำหรับการท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักลงทุนต่างชาติและนักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลและมีความเข้าใจที่ถูกต้อง สามารถขอรับคำปรึกษาได้ และป้องกันการแสวงหาข้อมูลจากการอาศัยพรตพวกซึ่งอาจนำไปสู่การกระทำผิด

2. เร่งหาแนวทางในการกระจายผลประโยชน์จากธุรกิจจากกลุ่มทุนต่างชาติให้กับประเทศไทยมากที่สุด อาทิ การกำหนดให้กลุ่มธุรกิจที่มีการลงทุนจากต่างชาติใช้ปัจจัยการผลิตจากพื้นที่ในประเทศไทยตามสัดส่วนที่กำหนด การกำหนดให้กลุ่มธุรกิจมีการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (corporate social responsibility) ที่เหมาะสมในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย อาทิ การลดการสร้างผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจต่างชาติ การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อกลุ่มอ่อนไหวในสังคม ตลอดจนการแสดงความรับผิดชอบต่อทางธุรกิจโดยการเสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น

3. จัดหามาตรการที่มีประสิทธิภาพในการแบ่งสรรประโยชน์ที่ได้รับจากกลุ่มธุรกิจต่างชาติแก่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม และชดเชยผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ อาทิ การนำเงินภาษีที่ได้รับจากกำไรของผู้ประกอบการต่างชาติ มาอุดหนุนมาตรการป้องกันผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นจากการประกอบการ มาตรการปรับปรุงภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบเชิงลบให้ดีขึ้น ตลอดจนมาตรการชดเชยผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบอย่างเป็นธรรม

4. การจัดประชุมร่วมระหว่างภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจเอกชนอย่างสม่ำเสมอในการแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ ตลอดจนแสวงหาหรือกำหนดแนวทางร่วมกันในการส่งเสริมรูปแบบธุรกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

5. การสร้างจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อประชาชนเพื่อมิให้มีส่วนร่วมในการกระทำผิดหรือการให้ความช่วยเหลือกลุ่มองค์กรธุรกิจในการหลบเลี่ยงข้อบังคับกฎหมาย อันถือเป็นการสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชนและการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น

6. การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับแนวโน้มและรูปแบบของธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติเพื่อมิให้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือให้การสนับสนุนโดยไม่ระมัดระวัง

บรรณานุกรม

- ก้องเกียรติ อภัยวงศ์. (2546). **องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ: ผลกระทบที่เกิดจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย**. หลักสูตรผู้บริหารงานยุติธรรมระดับสูง. สำนักงานศาลยุติธรรม.
- กนกรัตน์ พันธธรา เอมอร เสี่ยงใหญ่ เทอดศักดิ์ พุฒิช้อน บุญแสง ชีระภากร และจิปรัฐเจตน์ บุปผาคำ. (2561). ผลกระทบจากการรุกของกลุ่มทุนต่างชาติ: กรณีศึกษาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์. รายงานการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการบริหารจัดการความมั่นคงแห่งชาติ (บมช.) รุ่นที่ 10 ปี 2561 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. Foreign Direct Investment Classified by Country (USD). Retrieved from <http://www2.bot.or.th/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=654&language=ENG>
- ไทยโพสต์. **ปรับคนละ 5 แสน 3 จำเลย คดี 'ท้าวสุรนัยเหริยญ' หลอกซื้อสินค้าแพง**, 15 พฤศจิกายน 2561 สืบค้นจาก <https://www.thaipost.net/main/detail/22017>
- ไทยรัฐออนไลน์. **เปิดเส้นทาง "หน้ากากอนามัยมือสอง" ธุรกิจสุดสยอง พบคนซื้อใช้เพียบ**, 4 มีนาคม 2563 สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/society/1786551>
- ไทยรัฐออนไลน์. **ส่งเด็กตัดขายอวัยวะ อัมบุนุข้ามชาติ**, 14 กุมภาพันธ์ 2563 สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1771061>
- ไทยรัฐ. **ยกฟ้องคดี ท้าวสุรนัยเหริยญ '13 จำเลย' เหลือน หลักฐานไม่ชัด**, 26 สิงหาคม 2560 สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/1050242>
- ประชาชาติธุรกิจ. **ทุนจีนแห่ซื้อธุรกิจไทย ฮุบ มหา'ลัย-โรงพยาบาล-คอนโด**, 29 กันยายน 2561 สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/property/news-226549>
- ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499. (2499) **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 73 ตอนที่ 95 ฉบับพิเศษ หน้า 1. ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2499. สืบค้นจาก <https://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/82844/120561/F-530967875/THA82844%20Tha.pdf>
- พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542. (2542) **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116 ตอนที่ 123 ก วันที่ 4 ธันวาคม 2542. สืบค้นจาก <https://www.dbd.go.th/main.php?filename=law05>
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551. (2551) **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 125 ตอนที่ 29 ก หน้า 28. ลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2551. สืบค้นจาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%BB47/%BB47-20-2551-a0001.htm>
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556. (2556) **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 130 ตอนที่ 55 ก หน้า 1. ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2556. สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2556/A/055/1.PDF>
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. (2542) **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116 ตอนที่ 29 ก หน้า 45 ลงวันที่ 21 เมษายน 2542
- MGR online. **จีนรับรองกฎหมายห้ามกิน ค่า ขนส่งสัตว์ป่า**. 25 กุมภาพันธ์ 2563, สืบค้นจาก <https://mgronline.com/china/detail/9630000019101>
- ลือชัย วงศ์ทอง และ กฤษฎา นันทเพชร. (2561). **อาชญากรรมข้ามชาติกับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในเขตเมืองพัทยา**. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์. (มกราคม-มิถุนายน 2561): 71-80.

- วันชัย รุจนวงศ์. (2545). **โครงการวิจัยการพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ**. สำนักงานสนับสนุนกองทุนงานวิจัย. (สกว., 2545)
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด วรณพร เตชะโกศิยวณิช และ ทองใหญ่ อัยยะวรากุล นิตยา สำร็จผล และพุดพิงค์ หุ่นโตภาพ. (2560) **โครงการจัดทำหลักสูตรอบรมมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายสำหรับผู้มีหน้าที่รายงาน** สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (ปปง., 2560)
- สักรินทร์ นิยมศิลป์. (2558). **อาชญากรรมข้ามชาติ : ภัยคุกคามไทยและอาเซียน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2562 จาก <http://www.ms.ipshr.mahidol.ac.th/ConferenceXI/Download/Book/-IPSR-Conference A15-fulltext.pdf>
- สุนนทิพย์ จิตสว่าง, นัทธี จิตสว่าง, และ ประพจน์ อนุศิริ. (2558). **การจัดการความรู้เกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามแก๊งอาชญากรรมข้ามชาติที่ก่อเหตุคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในเขตกรุงเทพมหานคร**. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักงานข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์ (2559), “**นอมินี**” คนสำคัญของธุรกิจเงินในเชียงใหม่, สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2562 จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/252907>
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2561) **ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2558-2564** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา
- Albanese, Jay S. (1999.). **Criminal Justice**. Boston: Allyn and Bacon.
- Albanese, Jay S. (2005 ed.). **Transnational crime**. Whitby, ON: de Sitter Publications. DOI: 10.1093/obo/9780195396607-0024
- Association of Southeast Asian Nations. (2012) **ASEAN Plan of Action to Combat Against Transnational Crime**. Retrieved from https://asean.org/?static_post=asean-plan-of-action-to-combat-transnational-crime
- Becker, G. S. (1968). Crime and punishment: An economic approach. In **The economic dimensions of crime** (pp. 13-68). Palgrave Macmillan, London.
- Cressey, Donald R. (1969). **Theft of the Nation: The Structure and Operations of Organized Crime in America**. New York: Harper and Row.
- Haken, J. (2011). Transnational crime in the developing world. *Global financial integrity*, 12(11).
- Kasikorn Public Company. (2018) **ASEAN Investment Update Q3 2018**. Retrieved from https://www.kasikornbank.com/international-business/en/AEC/InvestmentEconomic/Pages/201809_ASEAN_Investment_Update_2018Q3.aspx
- Kleemans, Edward R. (2014). Theoretical Perspectives on Organized Crime. In Paoli, Letizia. (ed.) **The Oxford Handbook of Organized Crime**. New York: Oxford University Press.
- Latham & Watkins Mergers and Acquisition Practice. **China Issued Formal Guidance for Outbound Direct Investments**. August, 30 2017. Retrieved from <https://www.lw.com/thoughtLeadership/LW-China-Issues-Formal-Guidance-for-Outbound-Direct-Investments>
- Mallory, Stephen L. (2007). **Understanding Organized Crime**. Sudbury, Massachusetts: Jones and Barlett Publishers, Inc.

- Miron, J. A., & Zwiebel, J. (1995). **The economic case against drug prohibition.** *Journal of Economic Perspectives*, 9(4), 175-192.
- Organization for Economic Cooperation and Development (2002), *Foreign direct investment for development: Maximizing benefits, minimizing costs*, OECD report.
- Parrish, Austen L. (2012). **Domestic Responses to Transnational Crime: The Limits of National Law**, Criminal Law Forum. DOI 10.1007/s10609-012-9185-1
- Reuter, Peter. (1983). **Disorganized Crime. The Economics of the Visible Hand.** Cambridge: MIT Press.
- Thailand Board of Investment. Foreign Direct Investment Statistics by Region: People's Republic of China. Retrieved from https://www.boi.go.th/index.php?page=statistics_oversea_invest
- Thailand Board of Investment. (2012). **Thailand Strengthens its Bonds with China.** Thailand Investment Review 22(5). Retrieved from https://www.boi.go.th/tir/issue/201205_22_5/cover.htm
- United Nations General Assembly. **United Nations Convention against Transnational Organized Crime: resolution / adopted by the General Assembly.** 8 January 2001, A/RES/55/25. Retrieved from <https://www.refworld.org/docid/3b00f55b0.html> [accessed 22 January 2019]
- United Nations Office on Drug and Crime. (2019) **Transnational Organized Crime.** Retrieved from <https://www.unodc.org/ropan/en/organized-crime.html>
- United Nations Office on Drugs and Crime. **United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto.** Retrieved from <https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html>
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2010) **The Globalization of Crime: A Transnational Organized Crime Threat Assessment.** Retrieved from https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tocta/TOCTA_Report_2010_low_res.pdf

ภาคผนวกเครื่องมือการวิจัย

แบบสัมภาษณ์นักธุรกิจ

แบบสำรวจเรื่องนี้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อสอบถามนักธุรกิจ เพื่อประกอบการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยผลกระทบ ของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ จากทุนสนับสนุนการวิจัยโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการวิจัย (สกว.) โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร. ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด เป็นหัวหน้าโครงการ ข้อมูลที่ได้จากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง แก่คณะผู้วิจัย ในการศึกษาลักษณะและรูปแบบของการเข้ามาลงทุนประกอบธุรกิจข้ามชาติ เป็นข้อมูล สำคัญแก่ นักวิจัย ในการศึกษาช่องโหว่ทางกฎหมายเพื่อเน้นการป้องกันและแก้ไขธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ต่อไป ข้อมูลทุกเรื่องจะถูกเก็บเป็นความลับ ไม่สามารถใช้ในการระบุ ตัวตนผู้ตอบแบบสอบถามได้ และจะถูกทำลายภายหลังโครงการสิ้นสุดแล้ว

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. อาชีพ.....
2. หน่วยงาน.....
3. ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจข้ามชาติ

1. ในฐานะนักธุรกิจ ท่านมีมูลเหตุจูงใจอะไรบ้าง ในการมาลงทุนในประเทศไทย
2. ในฐานะนักธุรกิจ ท่านได้รับสิทธิพิเศษจากรัฐบาลของท่าน ในการลงทุน อย่างไรบ้าง
3. ในฐานะนักธุรกิจที่มาลงทุนในประเทศไทย ธุรกิจใดบ้าง ที่เป็นนิยมมาก
4. ท่านประสบปัญหาในการเข้ามาดำเนินธุรกิจในไทยในเรื่องอะไรบ้างที่อาจเสี่ยงต่อการกระทำผิด
5. ท่านเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติต่อไปนี้แค่ไหน

อย่างไร

- 1) การค้าประเวณี
 - 2) การบังคับขู่脅ให้เป็นขอทาน
 - 3) การลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย
 - 4) การประกอบอาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ
 - 5) การจำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือผลิตยาเสพติด
 - 6) การจำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือผลิตสินค้าปลอม
 - 7) อาชญากรรมไซเบอร์
 - 8) ฉ้อโกง
 - 9) เรียกค่าไถ่
 - 10) ข่มขู่
 - 11) ฟอกเงิน
 - 12) ปลอมเอกสาร (พาสปอร์ต)
- อื่นๆ (โปรดระบุ)

6. รูปแบบการดำเนินธุรกิจใดในลักษณะใดที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ
7. ท่านคิดว่าธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเทศใดบ้าง
8. ท่านคิดว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติคืออะไรบ้าง
9. การดำเนินธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติมีผลกระทบทางความมั่นคงอย่างไร
10. การดำเนินธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติมีผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างไร
11. ในฐานะนักธุรกิจ เพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินธุรกิจเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ท่านต้องการให้รัฐบาลไทยสนับสนุนดูแลเรื่องใดบ้าง

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

แบบสำรวจเรื่องนี้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อสอบถามนักธุรกิจ เพื่อประกอบการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยผลกระทบ ของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ จากทุนสนับสนุนการวิจัยโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการวิจัย (สกว.) โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร. ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด เป็นหัวหน้าโครงการ ข้อมูลที่ได้จากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง แก่คณะผู้วิจัย ในการศึกษาลักษณะและรูปแบบของการเข้ามาลงทุนประกอบธุรกิจข้ามชาติ เป็นข้อมูล สำคัญแก่ นักวิจัย ในการศึกษาช่องโหว่ทางกฎหมายเพื่อเน้นการป้องกันและแก้ไขธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ต่อไป ข้อมูลทุกเรื่องจะถูกเก็บเป็นความลับ ไม่สามารถใช้ในการระบุ ตัวตนผู้ตอบแบบสอบถามได้ และจะถูกทำลายภายหลังโครงการสิ้นสุดแล้ว

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. อาชีพ.....
2. หน่วยงาน.....
3. ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจข้ามชาติ

1. นักธุรกิจจากสาธารณรัฐประชาชนจีน มีมูลเหตุจูงใจอะไรบ้าง ในการมาลงทุนในประเทศไทย
2. นักธุรกิจจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้รับสิทธิพิเศษจากรัฐบาลของท่าน ในการลงทุน อย่างไรบ้าง
3. นักธุรกิจจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่มาลงทุนในประเทศไทย ธุรกิจใดบ้าง ที่เป็นนิยมมาก
4. นักธุรกิจจากสาธารณรัฐประชาชนจีนประสบปัญหาในการเข้ามาดำเนินธุรกิจในประเทศไทยในเรื่องอะไรบ้างที่อาจเสี่ยงต่อการกระทำผิด
5. ท่านเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติต่อไปนี้แค่ไหนอย่างไร
 - 1) การค้าประเวณี
 - 2) การบังคับขู่脅ให้เป็นขอทาน
 - 3) การลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย
 - 4) การประกอบอาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ
 - 5) การจำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือผลิตยาเสพติด
 - 6) การจำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือผลิตสินค้าปลอม
 - 7) อาชญากรรมไซเบอร์
 - 8) ฉ้อโกง
 - 9) เรียกค่าไถ่
 - 10) ข่มขู่
 - 11) ฟอกเงิน
 - 12) ปลอมเอกสาร (พาสปอร์ต) อื่นๆ (โปรดระบุ)

6. รูปแบบการดำเนินธุรกิจใดที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ
7. ท่านคิดว่าธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเทศใดบ้าง
8. ท่านคิดว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติคืออะไรบ้าง
9. การดำเนินธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติมีผลกระทบทางความมั่นคงอย่างไร
10. การดำเนินธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติมีผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างไร
11. เพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินธุรกิจเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ท่านคิดว่านักธุรกิจจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ต้องการให้รัฐบาลไทยสนับสนุนดูแลเรื่องใดบ้าง

แบบสนทนากลุ่มย่อย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจข้ามชาติ

1. นักธุรกิจจากสาธารณรัฐประชาชนจีน มีมูลเหตุจูงใจอะไรบ้าง ในการมาลงทุนในประเทศไทย
2. นักธุรกิจจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้รับสิทธิพิเศษจากรัฐบาลของท่าน ในการลงทุน อย่างไรบ้าง
3. นักธุรกิจจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่มาลงทุนในประเทศไทย ธุรกิจใดบ้าง ที่เป็นนิยมมาก
4. นักธุรกิจจากสาธารณรัฐประชาชนจีนประสบปัญหาในการเข้ามาดำเนินธุรกิจในประเทศไทย เรื่องอะไรบ้างที่อาจ
สุมเสี่ยงต่อการกระทำผิด
5. ท่านเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับธุรกิจที่สุมเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติต่อไปนี้ ไ้แค่ไหนอย่างไร
 - 1) การค้าประเวณี
 - 2) การบังคับขู่เข็ญให้เป็นขอทาน
 - 3) การลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย
 - 4) การประกอบอาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ
 - 5) การจำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือผลิตยาเสพติด
 - 6) การจำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือผลิตสินค้าปลอม
 - 7) อาชญากรรมไซเบอร์
 - 8) ฉ้อโกง
 - 9) เรี่ยกค่าไถ่
 - 10) ข่มขู่
 - 11) ฟอกเงิน
 - 12) ปลอมเอกสาร (พาสปอร์ต)อื่นๆ (โปรดระบุ)
6. รูปแบบการดำเนินธุรกิจในลักษณะใดที่มีความสุมเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ
7. ท่านคิดว่าธุรกิจที่สุมเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเทศใด บ้าง
8. ท่านคิดว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาธุรกิจที่สุมเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ คืออะไรบ้าง
9. การดำเนินธุรกิจที่มีความสุมเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติมีผลกระทบทางความมั่นคงอย่างไร
10. การดำเนินธุรกิจที่มีความสุมเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติมีผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างไร
11. เพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินธุรกิจที่สุมเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติท่านคิดว่า นักธุรกิจจากสาธารณรัฐ
ประชาชนจีน ต้องการให้รัฐบาลไทยสนับสนุนดูแลเรื่องใดบ้าง

แบบสอบถามภาคประชาชน

แบบสำรวจนี้จะถูกเก็บเป็นความลับ:

แบบสำรวจเรื่องนี้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อสอบถามบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ (Transnational Organized Crime) เพื่อประกอบการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยผลกระทบของธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ จากทุนสนับสนุนการวิจัยโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการวิจัย (สกว.) โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร. ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด เป็นหัวหน้าโครงการ ข้อมูลที่ได้จากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่คณะผู้วิจัยในการศึกษาลักษณะและรูปแบบของการเข้ามาลงทุนประกอบธุรกิจข้ามชาติโดยเฉพาะในภาคบริการของกลุ่มทุนข้ามชาติที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติและเป็นข้อมูลสำคัญแก่นักวิจัยในการศึกษาช่องโหว่ทางกฎหมายเพื่อเน้นการป้องกันและแก้ไขธุรกิจที่เสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ต่อไป

ข้อมูลทุกเรื่องในแบบสำรวจนี้จะถูกเก็บเป็นความลับ ไม่สามารถใช้ในการระบุ ตัวตนผู้ตอบแบบสอบถามได้ และจะถูกทำลายภายหลังโครงการสิ้นสุดแล้ว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย X ในช่องว่างให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง ☐ เพศทางเลือก

2. อายุ (ปี)

☐ 18 -19 ☐ 20 -29 ☐ 30 - 39
☐ 40 - 49 ☐ 50 - 59 ☐ 60 หรือมากกว่า

3. สถานที่อยู่ปัจจุบัน

☐ กรุงเทพฯ ☐ จังหวัดอื่นๆ (โปรดระบุ)

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ☐ มัธยมศึกษา ☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอกหรือสูงกว่า ☐ อื่นๆ

5. อาชีพ

☐ ข้าราชการหรือพนักงานราชการ ☐ ธุรกิจส่วนตัว ☐ นักเรียน/นักศึกษา
☐ พนักงานบริษัท/องค์กรเอกชน ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ อื่นๆ
☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ/ว่างงาน

ส่วนที่ 2 ประสพการณ์เกี่ยวกับธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ

6. ท่านเคยได้รับรู้ หรือทราบว่าในพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่ มีธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการ เป็นอาชญากรรมข้ามชาติ (ชาวต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมก่ออาชญากรรม) ต่อไปนี้หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

6.1 การค้าประเวณีอันมีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ	☐ มี	☐ ไม่มี
6.2 การบังคับขู่เข็ญให้เป็นขอทาน	☐ มี	☐ ไม่มี
6.3 การลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย	☐ มี	☐ ไม่มี
6.4 การประกอบอาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ	☐ มี	☐ ไม่มี
6.5 การค้า จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือผลิตยาเสพติด	☐ มี	☐ ไม่มี
6.6 การค้า จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือผลิตสินค้าปลอม	☐ มี	☐ ไม่มี
6.7 อาชญากรรมไซเบอร์	☐ มี	☐ ไม่มี
6.8 ฉ้อโกง	☐ มี	☐ ไม่มี
6.9 เรียกค่าไถ่	☐ มี	☐ ไม่มี
6.10 ช่มชู้	☐ มี	☐ ไม่มี
6.11 ฟอกเงิน	☐ มี	☐ ไม่มี
6.12 ปลอมเอกสาร (พาสปอร์ต)	☐ มี	☐ ไม่มี
อื่นๆ (โปรดระบุ)	☐ มี	☐ ไม่มี

7. จากข้อ 6 ท่านคิดว่าธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเทศใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เมียนมาร์	☐ ลาว	☐ กัมพูชา	☐ เวียดนาม	☐ มาเลเซีย	☐ อินโดนีเซีย
☐ ฟิลิปปินส์	☐ สิงคโปร์	☐ บรูไน	☐ จีน	☐ ญี่ปุ่น	☐ เกาหลี
☐ รัสเซีย	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)				

8. จากข้อ 6 ท่านคิดว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาธุรกิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการเป็น อาชญากรรมข้ามชาติ คืออะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ช่องโหว่ของกฎหมายไทย	☐ เจ้าหน้าที่รัฐหรือกลไกของรัฐบาลประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย
☐ การทุจริตคอร์รัปชัน	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

9. ท่านได้รับผลกระทบจากธุรกิจข้ามชาติที่สุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดกฎหมายเข้ามาประกอบการ ในพื้นที่ใช่หรือไม่

☐ ใช่

☐ ไม่ใช่

10. จากข้อ 9 หากใช่ ท่านได้รับผลกระทบในรูปแบบใด

☐ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

☐ เสียโอกาสในการประกอบอาชีพหรือทำธุรกิจ

☐ ขาดความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต

☐ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ลดลง

☐ อื่น ๆ ระบุ.....

--- ขอขอบพระคุณในการให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ---